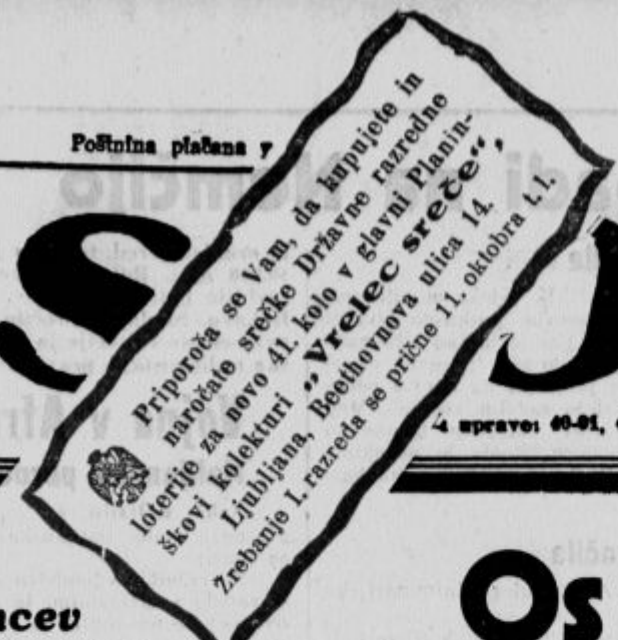

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

JUENEC

Cek. račun: Ljubljana št. 10.630 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Upravo: 00-01, 00-02, 00-03, 00-04, 00-05 — lahaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Dolžnost izobražencev

Izobrazba je velika dobrina, za katero naj bi vsak bil Bogu hvaležen. Prvi predpogoj izobrazbe je naravna darovitost, ki se je človek ne more pridobiti, ampak je božji dar. Drugi predpogoj pa so ugodne življenjske razmere, ki človeku omogočijo omiko. Tudi to je božji dar. Izobrazba nam razširi poglede v preteklost in sedanost, odpre nam razumevanje za skrivnosti narave in človeškega življenja. Temeljita izobrazba človeka dvigne nad vsakdanjost, nad snovnostne opravke, dviga ga v višine duha, v katerih more bolj popolno doumeti in pravilneje vrednotiti svoje delo in življenje kakor tudi življenje in opravila drugih ljudi. In kadar je človekov razgled poglobljen in razširjen še z božjim razodetjem, kakor je dano izobraženemu in vernemu kristjanu, potem je izobrazba resnično kakor neke vrste predpriprava za ono dokončno spoznanje v zagrobnem življenju, ko bomo spoznali Boga in vse stvari tako, kakor v resnici bivajo.

Izobrazba je pa tudi velika moč. Z nje pomočjo je mogoče dobiti vpliv na ljudi in na potek dogodkov. Danes se sicer ustvarja videz, kakor da množica odločuje in kakor da je kolektivna volja vrhovni zakon v sodobni družbi. Toda to je videz, ki vara. V resnici množice to žele in hočejo, kar jim je bilo naročeno in se gibljejo v tisti pravci, ki jim je bil odkazan. Tudi pri množičnih gibanjih odločajo izključno le poindinci, kateri presega maso po svojem spoznanju in moči svoje volje. Tudi v kolektivni odločbi izobrazba, pa čeprav ni to vedno akademska izobrazba. Neizobražen voditelj je preveč odvisen od svoje okolice, da bi trajno mogel obdržati voditeljsko mesto. Izobraženec je duševno močnejši.

Zaradi tega pa, ker je izobrazba velika dobrina in velika moč, nalaga obenem tudi veliko odgovornost. Kdor je veliko prejel, od njega se bo tudi veliko zahtevalo. Seme, ki ga je božja roka v izobilju razsejala, naj bi v naravi, posebno še v človeku obrodilo bogat sad. Vsak izobraženec je poklican, da bi bil po svoje in na svojem mestu vodnik svojemu ljudstvu. S tem velikim poslanstvom pa je združena velika odgovornost: zakaj dolžan je, da vodi ljudstvo k dobremu. Če po svoji službi so mnogi izobraženci poklicani, da vodijo druge, kakor duhovniki, učitelji, vzgojitelji, pisatelji, umetniki, politiki. Ali pa imajo poklice, ki jim odpirajo zaupanje ljudstva: zdravniki, odvjetniki, uradniki, sodniki, župani itd. V vsakem primeru so oči mnogih vedno obrnjene na izobraženca, njegov zgled je za mnoge odločilnojočega pomena. To večja njegova odgovornost z vsakim letom, ki mu je na novo poklonjeno. Kajti ugledu, ki ga uživa izobraženec, se z leti pridruži še avtoriteta življenjske zrelosti in izkušenega moza. Če pa se v svojem življenju in delu odkrito in brez pridržkov priklanja h katoliškemu svetovnemu nazoru, potem je takšen katoliški izobraženec že po svojem pojavu sredi današnjega sveta, ki je tako reven na katoliških značajih, živa katoliška akcija — in to v najlepšem pomenu besede!

Iz vsega tega pa za izobraženca, in posebej še za katoliškega izobraženca, nastaja dolžnost, da se duševno vedno izpopolnjuje. Slehernemu med nami je jasno, da izobrazba ni nikdar končana, posebno ne naša umska kultura. Življenje nam dan za dnem stavlja nova vprašanja, ki jih ni mogoče reševati po enem vzorcu. Znati prav živeti je največja modrost, katere se učimo prav do groba. Kdo je, ki ne bi potreboval nobenega pouka, nobenega svarila, nobene vzpodbude? Za katoliškega izobraženca niti ni tako lahko, spoznati se v vseh perečih vprašanjih in z mirno gotovostjo iti pravo pot, ne da bi zašel desno ali levo. Često se tudi v katoliške vrste zagreze strujarstvo, iz katerega koli vzroka že, ki slabi prepotrebno edinost in skupno delo ter bega mnoge dobre ljudi. Tu more biti poleg avtoritete papežev in cerkvenih poglavarjev poedincem dober vodnik tudi solidna izobrazba in resna literatura, ki odpira pogled na razna življenjska področja pod vidikom krščanskega svetovnega naziranja.

In končno še ena dolžnost katoliških izobražencev: Naj ne bodo ozkosrčni skopuhi, ki le za sebe hranijo duševne in umske zaklade, puste pa, da njih okolica umira od duhovne lakote in žeje. Luč je prižgana, ne da jo postavimo pod mernik, ampak da na široko preganja temo. Zakaj so naši prosvetna društva tako pogosto v stiski za dobra predavanja? Zakaj se naše revije ne redko suše od enoličnosti? Zakaj je naš dnevni tisk pogosto tako plehek, brez pester vsebine? Pošten odgovor bi pokazal s prstom na naše izobraženstvo, ki se vse premalo zaveda, da izobrazba slehernemu narekuje tudi socialno dolžnost do krščanske izomike, njenega razmaha in procvita. Ne pustimo, da bi delali le nekateri, mi pa bi v zapečku strokovnjaško precenjevali njihove napore. Vsi poprimimo za uma svetli meč, pa bodo Slovenci ostali omikani in verni!

Drin

Os Rim-Berlin-Tokio

Govorice o obrambni vojaški zvezi med Nemčijo, Italijo in Japonsko - S sodelovanjem Sovjetske Rusije - Silen vtis v Ameriki, kjer bodo objavili gospodarsko zaporo Japonske

Washington, 25. septembra b. »United Press« je objavil danes daljše poročilo o položaju na Daljnem vzhodu. To poročilo daje povsem novo sliko sedanje vojne, ki bo morda zavzela nedogledne izmere. Vsi drugi dogodki tako v Evropi kakor tudi v Afriki po informacijah »United Pressa« niso tako važni kakor dogodki na Daljnem vzhodu. Takšne informacije je dobil poročevalec omenjene agencije iz merodajnih vladnih krogov v Tokiju, prav tako pa iz ameriških vojnih krogov v Washingtonu.

Ugotovljeno je namreč, da se bodo začela nemško-japonska pogajanja glede novega medsebojnega obrambnega pakta, ki naj bi se razvil v nemško-japonsko zvezo. Po teh podatkih sta se obe državi predvsem razgovarjali o sklenitvi obrambnega pakta, ki naj bi stopil v veljavo, če bodo Združene države in Anglija ustvarile načrt, da v Singapuru uredita skupno pomorsko oporišče.

Včeraj se je sestal japonski kronski svet na daljšo konferenco in odobril predlog, ki je prispel iz Berlina. Ko so davi o tem zvedeli v Washingtonu, so ugledni člani ameriškega kabineta izjavili, da takšno stališče Japonske in Nemčije v Ameriki ni iznenadilo in da so Združene države pričakovale takšen razvoj dogodkov, ker so vedele, da gredo osižne države za tem, da bi Amerika čim dalje ostala od japonskega podviga na Daljnem vzhodu. Najbolj pa je iznenadila novica, da tudi sovjetska Rusija neposredno sodeluje pri tem sporazumu.

Četverozveza med Nemčijo, Italijo, Japonsko in Sovjeti proti Angliji in Ameriki?

Celih šest tednov se že vodijo med Združenimi državami in Sovjetsko Rusijo s posredovanjem ruskega poslanika v Washingtonu pogajanja, v katerih se je Amerika trudila, da vzpostavi dobre odnose s Sovjetsko Rusijo kot protutež japonskim težnjam na Daljnem vzhodu. Vsi znaki pa kažejo, da ni mnogo izgledov, da bi

Sovjetska Rusija nastopila proti japonskim imperialističnim težnjam vse do tle, dokler Japonska ne bo stopila na sovjetsko področje. Zaradi tega so ameriški uradni krogi naenkrat zašli v dva položaja, od katerih niti eden ni prijeten. Sovjetska Rusija se ne sme vmešavati v japonsko prodiranje na jug. Ona celo bodri Japonsko k tem načrtom.

Sovjetska Rusija bo baje tudi ustavila nadaljno pomoč maršalu Cankajsku. Uradni krogi v Belu hiši so mnenja, da je Sovjetska Rusija zavzela to stališče zaradi nemškega koraka naj Sovjetska Rusija tiho priznava novi red v Srednji in Južni Aziji.

V ameriškem zun. ministrstvu dalje verjamejo v možnost, da bo prišlo med Sovjetsko Rusijo, Nemčijo, Italijo in Japonsko do tajnega sporazuma. Navzlic temu pa izjavljajo v Belu hiši, da se ne bodo prav nič dali vplivati od japonsko-nemškega sporazuma, ker smatrajo danes verjetno, da bo Amerika skupaj z Anglijo uporabila njena oporišča v Aziji, prav tako pa bo takoj pričela izvajati gospodarsko zaporo proti Japonski. Leti krogi izjavljajo, da se ni treba nikomur čuditi, če bo že v prihodnjih dneh objavljena zapora za vse ameriške pošiljke na Japonsko. Ta zapora sicer že sedaj obstoja, toda le v omejenem obsegu, predvsem za letala in letalski bencin. Sedaj pa bo Amerika na podlagi pooblastil, ki jih ima predsednik Roosevelt, razširila prepoved izvoza še na jeklo, železo, olje in na druge proizvode, ki so potrebni za vojno. Vzrok za prepoved bo Amerika enostavno navedla, da potrebuje vse omenjene surovine za lastno državno obrambo.

Glede zgraditve skupnih oporišč na Singapuru pa je računati v bližnji bodočnosti in se bodo ta oporišča uporabljala proti vsem onim, ki ogrožajo Anglijo in Ameriko.

Ciano v Berlin

Govoric o paktu z Japonsko ne potrjujejo in ne zanikajo

Berlin, 25. septembra b. V Berlinu govorijo, da bo grof Ciano že jutri ali pojutrišnjem prispel v Berlin. Uradni krogi pa še vedno izjavljajo, da

jim o tem ni nič znanega. Prav tako trdijo, da je Sumerjev obisk v Berlinu omejen.

Berlinski politični krogi podčrtavajo kot zelo važen dogodek v mednarodnem položaju sklenitev obrambne zveze med Nemčijo in Japonsko zaradi položaja na Daljnem vzhodu. Do te obrambne zveze je prišlo zaradi tesnega sodelovanja Združenih držav in Anglije na Tihem morju. Po mnenju teh krogov bi moral stopiti pakt v veljavo v primeru, če bi se na Tihem morju spremenilo dotedanje stanje v korist Amerike z ozirom na oporišča v Singapuru in Avstraliji.

Uradni tolmači zunanjega ministrstva izjavljajo, da so novico zvedeli iz tujih listov in da niso pooblašteni zanikati jo. Seveda ne izključujejo možnosti, da obstoja najtesnejše sodelovanje med Japonsko in Nemčijo v vseh vprašanjih, ki zanimajo Berlin, Tokio in Rim. To sodelovanje bo vsekakor prišlo do izraza tudi v sedanji vojni.

Berlin, 25. septembra b. Uradni krogi poudarjajo, da Nemčija z največjim mirom spremlja razvoj ameriško-ruskih pogajanj. Po mnenju berlinskih politikov Amerika ne more stopiti v vojno pred predsedniškimi volitvami in tudi po volitvah ne bo imela za to nobenega razloga. V berlinskih krogih poudarjajo, da so ameriško-sovjetska pogajanja povzročila v Berlinu največje zanimanje, vendar pa jim ne pripisujejo posebnega pomena. Splošno vlada mnenje, da bo sedanje poglavje vojne najhujše in bo pomenilo tudi konec vojne.

Posveti pri Hullu

Za oporišča pri Singapuru

Washington, 25. septembra b. Državni tajnik Hull je bil včeraj ves dan zaposlen v svojem kabinetu in je sprejemal uradna poročila. Posvetoval pa se je tudi z vojnimi ministrom Stimsonom, mornariškim ministrom Knoxom ter vrhovnim poveljnikom vojske in mornarice Glasom včerajšnjih poročil se pogajanja med Anglijo in Ameriki nagibajo h koncu. Ta pogajanja so v zvezi z obrambo Singapuru in z ustanovitvijo skupnih pomorskih in letalskih oporišč na tej važni postojanki.

velike angleške ladje ter jih tako prišli, da so se umaknile od obale. Topniški dvoboj se je nato nadaljeval s širokega morja in tudi v sami luki.

V pristanišču Dakar je zaradi borb veliko število mrtvih. Poveljstvo Dakarja sklepa, da so tudi na angleških ladjah imeli veliko človeških žrtev vsled silovitega obtelevanja z dakarskih utrdb in vojnih ladij. Poveljnik francoskega brodograja v Dakarju je izjavil, da je obleganje Dakarja odbito in da so francoske letalske sile masčevale to dejanje z letalskim napadom na Gibraltar.

Po jutranjih poročilih so se angleške vojne ladje zopet pojavile pred Dakarjem in nadaljevale obleganje. Ostreljevale so pristaniške zgradbe, vse prostor okrog velike letališča, ki je v okolici Dakarja in razne druge objekte, ki imajo strateško važnost. Izbruhnil so številni požari, ki jih je bilo videti daleč na morju.

Podmornica »Persée« potopljena

Kakor je znano, je bila pri napadu na Dakar potopljena velika francoska podmornica »Persée«. Podmornica je bila velikega tipa iz vrst podmornic za dolga križarjenja in je imela 1500 ton. Poveljnik podmornice je bil kapetan Lapierre. Od junija 1940 je podmornica sodelovala v dolgem križarjenju po severnem delu Atlantskega oceana in v portugalskih vodah. Podmornica je imela 6.000 konjskih sil in je razvijala 19 vozlov na uro na površju, 10 vozlov pa pod vodo. Posadko je tvorilo pet častnikov in 50 mornarjev. Računajo, da je večina posadke rešena.

Curich, 25. sept. b. Iz Vichyja poročajo, da so tja prispelo sovražne novice, da je angleško brodovje poleg francoske podmornice potopilo še dva rušilca. V borbah so Angleži izgubili tri letala.

Dakar padel?

Newyork, 25. sept. b. Ob 14.20 je prekinila radijska postaja Columbia Broad Casting svojo oddajo ter sporočila naslednjo vest: Pravkar je prispelo iz Vichyja poročilo, ki uradno še ni potrjeno, da se je Dakar uklonil sili Anglije in »svobodne Francije«.

»United Press« pa poroča ob 15.15 iz Vichyja, da je branitelj Dakarja Boisson obvestil vlado v Vichyju, da Dakarja še ni predal in da se bo boril naprej. Navzlic veliki premoči angleškega brodovja in navzlic temu, da je del dakarskih utrdb popolno-

(Nadaljevanje z 2. strani)

Zagrebska vremenska napoved: Spremenljivo vreme.

Zemunska vremenska napoved: Pretežno oblačno in nekoliko hladneje bo v severno-zahodnih krajih in v Primorju, kjer bo tudi deževalo. Pretežno vedro in toplo vreme bo v ostalih krajih, le da se bo pooblašilo čez dan. Prevladovati bodo južni in jugozahodni vetrovi spremenljive jakosti

Boji pred Dakarjem

V boj je sedaj poseglo tudi angleško brodovje

Zeneva, 25. septembra. AA. DNB: po poročilih iz Vichyja je francoski radio sporočil, da je poveljnik angleške mornarice pred Dakarjem poslal vrhovnemu komisarju Boissonu nov ultimatum, ki ga je ta zavrnil. V ultimatu se zahteva predaja mesta do danes dopoldne.

Francoska poročila o dveh napadih

Vichy, 25. septembra. AA. Havas: Pri večernejšem prvem napadu na Dakar je bilo ubitih in ranjenih več oseb. Pri drugem napadu je bilo število žrtev manjše, njihovega števila pa še ne vemo. Navzlic težkim borbam se Dakar še naprej zmagovito brani. Prvi napad je trajal od 9.30 do 10.45. Istočasno je angleška eskadra streljala na Dakar, angleški bombniki pa so skušali zadeti francosko oklepnico »Richelieu«. Obrežne baterije so varovale pristanišče. Škoda je neznatna. Niti obrežne baterije, niti ladija »Richelieu« niso bile zadete. Baterije naših ladij so ostro odgovarjale, medtem ko so naši bombniki napadli angleško mornarico in je ena velika bomba zadela neko angleško križarko, katere ime ni znano. Ogenj je prenehal ob 10.45.

Ob 13 se je začel še močnejši drugi napad. Močnejše je bilo bambardirano mesto in pristanišče. Istočasno je angleška eskadra poskušala ponovno napasti, vendar je bil napad odbit. Zbita so bila tri angleška in eno francosko letalo. Napad je prenehal ob 13.30. Pri teh dveh bombnih napadih in bombardiranjih pristanišča in mesta je bilo ubitih mnogo civilistov in vojakov. Včeraj opoldne je znašalo število ubitih meščanov 65, število ranjenih pa 225, medtem ko je bilo ubitih mornarjev in vojakov 120, ranjenih pa 135.

Uradno obvestilo o poteku dogodkov

London, 25. septembra. t. Associated Press. Angleško informacijsko ministrstvo je razširilo naslednje uradno pojasnilo o dogodkih v Dakarju v francoski Zahodni Afriki:

V francoskih kolonijah v Afriki je od premirja dalje rastel odpor proti francoski vladi v Vichyju tako, da se je morala slednja odločiti, da odstavi guvernerja in imenuje svojega zvestega privrženca Boissona za guvernerja Zahodne Afrike. Toda takoj so začeli prihajati semkaj tudi nemški in italijanski častniki, ki so takoj prevzeli nadzorstvo nad vsemi štirimi, najbolj moderno urejenimi letališči v Dakarju. V avgustu so prišle ponovno večje skupine nemških častnikov in je dobil general de Gaulle točna sporočila, da namestijo Nemci v Dakarju zgraditi močno letalsko in pomorsko oporišče.

Dakar bi bilo dragoceno oporišče z ozirom na njegovo lego. Kajti skozi Dakar morajo vsa letala, ki letijo čez morje v Južno Ameriko ali do tamkaj prihajajo. V Dakarju se zaustavijo vse ladje, ki plujejo okrog Južne Afrike, odnosno, ki potujejo v Južno Ameriko in narobe.

Prišel je čas za generala de Gaullea, da nastopi. Odločil se je, da bo sledil klicu francoskega prebivalstva iz kolonij v Afriki, ki so se druga za drugo izjavljale proti vladi v Vichyju ter se pridruževale upornemu gibanju pod vodstvom »svobodne Francije generala de Gaullea«, kajti pretiela je nevarnost, da ta kolonija ne pride v nemške roke. General de Gaulle je ukrcal svojo »svobodno francosko armado« na francoske vojne ladje, ki so pri zlomu Francije pobegnile v angleške luke, ter odplul pod francosko zastavo proti Dakarju. Angleško vojno brodovje je de Gaulleovo odpravo samo spremljalo, da bi jo branilo proti morebitnim napadom od nemške strani. De Gaulle je v ponedeljek zjutraj prišel pred Dakar na francoski admiralski ladij pod francosko zastavo. Najprej je poslal v Dakar odposlanca z belimi zastavami, da sporoče oblastem željo generala de Gaullea. Oblasti v Dakarju so proti volji prebivalstva odredile streljanje na odposlanca, ki so bili v neoboroženem čolnu, na katerem je poleg francoske vihrala tudi bela zastava. Dva odposlanca sta bila ranjena. De Gaulle je ni to zapovedal, da naj se njegove čete mirno izkrajajo, toda dakarske oblasti so odredile streljanje na francosko ladijo, na kateri je vihrala francoska zastava in ki ji je poveljeval francoski kapetan Duboc. Več moštva je bilo ubitega, mnogo ranjenega. General de Gaulle je odredil prostovoljni umik, ker ni hotel, da bi bratje streljali na brate. Dakar potem takem ni odprto neutrinjeno mesto, kakor trdijo nemška poročila. Dakarske utrdbे so neprestano streljale na francoske in angleške vojne ladje. Za to so dobile potem angleške vojne ladje povelje, da nadaljujejo z napadom na Dakar.

London, 25. sept. t. Reuter. Informacijsko ministrstvo poroča, da iz Dakarja ni važnejših poročil. Nastop zaveznikov vojnih sil proti Dakarju se nadaljuje in obstoja upanje, da bo Dakar in vsa francoska zahodna Afrika ostala ohranjena za zaveznitvo z Anglijo.

Obleganje Dakarja

Vichy, 25. sept. b. Danes dopoldne so prispela v Vichy poročila, da je posadka v Dakarju odbila šest neuspešnih izkrcavanj, ki so se izvedla pod generalom de Gaulleom. Vrhovni poveljnik Dakarja je odklonil tudi drugi ultimatum.

Po drugem ultimatu in po trikratnem neuspešnem izkrcanju so prišli de Gaulle in angleške ladje pričele strahovito streljati na dakarske utrdbе in francoske vojne ladje. Francoski rušilci so prav tako odgovarjali in neprestano spuščali torpida na

(Nadaljevanje s 1. strani)

ma porušeni vsled strahovitega ognja z angleških ladij.

Ves današnji tisk z največjo pozornostjo spremlja razvoj bitke za Dakar. Vodilni ameriški listi ne skrivajo skrbi za usodo Dakara ter poudarjajo njegov strateški pomen kot oporišča med Afriko in Južno Ameriko. »New York Times« in »New York Herald Tribune« poudarjata, da je Dakar izrednega strateškega pomena za obrambo zahodne poloble in da Ameriki ni vseeno, v katerih rokah bo to važno oporišče.

Zavezniško brodovje zapustilo Dakar

London, 25. sept. Reuter. Ministrstvo za informacije poroča, da je bilo pomorskim silam pred Dakarjem poslano povelje, naj se od Dakara odstranijo, to pa zaradi tega, da bi se preprečilo nadaljnje prelivanje francoske krvi.

Bombardiranje Gibraltarja - odgovor za napad na Dakar**Prvi napad**

Gibraltar, 25. sept. AA. Reuter. Sročil so vojaška oblastva v Gibraltarju izdala tole uradno sporočilo:

Okoli 20 ali nekaj več letal francoskih vrst je bombardiralo včeraj Gibraltar z višine kakih 6000 m ter vrglo okoli 100 bomb. Kolikor je do sedaj znano, so bile ubite 4 osebe, 20 pa jih je bilo ranjenih. Izgube sovražnika niso znane, toda najmanj eno letalo je bilo sestreljeno. Napadaleci so večkrat skušali priti nižje pod oblake, toda protiletalski topovi so jih takoj pregnali. Poškodovanih je bilo nekaj hiš in cest. Nastali so trije manjši požari, ki so bili takoj pogaseni. To je bilo najdaljše bombardiranje, kar jih je Gibraltar doživel. Takoj ko je bil znak za alarm, se je vsa gibraltarska skala zavila v gosto meglo. Sovražna letala so napadla Gibraltar z raznih strani ter vrgla bombe na slepo srečo. Več bomb je padlo v morje in na nevtralnem zemljo med Gibraltarjem in Lalineo.

Drugi napad

Berlin, 25. sept. t. DNB: Francoska letala so davi ponovno bombardirala Gibraltar v odgovor na obstreljevanje mesta Dakar po angleških vojnih ladjah.

Tretji napad

Algerias, 25. sept. AA. DNB: Danes popoldne ob 14.45 je več francoskih letalskih oddelkov ponovno napadlo Gibraltar. Vrgli so mnogo bomb težkega kalibra na utrdbe in pristaniške naprave.

Poročila z bojišč**Napadi na Anglijo****Nemška poročila**

Berlin, 25. sept. AA. DNB. Vrhovno poveljstvo nemške vojske sporoča:

Nemško letalstvo je izvedlo vrsto oboroženih ogledniških poletov nad južno Anglijo in je vrglo bombe na London in druge vojaške cilje. V prostoru Dover-Folkstone-Astford so bile uničene železniške naprave pri Hastingsu in Newhavenu ter Braitolu, kjer so bile zadete pristaniške naprave. Pri Southamptonu je bila zadeta pristaniška naprava. Čez dan je prišlo do letalskih spopadov, ki so se končali z zmago naših lovcev. V bližini jugovzhodne irske obale je letalska bomba potopila 3000 tonsko trgovsko ladj, drugo ladj pa je zažgala. V severnem delu severnega kanala je bila poškodovana neka trgovska ladj. Hitri bojni čoln je potopil v bližini angleške južne obale 2000 tonsko sovražnikovo oboroženo trgovsko ladj.

Vso noč so bili napadi na London in druge vojaške cilje, kakor tudi na pristaniške naprave pri Liverpoolu in Cardiffu. Videti je bilo številne požare v pristaniščih in napravah.

Angleška letala so poskušala pretekle noč napasti čez severozahodno Nemčijo prestolnico Berlin. Zaradi hudega streljanja protiletalskega topništva pa se letalcem ni posrečilo prebiti se skozi obrambo in precizno metati bombe. Zadeta je bila neka bolnišnica in več zgradb. Požari, ki so pri tej priliki nastali, so bili hitro pogaseni.

Sovražnik je včeraj izgubil 18 letal v letalskih spopadih, dve pa zaradi delovanja protiletalskega topništva. Štiri nemška letala se niso vrnila.

Major Melder in major Galand sta dosegla svojo 40 letalsko zmago. Poveljnik podmornice kapetan Primus je potopil pri svoji zadnji vojni 45.300 ton sovražnikovega brodograja. S tem je kapitan Primus razen torpediranja angleške vojne ladje »Royal Oake« potopil skupno 151.400 ton sovražnikovega brodograja. Po tem uspehu je on na čelu nemških poveljnikov podmornic.

Berlin, 25. sept. AA. DNB. Od jutraj lete nemška letala nad južno Anglijo. Bombardirala so razne vojaške objekte, letalske tovarne in oboroževalne tovarne. V več krajih je prišlo do letalskih spopadov.

Amsterdam, 25. sept. AA. DNB. Angleška podmornica »Temzac«, ki je bila po angleškem uradnim poročilu potopljena, je bila ena največjih in najhitrejših angleških podmornic. Imela je 1805 ton, njena hitrost pa je znašala 22,5 vozlov. Oborožena je bila z enim 10,2 cm topom, dvema strojnimi topi šestimi cevni za torpede. Posadka je štela 60 mož. Podmornica je bila spuščena v morje leta 1932.

Angleška poročila

London, 25. sept. AA. Reuter. Zjutraj izdano poročilo letalskega ministrstva pravi med drugim: Sovražnik je pretekle noč ponovil napade na Veliko Britanijo. Razen Londona so bili napadi izvedeni tudi v drugih delih Anglije, zlasti pa na Škotsko in v Walesu.

Na londonsko področje so bile vržene bombe z močnim rušilnim učinkom ter zažigalne bombe. Povzročeni so bili požari, katerih večina je bila hitro pogasena, storjena pa je bila tudi škoda mnogim zgradbam. Bilo je več žrtv, katere so ranam podlegle. Dosedanje število žrtv še ni znano.

Izen tega je bilo v jugovzhodnem delu Anglije nekaj žrtv in škoda, čeprav so bile vržene bombe na mesto, kjer so se pojavili požari in kjer so bombe zahtevale žrtve. V neki vaši severnega Walesa je bilo poškodovanih več hiš, nekaj oseb je bilo ubitih, nekaj pa ranjenih. V ostalih delih

Ameriška poročila

Washington, 25. septembra t. Associated Press. Ameriški radio je razširil poročilo, da je ameriška vojska obala dobila v roke dokaze, da je Nemčija v Dakaru pripravljala oporišče za svoja letala, kakor tudi za svoje podmornice. Nemci so nadalje nameravali v Dakaru urediti veliko radijsko postajo, ki bi bila obvladala vso južno Ameriko.

Washington, 25. sept. b. Državni departement je sprejel poročila iz Afrike, ki potrjujejo angleško trditev, da je bilo v Dakaru 40 nemških in italijanskih častnikov, ki so pripravljali prevzem Dakara v svojo oblast. Ameriški opazovalec je bil ves čas v Dakaru in je resnično tega potrdil. Vladni krogi povsem odkrito priznavajo, da je Amerika imela v Dakaru tajno postajo za opazovanje dogodkov, ki so Anglijo opravili za sedanje dejanje. Nemčija je hotela v Dakaru urediti pomorsko in letalsko oporišče.

Napad ob 17 še ni bil končan. Protiletalsko topništvo je zabilo eno francosko letalo. Posadka se je rešila s padali.

Angleško vojno brodovje

Algerias, 25. sept. AA. DNB: Zjutraj so francoski bombniki ponovno napadli Gibraltar. Britanske pomorske enote, ki so v tork zapustile gibraltarsko pristanišče, še naprej križarijo po Atlantskem oceanu.

Ameriška opazovanja

Washington, 25. sept. t. »Associated Press« poroča iz Algerias, da so letala nepoznane narodnosti davi spet bombardirala Gibraltar. Šele pri odhodu je bilo videti, da nosijo na sebi znake, da pripadajo k francoski vojni sili. Nekatera letala so napadala strmo glavno skozi oblake in jo v tukajšnjih vojaških krogih vzbudilo začudenje, ker o francoskem letalstvu ni bilo znano, da bi bilo razpolagalo takrat, ko je bila Francija še v vojni, ne s strmo glavami letali in ne s strmo glavami letali. Letala so odletela proti jugu, torej proti afriški celini, kjer morajo imeti svoja oporišča neke v francoskem Maroku ali Alžirju. Španske oblasti so najbolj odločno zanimale namigovanja neke tuje agencije, češ da je Španija dovolila letalska oporišča v španskem Maroku, od koder letala napadajo Gibraltar.

Milan, 25. sept. AA. DNB: »Corriere della Sera« poroča iz Tangerja, da je letalo neznane narodnosti v bližini Gibraltarja napadlo neki britanski rušilec in ga potopilo.

Walesa je bila povzročena škoda na več hišah. Število žrtv je malenkostno.

Prav tako je bil izveden napad na neko mesto v severozahodni Angliji, kjer so bombe povzročile večje škode na po do sedaj znanih podatkih. Neke hudo rušilna bomba je padla na neki kraj v vzhodni Škotski. Ni bilo pa niti ranjenih, niti mrtvih, niti ne gnotne škode. Ugotovilo se je, da se je nepoškodovan vrnil domov en naš pilot, za katerega je bilo včeraj rečeno, da je izgubljen.

London, 25. sept. t. Reuter. Letalsko ministrstvo je danes popoldne objavilo naslednje poročilo o dnevnih napadih nemškega letalstva:

Do sedaj je bilo sestreljenih 18 nemških letal, med njimi 13 bombnikov. Angleške izgube znašajo do sedaj 5 letal, toda trije piloti so rešeni.

Nemški bombniki so prileteli nad grofijo Dorset ter so napadli Bristol, kjer so napravili precej škoda in je bilo ubitih mnogo ljudi. Nemški bombniki so v omejenem obsegu napadali na jugovzhodu Anglije. Škoda je tamkaj brezpredmetna, žrtv je malo.

Nad Londonom so bili le posamezni boji med osamljenimi letali.

Angleško lovsko letalstvo je sovražna letala povsod napadalo.

Švicarski list o sklepih sprejetih pri rimskih posvetih

Prvo — »evropsko poglavje« — vojne končano, drugo — »afriško poglavje« — pričinja — Balkan mnogo manj v ospredju ko Španija

Bern, 25. sept. t. »Neue Zürcher Zeitung« objavlja daljši dopis svojega poročevalca v Rimu, kjer razčlenjuje vojaške in politične načrte zaveznikov Nemčije in Italije, v kolikor so prišli do izraza v posvetovanjih med nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom in Mussolinijem ter grofom Ciano v Rimu.

Dopis pravi takoj uvodno, da pri teh posvetovanjih niso ležali na mizi kakšni malenkostni načrti dnevnega značaja, marveč da je šlo za »bieltna vprašanja in za načelne odločitve«.

Nato dopis nadaljuje: »Predvsem je bila v velikem okviru istega strateškega cilja, namreč nadaljevanje vojne proti Angliji do popolne zmage nad njo, spremenjena taktika, ali boljše rešeno, prilagojena novim okoliščinam. Spremenjen je postopek v toliko, da vojna proti Angliji ne stoji več v središču vsega načrta, marveč je bila kot drugovredna briga potisnjena bolj na obronek dogodkov, kot nek vrste spremljevalni pojav glavnega delovanja velisel osišta Rim-Berlin. Glavni cilj delovanja obeh zaveznikov držav pa je v prvi dobi vojne; preureditev Evrope. V bistvu je to ista taktika, ki je v letih 1936 in 1937 obdržala drugo k drugi približala in ju skovala v eno samo trdno osište. Takrat sta se Italija in Nemčija združili in zedinili, da bosta svoji zunanji politiki istosmerili, da bosta torej enake ali podobne težnje za sledovali z medsebojnim podpiranjem, vsem morebitnim medsebojnim nasprotjem ali sporom pa se rajši prostovoljno izognili, da bi ju ničesar ne moglo razdvajati. Na prav isti način bo osište Rim-Berlin, tudi danes obdržalo pred očmi glavni cilj, to je nadoblast v Evropi in njeno popolno preureditev brez kakšnega niti najmanjšega ozira na Anglijo. Kakor da bi Anglije sploh ne bilo več. Anglija je že, tako menijo v Rimu, potisnjena ven iz Evrope, kjer imata zaveznici Nemčija in Italija prosto roko, da evrop-

Napadi na Nemčijo**Nemška poročila**

Berlin, 25. sept. AA. DNB. V toku minule noči so angleški bombniki ponovno poskušali izvršiti napad na Berlin. Vendar jim je močno streljanje protiletalskih topov preprečilo metati bombe s preciznostjo. Večina bomb je padla na odprto polje, edino na periferiji je bilo zadetih več hiš. Med prebivalstvom je več žrtv. Zažigalne bombe so zadele tudi neko bolnišnico. Škoda je neznatna. Podrobnosti o obsegu škode včerajšnjega bombardiranja še niso znane.

Angleška poročila

London, 25. sept. AA. Reuter. Informacijsko ministrstvo sporoča:

Veliki bombniki angleških letalskih sil so tudi ponoči leteli nad nemško prestolnico. Ze drugo noč po vrsti so bili izvedeni napadi na vojaške cilje sredi Berlina, in sicer je napad trajal več ko 2 uri in pol. Nekoliko po 22.30, ko so prva letala prišla čez močan zaporni ogenj nad mestom, so odkrila in bombardirala velike tovarne Siemens-Halske, ki dobavljajo večino električnega materiala za nemško vojsko. V tovarnah so bombe povzročile dva velika požara. Danes ob enih ponoči so bombniki napadli glavni električni transformator ter pretrgali berlinske električne mreže v Friedrichshafenu, ki daje večino električnega toka za berlinsko industrijo. Močne eksplozivne bombe velikega kalibra so eksplodirale v teh napravah. Zadeta je bila tudi neka visoka peč v jugovzhodnem predmestju in je izbruhnil ogromen požar. Dva snopa bomb sta bila vržena na most čez prekop, ki leži 3 km stran od glavnega berlinskega letališča Tempelhof.

Angleški list o vzrokih, zakaj je bil poskus izkrcanja v Angliji preložen

London, 25. sept. t. Associated Press: Londonski »Daily Mail« piše o razlogih, zakaj se je Nemčija odločila, da preloži dan poskusa izkrcanja četa na angleških otokih. List pravi, da je bil pretekli teden čas velikih viharjev, ki so divjali po Rokavskem prelivu. Nemčija je zbrala ob vsej belgijski in francoski obali, kakor je to navedel že ministri predsednik Churchill v svojem zadnjem govoru, na tisoče malih ladij in splavov, ki so bili pripravljeni, da na prvo povelje ponesejo nemške vojske čez Rokav proti angleškim obalam. Letalstvo bi moralo napad začeti z velikanskim napadom. Poskus izkrcanja je bil odlojen za pretekli teden. Veliki letalski napad pa je bil v nedeljo, ko je bilo sestreljenih 187 nemških letal. Toda nastopilo je viharno vreme, ki je male nemške ladje vse premetalo in delno razbilo. Pridružili so se se angleški bombniki, ki so noč za nočjo bombardirali pristanišča po belgijski in francoski obali in povzročili velika razdejavanja. V angleških vojaških krogih računajo, da je Nemčija izgubila več sto ladij in splavov z vojaštvom

Sovjeti podpirajo na cel črti Nemčijo in Italijo

Stockholm, 25. septembra. Švedsko časopisje, ki je naravno izredno zainteresirano na stališče tako imenovane »moskovske neznanke« v sedanjem mednarodnem sporu, obširno komentira članek glasila sovjetske armade »Krasnaja zvezda«. Ta članek se bistveno nič ne razlikuje od drugih več ali manj uradnih izjav vlade boljševiških komisarjev v Kremlju, razen da je še bolj germanofilska, nego so bile prej. Sicer je znano, da je Stalin dejal, da »Sovjetska Rusija nikakor ne misli na to, da bi šla po kostanj v ogenj za zapadne plutokracije«, toda glasilo rdeče armade ga v tem pogledu še prekaša. Ta izjava je hudo iznenadila zlasti London in Washington, kjer so v zadnjem času krožile govorice, da so Sovjeti svoje stališče do sedanje vojne izpremenili.

»Krasnaja zvezda« napada Anglijo hujše, kakor je bila do zdaj napadena v boljševiškem tisku. Zanimiva je izjava tega glasila, da Sovjetska Rusija na Balkanu ničesar več ne išče, »potem ko je poskrbela, da se je Besarabija vrnila k svoji »zemlji-materi«. Saj je dobro znano, da Sovjetska Rusija nikakor ni opustila namere spraviti Turčijo pod dvojni ogenj in izkoristiti afriško akcijo

in orožjem vred, tako da je verjetno utonilo do 50.000 mož. Rokavski preliv je še sedaj poln razbitih ladij in splavov, ki ovirajo plovo po Rokavu. Slednje poročilo je bilo razširjeno iz nezasedene Francije in ga je oddala tudi ženevska radiopostaja, pravi »Daily Mail«.

Vojna v Afriki**Italijanska poročila**

Nekje v Italiji, 25. septembra. AA. Sporočilo glavnega štaba italijanske oborožene sile št. 110 se glasi:

Sovražnikovo letalstvo je bombardiralo Tobruk in zadelo z zažigalnimi in razstrelivnimi bombami civilne hiše ter civilne in vojaške bolnišnice, v pristanišču pa neko prazno ladjo. Ubilih je bilo 15 oseb, 70 pa ranjenih. Protiletalske baterije vojne mornarice so zbile eno sovražno letalo. Ena osamljeno sovražno letalo je metalo bombe na oazo Kufra, kjer je bilo ubitih več civilistov, povzročena pa manjša škoda.

V Vzhodni Afriki so naše letalske sile bombardirale sovražnikova letališča in sovražne naprave v Bur (Kenija), kakor tudi oddelke, ki so taborili v okolici Vaddira, prav tako pa tudi sovražnikove skupine blizu Kuneine, severno od Galebata. Ena sovražnikovo letalo je metalo bombe na Diredava, ne da bi povzročilo škodo ali pa človeške žrtve.

Livorno, 25. septembra. Stefani. V članku o zmagovitih napredovanju italijanskih čet v Egiptu piše urednik lista »Telegraph« v svojem vojaškem pregledu med drugim: Medtem ko se je Angležem v vseh 15 dneh posrečilo potopiti eno italijansko torpedovko v Benghaziju in torpedirati neko prazno ladj, to potopiti še neko drugo italijansko ladj, pa so Italijani nasprotniku povzročili sledeče izgube na Atlantskem oceanu: dve podmornici sta potopili za 45.000 ton angleškega trgovskega brodograja. Na odprtem morju pred Sidi el Baranijem je bila potopljena neka težka križarka in dve podmornici. Poleg tega je bila poškodovana na Sredozemskem morju neka angleška ladj, na Rdečem morju 3 ladje in v Indijskem oceanu ena težka križarka. Razen tega so bile v Aleksandriji in v Adenu zadete druge vojne enote. Dva rušila sta bila 31. avgusta potopljena ob napadu italijanskih bombnikov. Poleg 33 bombardiranih raznih krajev, so Italijani izvedli tudi šest bombnih napadov na angleške konvoje in pomorske enote.

Angleška poročila

Nairobi, 25. sept. AA. Reuter. Uradno sporočilo pravi: Letala južno-afriškega letalstva so 22. septembra z uspehom izvedla napade na letališča v Abesiniji. To je bil tretji napad v zadnjih 15 dneh. Težke bombe so padale na letališče in uničile eno italijansko letalo, ki je bilo na tleh. Druga južno-afriška letala so izvedla običajne ogledniške polete. Vsa naša letala so se nepoškodovano vrnila. Italijanska letala so 23. septembra izvedla dva poleta nad Kenijo. Ni nobenih poročil, da bi letala povzročila škodo ali pa smrtno žrtve.

držav osi za to, da pomakne svoje meje v Prednji Aziji še nekoliko bolj proti jugu, ako bi se ji morebiti ne posrečilo tudi izsiliti od Turčije prostega izhoda sovjetskega vojnega in trgovskega brodograja v Sredozemsko morje. Zelo sumljivo je tudi zadržanje Sovjetske Rusije v indokitajski zadevi, kjer njena politika, kakor se zdi, izgleda čisto drugače, kakor so pričakovale zapadne demokracije, ker ni siliti ničesar o tem, da bi Rusija hotela Japonsko zadržati, ampak bržčas Sovjeti tudi v Aziji prejšijo na to, kako bi mogli poceni pobrati sadove politike evropskih držav in Amerike po načelu, da kjer se dva pobijata, tretji dobiček ima. Na vsak način se je »Krasnaja zvezda« postavila popolnoma na stališče držav osi, posebno kar se tiče Balkana. Pravi, da je glavni cilj zapadnih demokracij bil in je še, da bi prijele Nemčijo in Sovjetsko Rusijo z juga in jugovzhoda. »Angleškim in francoskim imperialistom« da je bilo v prvi vrsti na tem, da zasežejo vse balkanske gospodarske zaklade in tako Nemčijo izstradajo z juga, na drugi strani pa se poslužijo Turčije in Rumunije, da bi napadli Sovjetsko unijo preko Ukrajine in Kavkaza. Pri tem napada Anglijo in bivšo Francijo, da sta se posluževali gesla demokracije, svobode in neodvisnosti balkanskih držav, da bi le te ne zapazile, da tvorita samo kmete na šahovskih deski, na kateri so se igrali vojsko za nadoblast Anglije nad svetom in za uničenje boljševiškega režima. Tudi Grčija, pravi »Krasnaja zvezda«, je bila postavka v načrtu angleškega in francoskega generalnega štaba. »Krasnaja zvezda« nato hvali Nemčijo in Italijo, da sta osvobodili Romunijo angleškega vpliva in jamčili njene nove meje. »Krasnaja zvezda« dolži Anglijo, da je podpihovala Romune, da bi se uprli madžarski zasedbi. »Krasnaja zvezda« beleži tudi kot pozitivno pridobitev odstopitev Južne Dobruđe Bolgariji. Nemška politika je torej v glasilu rdeče armade dobila popolno opravičenje, nakar sledi načelo ruske sovjetske politike, ki je zvesta miru in nevtralnosti ter se ne vmešava v sedanjo vojno in se tudi ne bo.

Švedski listi pravijo k temu, da je treba to izjavo dopolniti s tem, da se Sovjeti zavedajo, da do konca sedanjega velikega klanja Sovjetski Rusiji ne bo treba stopiti na prtljavo, ker je njen račun ta, da bo, namesto da bi žrtvovala po nepotrebnem denar in kri, oskrbovala vojskujoče se države z žitom in drugimi proizvodi, sama pa si bo pustila od Nemcev in Amerikancev dobavljati čim več orožja. Treba je pomisliti, da so Sovjeti vstali v svoj proračun za izpolnitev vojske 57 milijard rubljev, kar pomeni 31,7% vsega proračuna ali pa pomnožitev izdatkov za vojsko v primeri z letom 1937. za 40%. V Moskvi računajo s tem, da bodo velesile zapada poštono izkrmavale, oni pa bodo na mirovni konferenci, oprti na nedotaknjeno vojno silo, imeli prvo besedo. Ne vemo, ali se bodo ti računi uresničili — piše švedski tisk — na vsak način raste na Švedskem vznemirjenje zaradi takega razvoja sedanje vojne, ker Švedi dobro vedo, da bo njihovo stališče čimdalje težje.

Suner eno uro pri Hitlerju

Berlin, 25. sept. AA. DNB. Kakor se z dobro poučenega vira izve, je Hitler danes sprejel španskega notranjega ministra Severna Sunera v zgodbi državnega kanclerstva. Razgovor je trajal približno eno uro.

Madrid, 25. sept. b. Glavni tajnik visokega komisarja v španskem Maroku Garcia Fugiras, ki je član španske delegacije, katero je vodil v Berlin notranji minister Suner, se je predvčerajšnjim vrnil nazaj v Madrid, sedaj pa je zopet odpotoval v Berlin, da prisostvuje razgovorom

Položaj v Indokini

Newyork, 25. septembra. AA. DNB. Ameriški zunanji ministri Hüll je izjavil predstavnikom tiska, da ameriška vlada pozorno spremlja razvoj položaja v Indokini. Dodaja, da ni mogoče točno ugotoviti pravega stanja zaradi številnih nepotrebnih vestí, ki neprestano prihajajo. Zanimal je poročilo, da bi bila ameriška vlada zahtevala naj se obnovi svoboden promet skozi Burmo. Zanimal je tudi poročilo, da bi bila ameriška križarka »Augustac« odplula v Singapour, velik del ameriške mornarice pa na Atlantski ocean. Hüll je odklonil vsako pojasnilo glede korakov Amerike zaradi položaja v Indokini.

Tokio, 25. septembra. AA. DNB. Predstavnik japonskega zunanjega ministristva je izjavil, da ne bo razpravljalo o izjavi, ki jo je dal zunanji ministri Zdrženih držav v zvezi z japonsko akcijo v Indokini. Ugotovitve francoskega zunanjega ministra in generalnega guvernerja francoske Indokine predstavljajo najboljši komentar za izjavo Cordella Hulla. Na vprašanje ali je japonska vlada poučena o ukrepih, ki bi jih Zdržene države hotele storiti kot protikutep na japonsko akcijo je

predstavnik ministristva odklonil izjavo. Poročilo o bojih v francoski Indokini, je nadaljeval predstavnik zunanjega ministristva, prihajajo za zamudo, tako, da sedanji položaj ni jasen. Toda po poročilih iz japonskih virov se lahko računa, da so sovražnost končane. Gotovo je, da je težko ustaviti borbo, ki je v teku, pa čeprav vimes prihajajo ukazi za ustavitev sovražnosti.

Položaj v Indiji

Kalkuta, 25. septembra t. Vseindijski kongres je odklonil ponudbo indijskega podkralja za postopno uvedbo ustave v Indijo. Gandhi je pri tej priložnosti dal slovesno izjavo, da je proti vojni in za mir. Toda pristal je na to, da se sestane s podkraljem Linlithgowom, da bosta proučila položaj v pravem duhu, kot je izjavil Gandhi, ki noče delati vladi težav in neprimlik v sedanjem trenutku, a je moral izpovedati načela, ki ga vodijo. V političnih krogih upajo, da bo ta sestanek zadovoljil oba, Gandhija in podkralja, in da se bo našel izhod, ki vladi v razdobju sedanje vojne za obstoj imperija ne bo delal neprimlik.

Važna uredba prosvetnega ministra

Belgrad, 25. sept. m. Na predlog prosvetnega ministra je ministriški svet na podlagi čl. 1 uredb o spremembi obstoječih predpisov in o izdajanju novih predpisov uredb o avtentičnem tolmačenju odstavka 1. čl. 47. finančnega zakona za 1939-40 leto. Uredba predvideva, da se odredba odstavka 1, 5 in 6. čl. 47. finančnega zakona za 1939-40 morajo razumeti tako, da se v vsakem primeru čas duhovniške službe, ki se priznava kot državna nastavniška služba obračunava po predpisu odstavka 4. tega čl. in da se ne more v nobenem primeru priznati več, kakor 20 let duhovniške službe v smislu določil odstavka 3. tega čl. Odredba čl. 1. iz te uredb se bo izvajala za vse tiste slučaje prevedbe po čl. 47. finančnega zakona za 1939-40 leto ne oziroma se nato, v katerem stadiju je postopek o dotičnem predmetu, v kolikor še ni izdana pravomočna odločba. Uredba je objavljena v današnjih »Službenih Novinah« in stopa z današnjim dnem v veljavo.

Nemški izseljenci iz Besarabije na poti skozi Jugoslavijo

Belgrad, 25. sept. m. Nocoj ob 11. prispe v taborišče med Zemunom in Belgradom prva skupina Nemcev, ki se selijo iz Besarabije v Nemčijo. Z madžarsko ladjo potuje s prvim transportom 800 Nemcev. Taborišče si je danes popoldne ogledal predsednik vlade Dragiša Cvetković v spremstvu zunanjega ministra Cincar-Markovića, prometnega ministra ing. Beslića in gradbenega ministra Vulovića. Predsednika vlade je sprejel v taborišču von Heeren, nemški poslanik na našem dvoru z gospo in generalni konzul Neuhaus. Taborišče je najmoderneje urejeno ter je v vsakem ožiru poskrbljeno za počitek namških izseljencev, ki se bodo ustavili v njem največ dva dni.

Občni zbor Združenja gledaliških igralcev

Belgrad, 25. sept. m. Združenje gledaliških igralcev kraljevine Jugoslavije je imelo danes dopoldne občni zbor zaradi izvolitve nove uprave. Na dnevnem redu se je obravnavalo tudi vprašanje razmejitve s sekcijским združenjem na področju banovine Hrvatske in določitev načina bodočega sodelovanja z njim. Občni zbor je začel predsednik centralne uprave g. Boža Nikolić. Po pozdravnem nagovoru je bilo izvoljeno predsedstvo obnovega zbora. Za predsednika je bil izvoljen g. Rudolf Ertel, za podpredsednika pa Marko Jelić in Korij iz Maribora. Obnemu zboru sta prisostvovala delegata iz Slovenije g. Drenovec iz Ljubljane in g. Korij iz Maribora. Z obnovega zbora so bile poslane vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju in po zdravne brzojavke predsedniku vlade gosp. Dragiši Cvetkoviću, podpredsedniku vlade dr. V. Mačku, prosvetnemu ministru dr. Korošcu, finančnemu ministru dr. Šuteju in pravosodnemu ministru gosp. dr. Markoviću. Nato je bila izvoljena iz vseh komisija za razmejitve z odseki Zagreb, Osijek in Split. Razvila se je daljša debata o delu Združenju v pretekli poslovni dobi. Gosp. Nikolić je pojasnil, zakaj je prišlo do izrednega obnovega zbora. Popoldne je začela delo anketa komisija. Plenum obnovega zbora se bo sestal jutri ob 10. dopoldne.

Sestanki hrvatskih narodnih zastopnikov pri dr. Mačku

Zagreb, 25. sept. m. Hrvatski narodni poslanci in senatorji pridejo v trih skupinah v soboto, nedeljo in ponedeljek v Zagreb. Najpreje se bo sestala sku-

pina senatorjev iz vzhodnih krajev v soboto, nato iz dalmatinske Hrvatske v nedeljo, iz drugih krajev pa v ponedeljek. Na teh sestankih bo vodstvo hrvatskega narodnega pokreta z dr. Mačkom na čelu obrazložilo hrvatskim narodnim poslancom in senatorjem zunanji in notranji politični položaj. Razen dr. Mačka bo govoril tudi podpredsednik HSS inž. Košutić, za njim pa še glavni tajnik stranke dr. Juraj Krnjević.

»Letalski napad« na Belgrad

Belgrad, 25. sept. m. Danes dopoldne je bil v Belgrad izvršen poskusni nenadni »letalski napad«. Ob 9.42 je obramba Belgrada telefonično sporočila, da so nad Rumo opazili eskadrilo »sovražniških letal, ki lete v smeri proti Belgradu. V mestu je bil takoj dan znak za nevarnost; ves promet se je ustavil, ljudje so se poskrili v zavetišča in veže. Z zemunskega letališča se je dvignila skupina lovcev in je letela nasproti »sovražniškim«. V zraku se je razvila ostra borba, v kateri se lovci niso posrečilo pregnati »sovražniških« bombnikov, ki so jih prav tako spremljali lovci. Tako so se »sovražniški« letala pojavila nad Belgradom ter bombardirala več ciljev. Najprej so spustili eksplozivne in zažigalne bombe nad konjeniško šolo v Zemunu in tovarno »Ikaruse«, na železniški most čez Savo, vodovodne naprave na Belih vodah ter na letališče v Pančevu. To je bil prvi napad »sovražniških letal, ki so se nato vrnila, v naslednjem trenutku pa so se zopet pojavila nad mestom in so bombardirala poveljstvo mornarice in letal v Zemunu, tovarno »Zmaj« v Zemunu, železniško postajo in ministriški del mesta. Po tem drugem napadu so »sovražniški« letala zapustila za trenutek mesto, nato pa v tretji napadla prestolnico. Tokrat so si za cilj zbrala most kralja Aleksandra čez Savo ter električno centralo. Na vseh bombardiranih ciljeh so »sovražniški« letala povzročila »veliko škodo«. Pri vajah je sodelovalo protiletalsko topništvo in strojniki. Na vsa mesta, ki so jih bombardirala sovražna letala, o prišlo takoj skupine civilne obrambe, ki so pri tam delu pokazale veliko izvežbanost. Nocoj bo nočni letalski napad. Prebivalstvo je bilo zelo disciplinirano, v kolikor pa ne, bo občutilo kazen mesta Belgrada.

Osebnosti

Belgrad, 25. sept. m. S kraljevim ukazom sta imenovana za namestnika predsednika sodišča delavskega zavarovanja sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani dr. Aleksander Grobelnik in Ant. Sporn.

Belgrajske novice

Belgrad, 25. sept. m. Današnje »Službene novine« objavljajo uredbu o olajšavi društva »Donavsko brodogradilišče« v Belgradu. Po tej uredbi bo Društvo zgradilo na Donavi ladjedelnico za zgraditev rečnih ladij do 1000 ton. Poslovna glavica društva znaša 25 milijonov dinarjev. Olajšava se daje za 25 let.

Dalje so objavljena navodila za izvrševanje zdravniške pripravniške službe v vaseh. Po tej uredbi se morajo zdravniki po vaseh baviti s pregledom in zdravljenjem bolnikov, s pobiranjem nezdravih bolnikov, s proučevanjem zdravstvenega stanja prebivalstva, z dvigom in napredkom higijenskih razmer in z zdravniško propagando. Zdravniki se morajo uvesti s splošno zdravniško prakso, da bi se bolje izobražili v posameznih medicinskih strokah.

Objavljena je sprememba pravilnika za polaganje podpregradniških, pregledniških in strokovnih uradniških izpitov v finančni kontroli dne 10. marca 1936, ki stopi z današnjim dnem v veljavo.

Belgrad, 25. sept. m. Letošnji učiteljski kongres bo 21. in 22. oktobra v Novem Sadu ter ne bo imel manifestacijski, temveč samo delovni značaj.

Žrebanje 1. razreda 41. kola
Državne razredne loterije
11. oktobra 1940.

42.000 dobitkov in 7 premij

v (približnem) znesku

65.000.000- dinarjev

Dobitki po 2.000.000-
1.000.000-
500.000-

300.000-
200.000-
100.000 i t. d.

Cena srečk:

1/1 srečka
Din 200-

1/2 srečke
Din 100-

1/4 srečke
Din 50-

STROGO SOLIDNO POSLOVANJE!

GLAVNA KOLEKTURA DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE

A. REIN I DRUG

ILICA 15

ZAGREB

GAJEVA 7

DVAKRAT

v enem letu (38. in 40. kolu) so dobile največjo premijo

Din 2.000.000- (dva milijona dinarjev)

srečke, prodane iz NASE kolekture, in sicer št. 91.760 in 44.848

Iz Francije

Ureditev agencije Havas

Bern, 25. sept. t. Havas. Švicarski listi poročajo, da je francoska poročevalna agencija Havas spet začela redno delovati v smislu navodil francoske vlade v Vichiju. V nadzorstvo agencije Havas pa sta bila postavljena dva Nemca in sicer dr. Curtius in dr. Frey. Agencija LEF (Liberte Egalite Fraternite), ki tudi daje poročila v francoski, pa ni v duhu vlade v Vichiju, marveč služi francoskemu generalu de Gaulleu, ki zbira okrog sebe Francoze, ki naj se dalje borijo proti Nemčiji in Italiji.

Švicarski listi poročajo nadalje, da se je znani francoski dnevnik »Oeuvre« spet vrnil nazaj v Pariz, toda pod vodstvom Marcela Deata, ki je bil svoje dni znan kot pobornik novega nacionalnega socializma v Franciji.

Šolska reforma

Francoska vlada v Vichiju je zaprla takozvana »višja učiteljska«, v katerih so se izobraževali ljudskošolski učitelji.

V ministristvu za poduk izjavljajo, da je ta odredba del načrta za preobnovo vsega šolstva in njega vzgojnih smernic. Na teh takimenovanih višjih učiteljskih so hoteli oblikovati neke vrste učiteljske »elite«, ki so jo zaprli od ostalega sveta ter jo vzgajali popolnoma v framsonskem duhu ter skrbno pazili, da ne bi prišla v stik s sodobnimi stremljenji za npravnstveno obnovo naroda, zlasti pa njega mladine. Ta izobrazba je bila torej popolnoma enostranska in tudi zastarela, tako da je bil celo bivši ministri frontaške vlade de Monzie pripravil načrt, kako bi ta učiteljska, ki so dobila ime »brezbožnih semenišč«, ali kakor bi jim pri nas rekli: višje pedagoške šole, popolnoma odpravil in se vrnil k sistemu normalnih učiteljskih, ki so bolj povezani z ljudsko šolo in ljudstvom. Fransonso seveda ta načrt prepredili, vlada maršala Petaina pa ga je sedaj uresničila. Učiteljska sama pa se bodo tudi preobnavala tako, da bodo res služila narodu in njegovemu duhovnemu ter npravnstvenemu dvigu.

Nemške čete skozi Finsko na Norveško

Helsinki, 25. sept. t. Transconti. Med finko in nemško vlado je prišlo do sporazuma, na podlagi katerega je finska nemškim vojakom dovolila, da se poslužijo finskega ozemlja za prehod v severno norveško ozemlje. Prve nemške čete so že prišle v finko pristanišče Varsa in so bile odpravljene na severno švedsko. Angliški poslanik je vložil oster protest proti takšnemu postopanju Finske, ki je s tem sporazumom kršila nevtralnost in mednarodno pravo. Razlog, zakaj je bil ta sporazum sklenjen, je ta, pravijo v finskih krogih, ker je pot skozi Finsko na severno Norveško mnogo bližja in varna, med tem ko je morda pot ob norveški obali daljša in povezana z mnogimi nevarnostmi.

Sovjeti - Turčija

Moskva, 25. sept. AA. Agencija Tass demantira vest, da bi bila Sovjetska unija zahtevala odstavko turškega zunanjega ministra. To ne bi bilo v skladu s politiko nevmešavanja v notranje zadeve drugih držav, kakršno politiko Sovjetska Rusija vodi.

Poštna pogodba z Bolgarijo

Sofija, 25. sept. AA. Danes dopoldne ob 10 je bila podpisana pogodba med bolgarsko pošto in upravo in jugoslov. poštnim ministristvom o izenačenju poštinih tarif za pismenske pošiljke. Po novem sporazumu se znatno znižajo telegrafske in telefonske tarife in zboljšajo telegrafske in telefonske zveze. V imenu bolgarske poštne uprave je pogodbo podpisal generalni ravnatelj Georgij Jankov, v imenu jugoslov. poštnega ministristva pa pomočnik ministra Mišislav Ciko.

Politični zapiski

Kje je Blum?

V »Delavski politiki«, glasilu mariborskih marksističnih sodrugov, ki je vsa iz sebe zaradi usode francoskega državnika Leona Bluma in ji uhači tudi načelna smer pri pisanju, odkar ji ne svetí več ta znamenita luč z zahoda, bodi povedano, da »Leon Blum« in tovariši, ki so do sedaj prebivali v gradiču Chazeron pri Riomu v nezasedeni Franciji ter čakali na obsodbo, ker so zapravili Francijo, preselili v neko »poslopje pri Menetrolu v departementu Puy de Dome, kjer bodo sedaj čakali na razvoj procesa. Tja naj piše »Delavska politika« po prispevek za svoj novoletni koledar, če mu ga bo spet hotela posvetiti, kakor pred leti. V to poslednje sicer ne verjamemo radi, kajti Blum v krogih, ki so idejno »Delavski politiki« bližji, kakor pa smo mi, ne živi popularnosti, če prav razumemo neke okrožnice, ki so te dni šle po deželi in ki so gotovo prišle tudi na mizo urednika »Delavske politike«. To naj bo povedano samo v toliko, da ne bi nekega dne hoteli mariborski sodrugi zatajiti tega svojega Bluma, kateremu pa privoščimo, da ima v svoji današnji popolni osamljenosti še v Mariboru na Dravi srca, ki zanj bijejo.

»Salonski komunizem«

Pod tem naslovom objavlja belgrajska »Vreme« uvodni članek, v katerem med drugim podarja, da »salonski komunizem« ni nekakšen izraz zasebne ali skupinske nezadovoljnosti, kakšnega zasebnega ali skupinskega razočaranja. — Niti ni plod kakšnega idejnega političnega ali družabnega delovanja. Ne, pravi belgrajski list, »salonski komunizem« je plod razvajene miselnosti, plod stih, prenasčenih snobov, za katere zemeljsko življenje ne vsebuje več nobenih skrivnosti. Nekateri ljudje z lepo rejenimi trebuhi in debelimi vratovi ter še debelejšimi žepi so se namreč »milo razplakali« nad usodo malega človeka, katero so vprav oni sami zakrivali. Naši »salonski komunisti«, ki so rdeči samo po barvi svojih svilenih nočnih sraj, so vse druge nadkrilili v defetizmu. Naše novo obogatelo judovsko in masonsko meščanstvo že več let plava po teh »vodah usmiljenja do malega človeka«. Toda še kljub temu je postajala koža našega naroda vsak dan bolj tanka. Kar pa tiče naših gospodičev, ki iz dolgočasia, ker so se vsega preobjedli, paradirajo z idejami komunizma, bi jih morali z motikami v rokah napoditi ven na delo, da se naučijo, kaj je pošteno delo. Če bi jih to ne ozdravilo, bi morala država najti drugih načinov, da se teh gnid otrese za vselej.

Okrožnica dr. Krnjevića...

»Seljački dom« objavlja najnovejšo okrožnico generalnega tajnika Hrvatske seljačke stranke dr. Krnjevića, ki daje navodila za propagando proti nepismenosti. Toda okrožnica je najbolj zanimiva v tistem odstavku, kjer daje članom stranke nalog, naj vse, kar se bi o borbi proti nepismenosti izreklo v cerkvi, takoj po službi božji pred cerkvijo javno popravi. Okrožnica, s katero se uvaja nadzorstvo nad cerkvenimi pridigami, pravi dobesedno: »Kakor sem obveščen bodo v okviru gibanja proti nepismenosti dne 12. listopada po vseh šolah predavanja, dne 13. listopada pa pridige po vseh cerkvah. To je dobro, toda za vsak primer bo pa je potrebno, da seljački prvaki pazijo, če je vse, kar je bilo tamkaj rečeno, tudi v skladu s hrvatskim seljačkim gibanjem. Zaradi tega bi bilo najboljšje, če bi se tisto, kar bo v cerkvi rečeno, takoj po službi božji pred cerkvijo zunaj javno pohvalilo, a ono, kar bi bilo po mišljenju naših ljudi pogrešno, takoj mirno popravi«.

Belgrad, 25. sept. m. Z jutranjim vlakom se je vrnil v Belgrad podpredsednik vlade dr. Maček, ki je dopoldne obiskal predsednika vlade Dragišo Cvetkovića v njegovem kabinetu ter je imel z njim krajši razgovor. Nato je imel dr. Maček še sestanek s finančnim ministrom dr. Šutejem in ministrom brez listice dr. Konstantinovičem.

Po dolgi in hudi bolezni je, previden s sv. zakramenti, danes zvečer umrl naš ljubi brat, stric in svak, gospod

Viktor M. Zalar

sekretar filozofske fakultete

na univerzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani.

Pogreb se bo vršil v petek, dne 27. t. m. ob pol štirih popoldne iz kapelice sv. Nikolaja na Zalah.

V Ljubljani, dne 25. septembra 1940.

Minka Zalar, šolska upraviteljica; Alba Ramovš-Zalar, profesorica;
dr. Ludvik Zalar, zdravnik, sestri in brat;
Elza Zalar-Schmidt, dr. Fran Ramovš, univ. prof., svakinja in svak;
Aleksander Zalar-Greceanu, Primož Ramovš, nečaka.

Gospodarstvo

Kje so vzroki druginje Kaj se da v naših razmerah napraviti

I. Kaj vpliva na tvoritev cen

V prvem članku smo napisali, da je draginja prav za prav stanje visokih cen za potrebščine, katere moramo kupovati, ob premajhnih zaslužkih, t. j. cenah za naše proizvode in delo, ki ga opravljamo. Če hočemo iskati vzrokov druginje, moramo iskati vzroke najprej za dvigovanje cen. Tu lahko razpravljamo na splošno o vseh cenah, ker so vse cene ozko povezane med seboj in je dejanske nesorazmerje med posameznimi cenami povzročilo, da občasno neko povišanje cen bolj kot drugo.

Ce poznamo vzroke za gibanje cen, potem nam je tudi lažje nastopati s pametnimi ukrepi proti zvišanju cen. Kajti zviševanje cen se ne da preprečiti samo s policijskimi ukrepi, v tem doslej ni uspela niti ena država na svetu, niti ona najbolj idealno policijsko organizirana. Zato moramo poiskati vzroke cen, odnosno poznati vse faktorje, ki lahko vplivajo na tvoritev cen. Sicer tega do popolnosti ne moremo nikdar opraviti, vendar pa so faktorji, katerih ne vpoštevamo, tako majhnega pomena, da jih ne moremo prištevati med odločilne.

Za tvoritev cen sta odločilna dva faktorja, kar je že po naravi stvari same dano: blago, (količina blaga, hitrost prometa tega blaga) na eni strani in količina denarja vseh vrst ter hitrost njegovega obtoka na drugi strani. Saj je cena prav za prav izražena v denarju za enoto količine dotičnega blaga. Seveda je ta oznaka kaj domača in zadeva samo v glavnem bistvo, ker je prepletenost našega gospodarskega sistema izredno velika in prihajajo vplivi od vseh strani in se prelivajo drug v drugega. O vplivu faktorjev z denarne strani sedaj ni pisati, temveč razpravljam za sedaj o vplivu faktorjev na blagovni strani gospodarstva; odstraniti hočemo sedaj plašč, ki ga tvori nad blagom denar, tako da bomo videli gospodarstvo samo z blagovne strani.

Ce se še nadalje poslužimo starih razdelitev, potem vidimo, da je blagovni del dejanske stik dveh faktorjev: povpraševanja in ponudbe. Povpraševanje je v normalnih razmerah kolikor toliko stalno, nestalno pa je postalo v današnjih časih. Sedaj se zaletava povpraševanje v sunkih na trg in išče sedaj to, eedaj drugo vrsto blaga. To se samo na sebi povzroča zmedo, kaj šele v sedanjih časih, ko so nastopili med povpraševalci tudi taki, ki doslej niso v tem obsegu nastopali na trgu. Skozi celo leto ekoro imamo množico konzumentov, ki so v prejšnjih časih porabili veliko manj. Sedaj pa so ti konzumenti dobivali dnevno po nekaj sto gramov mesa, 1 kg kruha na dan itd. Ti konzumenti so prav za prav dodatni konzumenti, ki se prej niso pojavljali na trgu, saj so v domačem gospodarstvu porabili neznatne količine mesa, manjše količine drugih predmetov kot sedanje čase. To je povzročilo tudi, da smo morali omejiti konzum mesa za civilno prebivalstvo in ni iskati razlage za naše brezme in čai v potrebah izvoza. Kajti številke o našem izvozu živine in mesa nam kažejo, da ta izvoz v vojnih mesecih ni toliko narasel, da bi odločilno vplival na naš trg. Ti izredni konzumenti so povzročili večje povpraševanje, ki je prihajalo na trg tudi še v velikem delu enotno organizirano in za velike količine namenjeno.

Toliko o povečanem konzumu v naši državi. Na drugi strani pa moramo vprašati, kaj vpliva na ponudbo. Ponudba je v normalnih razmerah odraz stanja proizvodnje, zalog ter izgledov za bodočnost v proizvodnji in na drugih poljih. Če bi imeli o vseh pojavih statistike, potem bi bila presoja veliko lažja. Tako pa na vseh koncih in krajih poгрешamo dobro statistiko, potem bi dobili tudi za našo gospodarsko politiko dragocene podatke, tako smo pa navezani na cenitve, ki so bolj storjene na oko, in na ukrepe, ki jih izvajamo bolj po instinktu kot po bolj pametnih, znanstveno utemeljenih načelih.

Ker zaloge ponavadi niso velike, moramo predvsem gledati na tekočo proizvodnjo. Nesporno dejstvo je, da je v celoti naša kmetijska proizvodnja bila letos manjša kot lani in v povprečju. To ne velja za pozne sadeže, ki še zore in o katerih donosu bomo lahko šele kasno dali dokončne cenitve. Predvsem je za ozivno bilo važno, da so se že lani jeseni še bolj pa letos poznale posledice pomankanja delovne sile, ki je bila zaposlena za drugimi posli. Ne motimo se, če cenimo znatno tudi ta faktor, da je vplival na velikost posejane površine. Pomlad tudi ni bila ugodna, prav tako ne poletje za dozorevanje. Stvarno pa so bile na trgu v ponudbi še manjše količine. To se da razlagati na naslednji način: Če ima kmet za trg na razpolago 10% svoje proizvodnje v skupni količini 100 stotov, potem v letih slabe letine ta tržni del odpade, ker se ves pridelek ekoro porabi doma. Če recimo omogoča letina kmetu samo 5% prodati, potem to pomeni samo 50 stotov, t. j. ponudba na trgu se dejansko zmanjša za 50%, kar seveda ni majhna stvar.

In končno pride v poštev pri ponudbi še tretji faktor, o katerem sem že pisal t. j. izgledi za bo-

dočnost. Presoja teh izgledov je prepuščena številnim producentom, od katerih vsak po svoje misli in računa ter gleda v bodočnost. Če kaže, da bodo jesenski pridelki dali slabo letino, potem se zmanjša tudi ponudba zgodnjih proizvodov; če kaže, da bodo šle cene gor, potem ponudba čaka na boljše cene itd. Se mnogo tega bi se dalo naštet.

Iz tega sledi, da je nasproti dejansko povečanemu povpraševanju etalo nasproti pri nas: zmanjšanje ponudbe; prvič zaradi stvarno manjše količine razpoložljivih predmetov in drugič zaradi zadrževanje ponudbe. Vse to je na blagov. tržišču povzročilo zmedo, katere posledice vidimo predvsem v cenah. Cene bi v normalnih časih bile regulator položaja na trgu, ker bi zviševanje cen izvabilo blago, preumeralo konzum, toda v današnjih časih cene nimajo več one izravnalne vloge kot včasih, saj živimo v izrednih časih in je treba misliti na druge faktorje, ki bi napravili red na tržiščih.

II. Omejitev potrošnje je potrebna

V prejšnjem članku smo povedali, kako se tvori cena in kaj je na njih tvoritev vplivalo pri nas z blagovne strani. Ce vemo za razloge, ki so dovedli do sedanjega stanja, potem je jasno, da se da tudi z blagovne strani pomagati. V teh težavnih razmerah bi bila najkrajša pot, če bi primerno povečali proizvodnjo tistih predmetov, katere potrebujemo. Toda to je obenem najtežja pot. Predvsem gre za predmete kmetijske proizvodnje, ki so vezani na zemljo in nje rodnost, tako da lahko šele čez leto dni čutimo povečanje proizvodnje. Ker imamo računati stalno z vojnimi razmerami, oziroma vsaj za dolgo časa, nam tudi pot do povečanja proizvodnje ne sme biti zaprta. Na povečanje moramo misliti že vnaprej. Kmetijstvo ni tvornica, ki lahko čez noč z obstoječimi napravami poveča proizvodnjo. »Kmetijska tvornica« potrebuje mesece in mesece, da poveča proizvodnjo. Pa še so potrebni za povečanje proizvodnje znatno večji kapitali kot za industrijske naprave, ki niso v večini primerov nikdar izkoriščane do skrajnosti in se da nekaj časa dosežati največja možna proizvodnja. Tudi ni kmetijska proizvodnja organizirana industrijsko, saj so pri njej udeleženi milijoni proizvajalnikov, od najmanjšega do največjega.

Ne da bi hoteli omaloževati pomen povečanja proizvodnje, moramo reči, da se da trenutno

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke za 22. september kaže naslednje glavne postavke (vse v milijonih din, v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 15. sept.): Aktivna: zlato v blaginjah 2.067.41 (+3.1), zlato v inozemstvu 3.004.04 (+0.6), skupna podlaga po stabilizacijski vrednosti 2.371.5 (+3.7), devije izven podlage 537.7 (+21.8), kovani denar 239.786 (—9.0), posojila: menična 1.441.7 (+5.4), lombardna 180.5 (—0.45), skupna posojila 1.622.25 (+5.8), vrednostni papirji 363.64 (—12.0), eskont bonov drž. obrambe 5.024.0 (—1.0), razna aktiva 1.851.54 (+5.5).

Pasiva: rezervni sklad 251.8 (+2.14), bankovci v obtoku 12.118.4 (—39.8), drž. terjatve 44.1 (+0.24), žirovni računi 1.546.74 (+89.3), razni računi 1.0056.96 (+41.2), skupno obveznosti po vidu 2.647.8 (+50.3), razna pasiva 343.5 (+4.0).

Obtok bankovcev in obveznosti po vidu 14.766.2 (—10.5), skupna podlaga po stvarni vrednosti 3.794.36 (+5.9), od tega samo zlato v blaginjah po stvarni vrednosti 3.307.9 (+4.94) milij. din, skupno kritje 25.69% v prejšnjem izkazu 25.67%, od tega samo z zlatom v blaginjah 22.40 (24.38%).

Izkaz kaže, da se je bančni zlati in devizni zaklad ponovno povečal. Povečala pa so se tudi izposojila zasebnemu gospodarstvu. Dočim je zadolžitev države malenkostno zmanjšana. Banka, ki je še v prvem tednu septembra dokupila vrednostnih papirjev za 3.2 milij. din jih je od 6. do 15. t. m. odprodala za 40.16, v naslednji dobi od 15. do 22. septembra pa za 12.0 milijonov din.

Ker je dotok novega denarja na žirovne račune zelo velik, se je zmanjšal tudi obtok bankovcev in znaša v septembru zmanjšanje obtoka bankovcev 122.7 milij. dinarjev.

Stanje naših kliringov

Dne 22. septembra 1940 je bilo stanje naših kliringov naslednje (v oklepajih razlika v primeri s stanjem dne 15. septembra):

Aktivni kliringi: Nemčija 1.432.584 (—2.852.736) mirk, Bolgarija 3.322.994 (+768.360) din, Turčija 2.904.048 (—1.888.000) din, Francija 3.343.918 (+936.660) fr. frankov, francoske kolonije 2.731.040 (+157.976) fr. frankov.

Pasivni kliringi: Italija 5.015.576 (—15.442.094) din, Madžarska 14.969.169 (—581.143) din, Romunija

največ opraviti na strani konzuma, da se napravi red. Omejitev konzuma nam je potrebna. To so uvideli vse vojskujoče države, pa tudi nevojskujoče se države so morale iti po tej poti, ki nima samo gospodarskega pomena in utemeljitve, ampak tudi socialnopolitični pomen. Ker produkcije ne moremo zvišati takoj ali v najkrajšem času, moramo računati na trgu z manjšimi razpoložljivimi količinami, katere je treba pametno razdeliti kupcem.

Preden bi začeli z omejevanjem konzuma, je potrebno, da pogledamo, ali se še da mogoče konzum preumeriti v druge predmete, pri katerih obremenitev trga ni tako velika. Ce se konzum preumeri v take predmete, potem je treba paziti na to, da ne bi povzročil zaradi znatnega novega oziroma povečanega povpraševanja motenj na trgu dotičnih predmetov. To ni tako težavna stvar, ker je naš trg še vedno dovolj prostoren in naša prehrana ni vezana samo na nekaj predmetov. Raznolikost proizvodov naše zemlje je velika. Preumeritev zasebnega konzuma je težko izvesti, da se pa doseči v posameznih panogah s politiko cen. Lažje pa je pri enem najštevnejših konzumentov, ki bi lahko svojo prehrano preuredil drugače, da bi bolj odgovarjala potrebam potrošnikov. To bi bilo še koristno iz zdravstvenih razlogov, še bolj pa bi bilo koristno iz finančnih razlogov in doseženo bi bilo večje zadovoljstvo potrošnikov. Naše ministrstvo vojske in mornarice se tudi zaveda važnosti preumeritve prehrane ter na to tudi stalno opozarja podrejene organe, toda pri tem je največ ovir v kompliciranem sistemu našega državnega računovodstva, ki onemogoča bolj širokopotezno uveljavljanje državne gospodarske politike na polju potrošnje kakor tudi na mnogih drugih poljih.

Ovire za izvedbo racioniranja so velike, toda ne smemo se jih ustrašiti. Doslej je bilo dejanskih omejitev v državi malo; edina racionalna omejitev je bila dodeljevanje bencina; brezmesni dnevi so bili še bolj indirektna omejitev, za katero se je v začetku izkazalo, da ni dovolj pomagala in je morala priti nova omejitev, ki je povečala število brezmesnih dni na tri dni, obenem pa vse te dni določila skupno, tako da nakupovanje za par dni naprej ni bilo možno v taki meri, razen za one, ki imajo doma hladilne naprave. Nove omejitve so prišle s kruhom, ko smo dobili enoten ljudski kruh. Toda vse te omejitve so veljale samo v nekaterih delih našega gospodarstva, tako da se je konzum lahko vrgel na druge panoge, kjer ni bilo omejitev in tako je izkoristila kupna moč novi položaj, ne da bi bil dosežen najvažnejši cilj, splošna omejitev konzuma. Najbolj so doslej konzum omejevale visoke cene, toda to še daleč ni edino gospodarsko sredstvo za omejitev konzuma, še manj pa je to socialno sredstvo.

Ni treba racionirati vsega, racionalni bi se predvsem oni predmeti, katerih najbolj primanjkuje in oni predmeti, ki pridejo v poštev za mestno prebivalstvo.

Ekonomist.

6.496.566) (—100.527) din, Slovaška 29.759.126) (+5.669.265) kron in Holandija 18.199 (—48.470) goldinarjev.

Iz tega pregleda je izpuščen naš kliring s protektoratom. Ta kliring je bil še dne 15. septembra za nas aktiven v znesku 5.251.887 kron, dne 22. septembra, pa je postal za nas pasiven za 6 milijonov 344.686 kron. Ostali kliringi izkazujejo znatnejše izpremembe. Predvsem je zmanjšala naša aktivnost v Nemčiji in v Turčiji, nadalje se je zmanjšala naša pasivnost v prometu s Italijo, povečala pa naša pasivnost v prometu s Slovaško. Ostalih večjih izprememb ni bilo.

Razširjenje kolektivne pogodbe knjigoveškega delavstva. Ker se je s kolektivno pogodbo z dne 20. oktobra 1938 z dopolnitvami z dne 19. junija 1939 med Društvom knjigoveških mojstrov ter Zvezno organizacijo grafičnega delavstva uredilo delovno razmerje za več kot polovico podjetij te stroke in za več kot polovico delavstva te stroke, zaposlenega na območju naše banovine, je ban naše banovine g. dr. Marko Natlačen razširil določila te pogodbe na vso stroko na vsem območju naše banovine. Ta kolektivna pogodba velja torej za vse obrate, ki izvršujejo knjigovestvo, ki izvršujejo knjigovestvo in kartonska dela in ki izvršujejo usnjato galanterijo obenem s knjigoveškimi deli.

Spanija — neklirinška država. Finančni minister je dne 18. septembra odredil, da se ima Spanijo v deviznopravem pogledu smatrati za neklirinško državo. Zato se imajo za uvoz blaga iz Spanije in izvoz v Spanijo porabiti deviznovalutni predpisi, ki veljajo za ostale neklirinške države.

Grabnja klinične predavalnice univerze kralja Aleksandra I. Kralj. banska uprava razpisuje za gradbo klinične predavalnice univerze kralja Aleksandra v Ljubljani prvo licitacijo za 14. okt. 1940.

Potrjena poravnava. Marovt Mihael, mesarski mojster v Celju. Dečkova cesta št. 3, za 40% v 10 mesečnih obrokih.

Redno jesensko licencovanje bikov in mrjascev bo v škofjeloškem okraju po naslednjem razporedu: V torek, dne 1. oktobra ob pol 8 zjutraj v Zavorju za občino Zavorje; istega dne ob 10 dopoldne v Gorenji vasi za občino Trata; istega dne ob pol 14 v Hotavljah za občino Trata in Oselica; istega dne ob 14 v Trebitu pri kovaču za občino Oselica; istega dne ob 16 pri Frelihu v Sovodnjem za občino Oselica. — V sredo, dne 2. oktobra ob pol 8 zjutraj v Podroštu za občino Sorica; istega dne ob 10 dopoldne v Češnjici za občino Železniki; istega dne ob 11 dopoldne v Selcah za občino Selca; istega dne ob pol 14 na sejmišču v Škofji Loki za občino Škofja Loka in Zmince in istega dne ob 14 v Suhi za občino Stara Loka. — V četrtek, 3. oktobra ob pol 8 zjutraj v Bodovljah za občino Zmince; istega dne ob pol 9 zjutraj v Poljanah; istega dne ob 10 dopoldne v Logu za občino Zmince in istega dne ob 14 pri županu v Črnem vrhu za občino Črni vrh.

Redno jesensko licencovanje bikov in mrjascev bo v okraju Maribor desni breg po naslednjem vrstnem redu: V torek, dne 1. oktobra ob 8 zjutraj pri Sv. Lovrencu na Pohorju za občino Sv. Lovrenca na Pohorju; istega dne ob 10 dopoldne v Podvelki, isti dan ob 13 dopoldne v Rušah, isti dan ob 15 v Limbušu. — V sredo, dne 3. oktobra: ob 8 zjutraj na dvorišču gostilne Reibenschuch v Pobrežju, isti dan ob 10 dopoldne pri gradu Betnava za občino Radvanje in Studenci, isti dan ob pol 13 v Hočah, isti dan ob 15 v Račah za občino Rače, Fram in Slivnica. — V četrtek, dne 4. oktobra ob 7 zjutraj v Sp. Polskavi za občino Sp. in Zg. Polskava in Črešnjevec, isti dan ob 10 dopoldne v Slov. Bistrici za občino Slov. Bistrica, Sv. Martin na Pohorju in Laporje ter oni del občine Črešnjevec, ki ima bliže v Slov. Bistrico, namesto v Sp. Polskavo, isti dan ob 13 dopoldne na jemišču v Poljanah in isti dan ob 15 v Statenbergu za občino Makole.

Borze

Dne 25. septembra 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 1.768.056 din, na belgrajski borzi 4.466.000 din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 1.311.260 din.

Ljubljana — uradni tečaj

London 1 funt 178.49—181.69
Newyork 100 dolarjev 4425.00—4485.—
Zeneva 100 frankov 1012.52—1022.52

Ljubljana — svobodno tržišče

London 1 funt 220.73—223.93
Newyork 100 dolarjev 5480.00—5520.—
Zeneva 100 frankov 1251.20—1261.20

Ljubljana — zasebni kliring

Berlin 1 marka 14.70—14.90
Belgrad — zasebni kliring:
Solun 100 drahem 59.65—60.35

Curih. Pariz 9.825, London 16.575, Newyork 438, Milan 220, Madrid 40, Berlin 175.30 (reg. marke 53, trg. marke 25.25), Buenos-Aires 101.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 435—438
v Zagrebu 437—439
v Belgradu 437—438

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo (98), agrariji 53—54, vojna škoda promptna 435—438, begluške obveznice 76.50—77.50, dalm. agrariji 69—70, 8% Blerovo posojilo 99—100, 7% Blerovo posojilo 94 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100—101, 7% stab. posojilo 93 denar. — Delnice: Trboveljska 295—300, Kranjska industrijska družba 148 denar.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 97 denar, agrariji 51 denar, vojna škoda promptna 437—438, begluške obveznice 77.50 blago, dalm. agrariji 70.50 blago, 6% šumske obveznice 70 blago, 4% severni agrariji 51.50 denar, 8% Blerovo posojilo 99—100, 7% Blerovo posojilo 94 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 94 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 190 denar, Trboveljska 298—300 (298, 300), Gutmann 45—51, Slad. tov. Osijek 205 denar, Osj. livarna 165 denar, Isis 35 denar.

Belgrad. Drž. papirji: 7% investicijsko posojilo 99.50 denar, agrariji 53 denar, vojna škoda promptna 437—438 (438, 437.50), begluške obveznice 76.50 denar, dalm. agrariji 69—69.50, 6% šumske obveznice 69—70, 4% severni agrariji 52 denar, 8% Blerovo posojilo 99 denar. — Delnice: Zriv. agrarna banka 199 denar (200, 201).

Zltni trg

Novi Sad. R. z. bakra 347—350, banaska 345 do 347. — Koroza bakra paritet Indija; bakra ka s duplikat 345—347. — R. z. bakra in erenski beli brez vreče 40% kasa duplikat 422½ do 425. Ostalo neizpremenjeno. Promet miren.

Cene živine in kmetijskim pridelkom

Cene živine in kmetijskih pridelkov v Ljubljani (mesto), dne 19. septembra t. l.: voli I. 8.50 do 9, II. 8—8.50, III. 7—7.50; telice I. 8.50—9, II. 8—8.50, III. 7—7.50, krave I. 7.50—8, II. 6—7, III. 5—6; telata I. 8—9, II. 8, prašiči, erenski špeharji 17—18, pršutarji 14—15 za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. prednji del 16, zadnji del 18, II. prednji del 13, zadnji del 15; svinjina 17—21, slanina 23, svinjska mast 25, čisti med 30, surove goveje kože 14—18, telečje surove kože 22, svinjske surove kože 4—6, din za kg. — Ječmen 4.60, rž 4.50, oves 3.50, 3.60, koroza 4.60, fižol 5—7, krompir 1.50, slama 0.95 do 1.30, slama 0.60, jabolka I. 6, II. 4, III. 2 do 3 din, hruške I. 16—20, II. 10—12, III. 5—8, pšenična moka 7—8, koroza moka 3.50, ajdova moka 5.50 za kg. Trda drva 150 din za kub. meter, jaja 1.25 za komad, mleko 2.25—2.50 za liter, surovo maslo 32—40 din za kg. — Navadno mešano vino v gostilnah 12 din za liter, finejša sortirano vino v gostilnah 14 do 16 din za liter.

Zlvinjski sejem v Kranju dne 23. septembra. Dogon: 39 volov, 17 krav, 10 telet, 91 svinj in 31 prašičev. Prodanih je bilo: 19 volov, 15 krav, 8 telet, 45 svinj in 28 prašičev. Cene so bile naslednje: voli I. vrste 9 din, II. vrste 7.75, III. vrste 6.50; telice I. vrste 9 din, II. vrste 7.75, III. vrste 6.50; krave I. vrste 8.25 din, II. vrste 7, III. vrste 5.75; telata I. vrste 9 din, II. vrste 8; prašiči špeharji 16 din, pršutarji 14—15 din za 1 kg žive teže. — Mladi pujski 8 do 10 tednov stari 290 do 380 din za glavo. — Goveje meso prednji del 16 din, zadnji del 18 din, svinjina 20—22 din, slanina 22—24 din, svinjska mast 26 din, čisti med 24—26 din, neoprana volna 32—36 din, oprana volna 40—44 din, goveje surove kože 19—21 din, telečje surove kože 24 din, svinjske surove kože 6—8 din za 1 kg. — Pšenica 4.50, ječmen 4.25, rž 4.25, oves 4.50, koroza 4.60, fižol 6—9, krompir 1.50—2, lucerna za krmo 1.50—1.70, seno 1.50—1.70, slama 0.75, jabolka I. vrste 10 din, II. vrste 8 din, III. vrste 3—4 din, hruške I. vrste 14 din, II. vrste 10 din, III. vrste 5—8 din, ržena moka 7.50, koroza moka 6, ajdova moka 7.50—10 din za 1 kg. — Trda drva 140—150 din za kub. meter, jaja 1.25—1.40 din komad, mleko 2.25—2.50 liter, surovo maslo 40—44 din za kg.

Cene kmetijskim pridelkom

Cene kmetijskih pridelkov v Celju dne 21. septembra t. l. Goveje meso I. vrste 18 din, II. vrste 16, III. vrste 14, svinjina 18—22, slanina sveža 22—24, svinjska mast 24—26.75 din. — Pšenica 3.75 din, ječmen 3.75, rž 3.75, oves 3.50, koroza 4.50, fižol 7, krompir 2, seno 1—1.10, slama 0.55, jabolka I. vrste 10, II. vrste 6—8, III. vrste 3 din, hruške I. vrste 10, II. vrste 6, III. vrste 3 din, pšenična moka 4.75—9, koroza moka 4.50—5, ajdova moka 6, ržena moka 5 din za 1 kg. — Trda drva 112.50 za kub. meter, jaja komad 1.25, mleko 2.50 za liter, surovo maslo 32—40 za 1 kg. — Navadno mešano vino v gostilnah 14 din za liter, finejša vino 16 din za liter.

Cene kmetijskim pridelkom na Jesenicah, dne 21. septembra t. l. Pšenična moka bela Og 00 8.50 din, krušna 6.50 din, govedina 12 do 18 din, teletina 16 din, svinjina 15 do 20 din, ovčje meso 14 din, svinjska mast 24 din, sveža slanina 20 do 22, prekajena slanina 24, fižol 7 do 10, suh grah 5.50 do 12, krompir 2, sladko seno 1, pšenična slama 0.70, ječmen 4 in ješprenj 6 din za 1 kg. Mleko 2.50 di nza liter in jaja 1 din komad.

Angleška skupina letal, ki je po angleških poročilih v enem dnevu zbila 37 nemških letal. Tudi Nemci s svoje strani poročajo o svojih tako uspešnih letalskih skupinah

Sodobne naloge naše prosvete

Ljubljana, v septembru.

Ze večkrat smo na tem mestu in v naših listih opozarjali na težave sedanjih časov. Vsi jih čutimo približno v enaki meri, eni v tem, drugi pa v drugem oziru. Evropo in ves svet so zajele izredne razmere in vsi narodi se otepajo z njimi tako, kakor pač najboljša znajo in morejo. Tudi pri nas se nadaljuje boj proti najhujšim izrastkom z nezmanjšano mero. Vso deželo je zajel enak val vne- me in bojevitosti proti tistim, ki bi hoteli izrabljati sedanje razmere, naše oblasti pa store vse, kar jim dopuščajo predpisi in modra načela o tem, da se položaj ohrani v pravilnem in zdravem ravnotežju.

Cim hujši pa so časi in cim težje so razmere, tem bolj moramo gojiti med seboj tiste človečanske vrednote, ki podpirajo našo vzajemnost in usodno povezanost na ta naš kos zemlje, ki se imenuje naša domovina. Ljubezen in plemenitost morata zavirata razmah sovraštva in zavisti. Naše ljudstvo prav lepo in primerno razume te časovne potrebe in večkrat je že bilo ugotovljeno, da se ljudje v teh časih bolj kot kdaj prej radi zatekajo v cerkve iskat verske opore, prav tako pa se širi med našim ljudstvom zanimanje za vse tisto, kar je lepo in kar plemenituje človeka v njegovi borbi z dnevnimi težavami. Po mestih se zlasti širi zanimanje za gledališča, po deželi pa bodo to zimo naša prosvetna in verska društva skušala storiti še več za to, da bi pomagala našemu rodu prebroditi izredne težave, ki nas obdajajo.

Ravno v težkih časih je naš narod uresničeval največje zahteve svojega narodnega programa

Motil bi se tisti, ki bi mislil, da mora v časih, ki so na zunaj tako grozni, obupati nad močjo in silo odpornosti našega ljudstva. Cim večje so bile težave, tem odločnejše se je naše ljudstvo objemalo svojih narodnih svetinj in se v tej borbi navadno izkazalo tako, da je ohranilo korak z drugimi evropskimi narodi okoli sebe. Ko je ob koncu 18. stoletja majala Evropa francoska revolucija in se je z napoleonskimi vojnami širilo po vsem omikanem svetu tudi veliko razdejanie, se je pri našem narodu začela prva doba kulturnega uveljavljanja. Cim bolj se je tresla Evropa v hudih krčih tja proti revolucijam in prevratom v letih od 1830—1848, tem lepše se je razvijalo naše umetnostno življenje v Prešernovi dobi. Po bojih v letih od 1850—1870 se je začela prva velika doba političnega uveljavljanja malih narodov in naš narod ni zaostal, dokler ga ob začetku 20. stoletja dr. Krek ni povedel v prvo dobo slovenske narodne demokracije. Iz vseh teh borb je naše ljudstvo izšlo tako utrjeno in izsolano, da se je lahko v prvi veliki svetovni vojni začelo gibanje za našo veliko narodno državo.

Vse to nam — vsaj v načelnem oziru — potrjuje veliko resnico, da naš narod tudi v najtežjih časih ni klonil; vedno se je nasprotno dogajalo celo to, da se je v najtežjih okoliščinah in razme- rah znal pravilno usmeriti in v trdi in neizprosni borbi zahtevali tisto, kar je v dotičnem času menil, da je primerno in neizbežno.

Naše kulturne, prosvetne in mladinske organizacije so zmerom morale opravljati največ dela

Vse podrobno delo med našim ljudstvom pa se je zmerom vršilo v naših kulturnih, prosvetnih in mladinskih organizacijah. Sedaj se začena po našem podeželju doba jesenskega in zimskega delovanja naših mladinskih kulturnih, prosvetnih in verskih organizacij in družb. Koliko koristnega dela so naše organizacije opravile na primer v letih 1917—1918. Sedaj so razmere v nekem oziru še olajšale delovanje društev, vse se vrši lahko še hitreje in učinkoviteje. Nad vsem delom plava naša velika »brezžična ljudska univerza« — naša radijska postaja, ki je v teh dneh začela z novim programom, ki bo trajal tja čez pomlad do poletja. Naše prosvetne dvorane bodo zopet oživele, fantovski večeri bodo prepolni predavanj, ki bodo pač imeli preaktualno vsebino.

Vsi čutimo, da smo mogoče šele na pragu velikih težav in trdih preizkušenj. Vse vezi med ljudmi in narodi se postavljajo na nove temelje, naša prosvetna društva pa morajo skrbeti za to, da bodo tudi nove razmere ali okoliščine čimbolj prepojene z našim ljudskim narodnim in verskim čustvovanjem. Nove razmere se nam zaenkrat skušajo vsiliti zlasti v duhu nestrpnosti in velike so- vražne gonje med raznimi razredi in stanovi. V naših prosvetnih organizacijah se je članstvo že do

dobra moglo poučiti o vseh teh krivinah, ki nas skušajo speljati v neljudske oblike, še važnejše pa je, da se prav v naših prosvetnih in mladinskih organizacijah ohrani pravi in lepi čut naše narodne vzajemnosti. Ta zavest skupnosti pa ne sloni na nobenem ohromelem slogaštvu, ampak se naslanja vsaj v glavnih temeljih na zdrave nazore o načelih, ki edina morejo poroštvoovati pravilen razvoj našega naroda.

Vse delo po naših društvih pa se uravnava predvsem po tistih načelih, ki so naš narod že stoletja varovala pred najhujšim. Glavna načela tega programa pa nam prav narekujejo ljubezen in plemenitost v obravnavanju težav dnevnega življenja.

Ce se bo torej po našem podeželju skušal koder koli kdo uveljavljati z načeli razrednega so- vraštva in strupene zavisti, bo opravlil le malo koristnega dela zase.

Kdo naj zlasti skrbi za usodo naše prosvete

Prav ob takih nerodnih časih se navadno skuša zaneti nasprotje med mestom in podeželjem.

ANKETA NA BANOVINI

Za nove minimalne mezde

Dva sporazumna predloga delavskih organizacij

Ljubljana, 25. sept.

Danes se je vršila na banski upravi anketa o minimalnih mezdah na temelju nove ministrske uredbe, s katero je določena osnovna me- zda 4 din na uro. Anketi je predsedoval načelnik kraljevske banske uprave, oddelka za socialno politiko in narodno zdravje g. dr. Kosi, a pri- sostvovali so ji zastopniki rudarskega glavar- stva, inspektor dela ter po 10 zastopnikov de- lodajalskih in delojemalskih ustanov. Zastop- niki oblastev so zaslišali obe strani in na tem- elju njihovih izjavljanj bo g. ban dr. M. Na- tlačen v kratkem času izdal novo uredbo o mi- nimalnih mezdah za področje dravske bano- vine.

Od Delavske zbornice smo prejeli:

Danes je bila na poziv kr. banske uprave v prostorih banske uprave pod predsedstvom g. na- čelnika Kosi-ja uradna anketa glede določitve novih minimalnih mezd za dravsko banovino. — Anketi je prisostvovalo po 8 predstavnikov de- lodajalskih in delojemalskih organizacij ter po dva predstavnika delodajalske in Delavske zbornice.

Kdor v mestih nima dovolj uspeha s svojim ro- varjenjem, se navadno znaša nad podeželjem, češ da ono s svojo številčno premočjo zastira svojo miselno podrejenost in zaostalost. Take nazore skušajo širiti zlasti bivši malomeščanski naprednjaki, ki so menili, da morajo kreniti po pomoč na levo.

V najtežjih razmerah pa se je navadno zgodilo, da je moralo gibanje po mestih zamreti prej, kot pa ono na podeželju. Dočim se je meščanski ideo- log reševal v alegorijah in prispodobah — če ga razmere niso razpodile še dalje po vsem svetu — pa se je naš kmet moral še bolj oprijeti svoje zemlje; namesto s prispodobami in s podtalnim čustvovanjem se je moral z vsemi močmi držati vezi, ki so ga vezale na njegovo zemljo. Do se- daj je v vseh težavah zmagal in se ohranil tam, kjer so živeli njegovi predniki.

Pri tej borbi za obstoj na zemlji, ki se ji pravi domovina, pa se je naš človek ohranjal hra- ber pač samo zato, ker si je v svoji notranjosti zvaril tako močne vezi, da ga niso mogle zlomiti tudi največje težave. Te vezi pa mu je v zadnjih 70 letih v mnogem gojila in ohranjala prav naša katoliška prosveta.

dajalskih in delojemalskih organizacij ter po dva predstavnika delodajalske in Delavske zbornice.

V imenu delojemalske delegacije je predstav- nik Delavske zbornice utemeljil zahtevo po pred- pisu enotne minimalne mezde v višini 6 din za vse nekvificirano delavstvo s sedanjimi dragin- skimi razmerami in življenjskimi potrebami de- lavske družine ter je predlagal, če enotna mezda v gornji višini ne bi mogla biti uveljavljena, kot najskrajnejše, določitev dveh minimalnih mezd, in sicer 6 din in 5 din, ter naj velja:

a) minimalna mezda 6 din za vse industrijske obrate, vsa sezonska podjetja, vso obrt v krajih z nad 5000 prebivalci in poleg tega še za knjigo- vesko in grafično obrt in industrijo, instalatersko obrt in dimnikarsko obrt, ne oziraje se na kraj obratovanja;

b) minimalna mezda 5 din pa naj velja za vso pod a) našeto obrt v krajih s pod 5000 prebivalci.

Po zaslišanju stališča delodajalcev in v kratki debati je bila anketa zaključena ter bo kr. banska uprava izdala svojo odločbo o novih minimalnih mezdah, ki bodo stopile v veljavo z dnem objave.

Ljubljanska občina ustanavlja svoj aprovizacijski urad

Ljubljana, 25. septembra.

Na mestnem tržnem uradu so danes dopoldne dobili zastopniki ljubljanskih dnevnikov pojasnila, kako misli ljubljanska mestna občina nastopiti proti draginji in kako misli poskrbeti, da bomo v Ljubljani imeli vedno dovolj najnujnejših življen- skih potrebščin na razpolago. Doslej je deloval mestni odbor za prehrano prebivalstva. Ta je skr- bel, da si je občina nabavila nekaj najnujnejših zalog najvažnejših življenjskih potrebščin kot že- lezno rezervo. Glede na to, da smo dobili samo maksimirane cene, ki pa ne veljajo za kmečke pro- ducente, je že zgled s krompirjem pokazal, da bo treba to vprašanje rešiti na poseben način.

Ker je bila cena krompirja maksimirana, je naenkrat zmanjkalo krompirja na trgu. Občina je hotela vsaj za prvi trenutek odpomči tej stiski in je nakupila šest do osem vagonov krompirja in ga začela prodajati na drobno po 1.50 din na debelo pa po 1.40 din za kg. Občina pri tej kupčiji ne išče prav nobenega zaslужka in prodaja krompir po lastnih cenah. Prodaja na drobno je dražja sa- mo zato, ker je pri prodaji na drobno tudi večja kala. Kmalu pa so začele prihajati pritožbe, češ da krompir, ki ga občina prodaja, ni tako dober in da se ves razkuha. To so ugotovili tudi na tržnem uradu, kjer so krompir preizkusili in tudi preku- hali. Hkrati pa so ugotovili, da se ta krompir ne razkuha, če deneš v lonec le prav malo vode in kuhaš krompir tako, da ga skuha s sapa. V tem primeru ostane krompir cel in skupaj. Kuhanje v

pari zahteva samo pokrovko nad loncem in nič drugega. Kljub tem pritožbam pa je ljubljanska ob- činstvo pridno posegalo po krompirju in ga je bilo samo na drobno doslej že prodanega 7—8000 kg. Občina se sama zaveda, da krompir ni prav tak, kakršnega smo navajeni, vendar je hotela odpo- moč pomanjkanju krompirja, kar je prebivalstvo enodušno zahtevalo. Ustregla je tudi s ceno, zato- rej je v resnici godrnjanje redkih nezadovoljnejšev popolnoma krivično in od- več. Po dosezanji uredbi namreč producenta — kmeta ni mogoče prisiliti, da bi prodal svoje pridelke po predpisani ceni.

Glede na to, da tudi za druga najnujnejša ži- vila ni mogoče pričakovati tolikšne ponudbe, da bi se cene znižale, je mestna občina sklenila, da bo ustanovila protidraginjski in aprovizacijski odbor, ki bo imel svoj poseben urad. Aprovizacijski urad naj bi preskrbel zadostne količine živila, čebule in drugih najvažnejših pridelkov po znosnih cenah. Prav tako bo aprovizacijski urad poskrbel za po- trebno založbo drv, ki se letos z izredno naglico dražijo.

Protidraginjski in aprovizacijski odbor bo se- stavljen iz strokovnjakov, pritegnjeni pa bodo vanj tudi v velikem številu zastopniki konsumentov vseh slojev, posebno pa delavstva. Protidraginjski in aprovizacijski urad bo nato ob skupnem sode- lovanju določil cene na drobno v smislu uredbe o maksimalnih cenah. Nadalje bo aprovizacijski urad moral najprej rešiti vprašanje kreditov, potrebnih za nabavo živil. Mestna občina je že poskrbela na več krajih za potrebna denarna sredstva in je v najneugodnejšem primeru tudi pripravljena, da ima pri aprovizacijskem uradu nekaj izgube, kar naj- lepše dokazuje, da bo delala zgolj v interesu prebivalstva. Najhujša težava, ki pa čaka aprovizacij- ski urad, je v tem, da se cene še dosedaj niso usta- lile. Druga leta so navadno cene pridelkom pa- dale stalno do konca novembra. Če se bo to letos zgodilo, je vprašanje, vendar je brezpogojno po- trebno, da tudi aprovizacijski odbor začne vsaj z deloma urejenimi cenami.

Aprovizacijski urad bo začel z delom, kakor hitro bo imel potrebna denarna sredstva zagoto- vljena. Seveda ta aprovizacijski urad ne bo deloval v tem smislu, kakor so podobni uradi delovali svoj čas v svetovni vojni. Njegova naloga bo pomagati le najrevnejšim slojem prebivalstva, ki so bili za- radi draginje najhujše prizadeti in ki marsikaj res ne vedo, kako se bodo priležili. Zamisel aprovi- zacijskega urada pozdravljamo in mu želimo čim več uspeha.

Zavarovanje odvetnikov in notarjev Klic podeželskim odvetnikom in odvetniškim in notarskim začetnikom

Iz odvetniških krogov smo prejeli tale čla- nek, ki ga objavljamo:

Izredne razmere, prevrednotenje, neizogibni razpad kapitalističnega gospodarstva sili tudi od- vetniški in notarski stan, da vstane iz doseda- njega mrtvila in poišče svoj življenjski prostor v novih razmerah, da ne bo prepoznano.

To velja posebno za odvetnike na deželi in začetnike svobodnih poklicev sploh. Nikakor ni mali odvetnik po vojni dosegel pri tarifi zlate pa- rite, zakon o zaščiti kmetov mu je vzel nad po- lovico najboljših klijentel — denarne zavode, tr- govece — odvetniška tarifa iz leta 1936 mu je pa prizadela zadnji udarec, kajti znižala je postavke pri malih tožbah, s katerimi imajo podeželski od- vetniki, odvetniki začetniki in notarji na kmetih največ opraviti, na sramotno nizino, dočim je za

Da je

ASPIRIN

originalen

zajamčuje vtisnjeni „Bayer“-jev križ. Aspirin je učinkovit, ne- škodljiv in se dobi v vseh le- karnah.

Opis reg. pod št. 1757 od 23. marta 1934

tožbe z visokimi zneski, ki jih oni niso deležni, dovolila celo znatno zvišanje tarife. Ali ni akade- mika, — ki je moral po končanih študijah še sedem let prakticirati, tako da je postal samostoj- en običajno z 32 leti, zaradi svetovne vojne pa še pozneje — nevredno, pustiti se »nagraditi« za sestavo tožbe do 100 din s 6.15 din, pri tem pa plačati iz lastnega žepa poštnine in dragi papir?

Vse te okolnosti morajo vplivati neugodno na z zakonom predpisano, torej obligatorno zavarova- vanje odvetnikov in notarjev. Ze sam na sebi je statut silno neugoden. Selez z dopolnjenim 70 le- tom sme član teh poklicev stopiti v pokoj, ves čas samostojnosti pa mora plačevati prispevek za pokojninski sklad, ki znaša od 180—500 din me- sečno. In po preteku 40-letnega plačevanja n. pr. mesečno po 300 din prejme odvetniški oziroma notarski upokojenec za kratki obstanek življenja reci in piši mesečno 1800 din! Razen tega teže naš stan z ničemur opravičene horendne posmr- tine po 200 din za vsak smrtni primer odvetnika ali notarja. In kar je najlepše na stvari:

To na zakonih predpisih osnovano plače- vanje visokih zneskov se na davčni upravi pri pridobitni niti ne upošteva kot zakoniti odbitek, ker se pač v tem pogledu nič ne ukrene.

Umevno je, da se na tej osnovi v dobi še precej ugodnega materialnega položaja odvetni- kov in notarjev (leta 1929) sestavljeni zavarova- valni statut v sedanjih razmerah ni mogel dr- žati. Zaradi neugodnih gmotnih razmer večine advokatov in znatnega dela notarjev je začelo celo zavarovanje v težko krizo, saj nad eno tretjino za- varovancev ne plačuje doprinosov, ker jih ne mo- re in proti temu tudi vse opominjalne tožbe ne zaležejo nič. Kjer nič ni, tudi cesar pravico izgubi, pravi star pregovor. Poskušalo se je z različnimi ukrepi. Ker so pa vsi stali na kapita- lističnem stališču, so se izjalovili, in izjaloviti morali.

Dne 28. t. m. ob 15 bo v Ljubljani zopet občni zbor pokojninskega sklada odvetnikov in notarjev. Na dnevnem redu je sklepanje o za- varovalnem statutu, kakor je sestavljen tozadevni načrt dr. Stempihar z Jesenice. Ta načrt uvažuje težki položaj z edino pravilnega vidika s tem, da zahteva, da prispevajo kolegi, ki imajo več do- hodkov, v korist siromašnejših tovarišev z večjimi prispevki k pokojninskem skladu. Konec mora biti nesocialnemu stališču, da naj mali odvetnik, ki se mu je odmerila pridobitna podlaga z 4000 din, plačuje isti iznos za pokojninsko za- varovanje in posmrtnine, kakor srenejši tovariš s pridobitno podlago 86.000 din!

Socialno slabši tovariši! Ako hočete, da se po- kojninsko zavarovanje odvetniškega in notarske- ga stanu uredi po principu socialne pravičnosti, in da končno vse skupaj ne propade, udeležite se osebno obnega zbora 28. t. m. in glasujte so- glasno za ta načrt, odnosno, ako ste zadržani, pošljite svoje pooblastilo nemudoma in pravo- časno dr. Stempiharju. Vostra res agitur!

Organisti lavantinske škofije so zborovali

Maribor, 24. septembra.

Danes predpoldne se je v dvorani na Alek- sandrovi cesti v Mariboru vršil redni letni občni zbor stanovske organizacije organistov la- vantinske škofije ki ga je vodil društveni pred- sednik Avgust Ulag, organist pri Juriju ob Taboru, ki je podal tudi obširnejše poročilo o delovanju društva v pretekli poslovni dobi. Predsednikovemu poročilu sta sledili tajniško in blagajniško poročilo, nakar se je okoli sta- novskih vprašanj lavantinskih organistov raz- vila živahna debata.

Predvsem so organisti razpravljali o svo- jem materialnem položaju, ki je še vedno v do- bršni meri odvisev od obveznih ali prosto- voljnih zbirk, ki so včasih radi slabe letine zelo picle. Organisti so mnenja, naj se zbirke sploh odpravijo, mesto njih pa naj bi organisti dobivali stalno plačo, ki bi jo naj izdajal cer- kveno konkurenčni odbor. Banski svetnik Ku- der, ki je bil na obnem zboru navzoč, je po- jasnjal, da je že na lanskem zasedanju banske- ga sveta poudarjal, naj prispevke za cerkveno konkurenčni odbor pobirajo davčne uprave tako kakor ga pobirajo za šolske občine od- nosno odbore. V te prispevke naj bodo vštet tudi potrebna sredstva za plačo organistu. V zvezi s tem vprašanjem je predsednik še po- jasnjal da je društvo že stavilo predlog naj bi banska uprava skupaj z ordinariumom izdelala poseben statut za organiste, ki bi naj reguliral njihov materialni položaj. Občni zbor se je za- velj tudi za upokojene organiste in predlagal, da naj društvo posreduje pri prometnem mi- nistru, naj dovoli polovično vozino po želez- nicah tudi tem.

Pri volitvah je bil izvoljen dosedanj odbor s predsednikom Ulagom, organistom pri Sv. Ju- riju ob Taboru, tajnikom Franjom Reinsalom iz Zalca in blagajnikom Ivanom Jarhom iz Pe- trovč. V odbor so bili poleg dosedanjih odbor- nikov izvoljeni še Petek iz Ptujja in Furlan iz Hloč.

Pred zaključkom obnega zbora je orga- nistom spregovoril še ravnatelj škofijske cer- kvene glasbene šole v Mariboru g. J. Gašpa- rič, nakar je bil občni zbor zaključčen.

Življenski prostor na Daljnem vzhodu

Nauk o življenjskem prostoru prinaša danes krvave sadove ne le v Evropi, temveč tudi na Daljnem Vzhodu. Mislimo na z ljudstvom pre- napolnjeno Japonsko, ki se je zadnje tedne pri- pravljala, da bi v najugodnejšem vremenu po- spravila svojo želez pod streho. Ljudstvo je bilo že kar nezadovoljno, kakor so pokazale protian- gleške demonstracije. Vročekrvni Japonci niso mogli več vzdržati v dolgotrajnem čakanju. Poli- tiki pa so se po neuspehih na Kitajskem malo spotili in so poskušali zadrževati navale nepre- mijljenih neviht in počakati na tisti trenutek, ko bi jim strašno neurje v Evropi najbolj olaj- šalo delo.

Po poročilih iz Tokia so zajemale med Ja- ponci vedno večji obseg grožnje proti Angliji. Franciji in Nizozemski ter proti vsemu belenu svetu. Za temi grožnjami stoji v ozadju rumena nevarnost, ki je ni treba več z drobnogledom iskati. Vse japonske stranke so se pomirile in hočejo v skupnem delu izbiti velik vsem skupen politični program. Casopisje besni proti tujcem. Skratka, bliža se odločitev za premoč med belo in rumeno raso na Daljnem Vzhodu. Uspešno kitajsko upiranje to odločitev res nekoliko ovira, še bolj pa jo pospešuje neenotnost Evropejcev.

Kaj Japonci pojmujejo pod svojim življenj- skim prostorom, so uradni krogi v glavnih obrih že povedali. Tem napovedim že slede dejanja. Francoska Indokina je padla, isto bo verjetno v kratkem z nizozemsko Vzhodno Indijo. Ko so Japonci začudeno spraševali, če je vlada morda pozabila navesti, da spadajo v njihov življenjski prostor tudi Filipini, ni vlada tega zanikala, niti potrdila, temveč je izjavila, da je v tem trenutku preveč kočljivo navajati imena vseh držav, ki bodo vprežene v triumfalni voz mikadov.

Odkrito so Japonci priznali, da se posamezna zunanepolitična vprašanja ne bodo dala rešiti za zeleno mizo, temveč s silo. Japonci vedno bolj stiskajo zobe in se bližajo svojemu plenu, Fran- cozi, Angličje in Nizozemci pa so na umiku. An- gleško cesarstvo je razpršeno po vsem svetu, sre- dišče pa so le angleški otoki. Če ti uspejo ali pa propadejo, s tem stoje ali padejo ostali deli im- perija.

Japonci oglašajo velik prostor okrog Rume- nega morja za svoj življenjski prostor. — Polne ladje, ki so doslej plule proti Evropi in ji dona- šale bogastvo, bodo, tako pravijo Japonci, obrnile jadra in pod japonsko zastavo zaplule proti de- želi vzhajajočega sonca. Svoje zahteve pravno utemeljujejo z Monroevo doktrino, prilagodeno japonskim koristim. Amerika Amerikancem naj velja tudi za Azijo pod: Azija Azijatom. Japonska ima na svojem otočju zelo ugodno lego, ona je Anglija Daljnega Vzhoda. Od vseh strani jo ob- daja morje. Pred napadi je zavarovana že po naravi sami. Naravna sila Japoncev je naravnana sedaj proti jugu, kakor se pač vsaka dežela širi v tisto smer, kjer je zemlja in podnebje podobno onemu doma. Kontinentalno podnebje v Mandžu- riju in ob Amurju je za Japonce pretežko. Zato ni pričakovati večjega japonskega izseljevanja v te kraje. Poljedelska Kitajska je že sama prenapol- njena, tako da pride za njihovo izseljevanje že najbolj v poštev redko naseljeno otočje na jugu in polotok Malaka. Poleg francoske Indokine in nizozemske Indije mislijo na Borneo, Sumatro, Javo, Celebes, Filippine in Siam, v nevarnosti pa sta še Avstralija in Nova Zelandija z Novo Gvi- nejo in množico manjših otokov. Opora močne japonske volje po razširitvi japonskega cesarstva na te kraje je močna mornarica in odlična vojska z neizčrpnimi ljudskimi rezervami.

Drobne novice

Koledar

Cetrtek, 26. septembra: Ciprijan in Justina, mučenca; Virgilij, škof.
Petek, 27. septembra: Kozma in Damijan, mučenca.

Novi grobovi

† G. Josip Jonke je včeraj izdihnil svojo blago dušo po kratkem bolehanju. Bil je kot uradni sluga Ljudske posojilnice po vsej Ljubljani znana osebnost, ki je zaradi svoje vestnosti in poštenosti užival splošno spoštovanje. Zapušta štiri sinove in hčerko Lizo, katerim izrekamo svoje sožalje ob tej bridki izgubi. Njegov sin Jože je predsednik Združenih delavcev ter vedno vnet delavec v katoliških društvih. Rajnega g. Jonkeja bodo pokopali v petek ob 6 popoldne v Žal, iz kapelice sv. Jazneza. Naj počiva v Bogu!

† G. Karel Valasek, tajnik Putnika, je odšel v večnost včeraj. Pokopali ga bodo v petek v Žal, iz kapelice sv. Petra. Naj počiva v miru! Zalujocim naše iskreno sožalje!

† V Ljubljani je umrla gospa Marija Karbaš, rojena Leyrer. Pokojnica je bila srčno dobra ter je vsakomur pomagala, ki se je zatekel pod njeno streho. Naj ji bo Bog večen plačnik! Zalujocim naše iskreno sožalje!

† V Ljubljani je umrla gospa Antonija Semrov, žena uslužbenca klišarne Jugoslovanske tiskarne. Pogreb bo danes ob 17 na pokopališču na Viču. Večna luč naj ji sveti. Zalujocim naše iskreno sožalje.

Film za izredno močne živce
Zatočišče izobčenih
KINO MATICA Tel. 22-41
Predstave ob 16., 19. in 21.

Anna May Wong

v glavni vlogi.
Zelo pester, zahanen
dodaten spored!

V strahotni džungli, v enarstvu grozot in vednih opasnostih, o zatočišču zločinca, ki so pribežali iz strahu pred zakonom — v tem peklu je vladal mongolski knez — norec — z vso svojo orijentalno krutostjo! Z njim in z njegovo zločinsko tolpo se je borila mlada, lepa Kitajka za življenje in čast svojega očeta!

Na željo mnogih se enkrat ponavljamo češki film
Veseli bohemi

Danes zadnjikrat!
Veleznabavna opereta! V glavni vlogah: Jarmila Kširova, Hana Vitova, A. Novotny in drugi!
KINO UNION, tel. 22-21 Ob 16., 19. in 21. uri

BELA STRELA
Nežna ljubavna idila dveh mladih ljudi
V gl. vlogi: Cecilia Parker in Dennis O'Keefe

Film o smelih avtomobilskih rekorderjih, o njihovih vrstolomnih podvigih in peklenskih brzlinah
Kot dodatek: domači kulturni film »ZALE«
KINO SLOGA, tel. 27-30 Ob 16., 19. in 21. uri

— Katoliške abiturientke, ki se nameravajo vpisati na univerzo, vabimo, da vstopijo v edino dekliško akademsko društvo »Savica«. Med vpisovanjem od 25. septembra do 5. oktobra dobite vsa potrebna povelja o vpisu na univerzo v društveni sobi »Savice«: Pavlova soba, Frančiškanska pasaja, III. nad., od 8 do 12.

— Železobetonski most čez Mestinjsko pri Podčetrtku. Te dni je bila na tehničnem oddelku banske uprave v Ljubljani druga licitacija za zgradbo železobetonskega mostu čez Mestinjsko in za rekonstrukcijo banovinske ceste v bližini novega mostu v Sodni vasi pri Podčetrtku. Gradbeni dela za most in cesto so bila proračunana na 593.091 din. Najugodnejši ponudnik je bilo gradbeno podjetje Karel Jezernik, ki je prevzel delo za 592.838 din. G. ban dr. Natlačen je licitacijo že potrdil.

— Graditev carinskega oddelka v Libeličah. Pred nedavnim je bila na tehničnem oddelku banske uprave v Ljubljani druga licitacija za zgraditev carinskega oddelka v Libeličah pri Dravogradu. Oddelkec je bil proračunan na 346.000 dinarjev. Med dvema ponudnikoma, ki sta se zanimala za delo, je bil ugodnejši podjetnik Josip Mudrovčič iz Ljubljane, ki je ponudil 1.1 odstotka popusta. Prevzel je delo za 342.280 din.

— V zastaranih primerih zapeke, združenih z zlato žilo in otekam jeter, je pravi blagoslov naravna »Franz-Josefova« grenka voda, zaužita tudi v malih množinah. »Franz-Josefova« voda milo deluje in zanesljivo odvaža, poleg tega pa se tudi po daljši uporabi skoraj nikdar ne izkaže ne-učinkovita.

Ogl. reg. S br. 8074/35.

— Smrtna nesreča v jeseniški tovarni. Dne 23. 23 t. m. okoli petih popoldne se je v kotlarni jeseniške tovarne KID smrtno ponesrečil Repinc Janez, 37 let stari delavec doma iz Bohinjske Bistrice. Siromak je bil oženjen ter zapušta vdovo ter dva mladoletna otroka. Stanoval je v Polju. Ko se ga odpeljali v bolnišnico, je med potjo izdihnil. Položili so ga v mrlišnico tovarniške bolnišnice, kjer je zdravnik ugotovil, da je Repinc umrl zaradi poškodbe, ker ga je hlad z vso silo udaril v prsni koš. Truplo rajnega delavca so prepeljali v rojstni kraj.

— Stanovska država — aktualna knjiga, stane 12 din v vsaki knjigarni.

Licitacija obrtniških del v velikem paviljonu mariborske bolnišnice

Konec avgusta je bila licitacija za dograditev velikega bolniškega paviljona banovinske splošne bolnišnice v Mariboru. Sedaj so bila oddana težnja, zidarska, betonska, železobetonska in tesarska dela ter nekatera obrtniška dela, kakor mizarska, parketarska, pleskarska in soboslikarska dela v skupnem znesku nekaj nad 4 milijone dinarjev. Pred nedavnim pa je bila na tehničnem oddelku banske uprave v Ljubljani druga licitacija za oddajo velikega števila obrtniških del pri novem paviljonu. To pot je bilo vsega skupaj oddanih deset obrtniških del, medtem, ko licitacija za umetni kamen, teracotlak, linolej, lignolit in za vodovodne instalacije in odtoke še niso uspeli. Kleparska dela, ki so bila proračunana na 99.870 din je izločilo podjetje Jože Mihelič iz Ljubljane za 98.045 din, in 13.930 din proračunano instalacijo strelovodov je s poviškom prevzelo podjetje M. Usar iz Maribora za 14.625 din. Steklarska dela, proračunana na 122.175 din je prevzelo podjetje Franc Strupi iz Celja za 133.800 din. Ključavničar-

ska dela proračunana na 60.255 din je dobila tvrdka Dolenc & Škrinjar iz Maribora za 68.530 din. Keramična dela proračunana na 94.000 din po prevzelo podjetje Pavel Eričko iz Maribora za 123.150 dinarjev. Tapetniška dela, proračunana na 28.500 dinarjev, bo opravilo podjetje Welka iz Maribora za 26.700 din. Instalacija centralne kurjave, proračunana na 935.000 din je pripadla tvrdki Bratomil Rebek iz Celja za 993.000 din. Instalacije signalnih naprav in telefonov proračunana na 234.000 din prevzame tvrdka A. Šprager iz Maribora za 290.000 din. Ista bo tudi izpeljala električne instalacije proračunane na 182.000 din za 210.000 din. Nabavo sterilizacije in medicinskih naprav proračunanih na 155.000 din pa je izločilo tvrdka Jugoslovanski Siemens iz Beograda za 150.000 din. Zanimivo je, da so bila le kleparska in tapetniška dela ter nabava sterilizacije oddane po nižjih cenah kakor je bilo proračunano. Pri vseh drugih obrtniških delih pa so obrtniki prevzeli dela po višjih cenah, v nekaterih primerih po znatno zvišanih postavkah.

letja pa je nato žensko še obsodila na 30 dni prisilnega bivanja neke v Južni Srbiji.

• Levji želodec ima brez dvoma Belgradčan, ki ga ljudje imenujejo »Levi«. Ta Lev je včasih bil pošten in priden pekovski mojster v Belgradu. Imel pa je to lastnost, da je rad veliko jedel. Nekeč je stavil, koliko piva bo popil in koliko svinjske gnjati bo zraven pojedel. Moč je stavo dobil in zaslovel. Poslej so mu take stave začele zelo ugajati, da je svojo pekovski obrt kar opustil ter živel le od stavi, ki jih je vedno dobival. Zraven je lahko jedel in pil, kolikor je pač hotel in mogel, poleg tega pa je še zaslužil. In res mora njegov želodec imeti pravo levjo silo v sebi, ker za golj zajtrk prenese 4 kg grozdja, 5 kg sliv, tri velike lubenice ter 20 kosov torte.

— Strojepisni in stenografski tečaji, jezikovni tečaji in tečaji posameznih jezikovnih predmetov — dnevni in večerni — začnejo v začetku oktobra. Podrobne informacije in prospekte daje osebno ali pismeno ravnateljstvo trgovskega učilišča »Christoflov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15 (telefon 43-82).

• 114 potomcev ima. Te dni je bil v Gorjančih pri Vraždinu pokopan 88 let stari kmet Stanko Puterek, ki zapušta 114 potomcev. Njegovih šest sinov in štiri hčere so še vsi zdravi in krepki. Poleg teh je imel Stanko še 48 vnukov, izmed katerih jih 37 še živi, ter 56 pravnukov, izmed katerih pa jih je še 17 umrlo.

• Otroci, ki zaradi stradanja podnevu nič ne vidijo. V Sarajevu je s svojimi otroki prišel delavec Halil Ahmet iz Prizrena, da bi tukaj dobil kaj dela in zaslužka. Njegova dva otroka, šest let stara Razija in štiri letna Semida, imata to lastnost, da podnevu prav nič ne vidita, ponoči pa vsako stvar dobro razločita. V temi sta deklici lahko našli šivanko na tleh. Zdravniki so ju preiskovali in ugotovili, kakor poročajo listi, da imata otroka čudno žledeno bolezen, ki jo povzroča pomanjkanje vitamina A. Od rojstva sta otroka trpela največje pomanjkanje ter vse svoje življenje nista drugega jedla kakor črn kruh in pa sol. Zdaj njuni žledeni čeki ne prenaša nobene druge jedi več. Kadarkoli jima kdo kaj boljšega da, ju začne žledeno hudo boleti. — Ker siromašni delavec Halil Ahmet tudi v Sarajevu ni dobil nobenega dela ter svojima hčerama ni mogel zagotoviti nobenega življenja, je moral z otrokoma spet po širnem svetu.

• Tatovi koles v Zagrebu so menda tamkaj še mnogo bolj neprijetni kakor pri nas v Ljubljani. Zagrebški listi namreč zahtevajo stroge ukrepe zoper te škodljivce, ki najbolj škodujejo manj premožnim in delavskim ljudem. Zato predlagajo listi, naj bi mesto napravilo po mestu več šramb za kolesa. Vsakdo, ki bi se takaj pripeljal s kolesom in imel v kaki hiši kak opravke, naj bi dal kolo shraniti uradni šrambi. Za shranjevanje koles bi bila taksa po 25 par.

• Vinska trgatve se bo pričela v Dalmaciji okoli Sibenika v začetku prihodnjega tedna. Sodijo, da bo letošnja letina tudi tukaj boljša kakor lanska.

• Dva parnika z našimi izseljenici iz Francije sta privozila v splitsko luko v torek popoldne. Na prvem parniku je bilo kakih 100 oseb, po večini ženske in otroci, prav tako pa tudi na drugem.

• Osijek ima dovolj kurjave za zimo. Ker so razne družbe zagotovile mestu Osijeku več tisoč vagonov drv, zdaj poročajo iz Osijeka, da je zaloga drv že 5000 vagonov, kar je dovolj za vse osijsko prebivalstvo.

• Dva nova parnika bodo gradili v Splitu na račun Jadranske plovidbe. Tudi stroje in kotle bodo napravili v Splitu, da ne bo treba nič uvažati, kar bi sicer bilo tudi precej težavno. S tem hočejo spet zaposliti tamkajšnje ladjedelce, ki so zdaj skoraj brez dela.

• Kmet v boju z volkom. V bolnišnico v bosanskem Konjicu je prišel kmet Dervo Maksim iz vasi Gracija v okolici Ljubuškega. Moč je varoval ovce na planini Hajvaj blizu Konjice. Ko je ponoči spal, je preskočil ogrado velik volk ter takoj napadel spečega kmeta. Popadel ga je za glavo. K sreči pa je Dervo Maksim kot musliman spal s fesom na glavi. Zato je volku ostal v gobcu fes in mu obital v grlu. Dervo je planil pokoncu ter z obema rokama zgrabil volka za goltnice, naka je prišel kričati na pomoč. Prihletel je njegov brat Ahmet, ki je volka zaklal, naka sta ga odrla. Njegovo glavo pa sta odrezala ter jo je Dervo prinesel v Konjice kazet. Še vedno se v goltancu vidi Dervov fes. Moža so obvezali ter mu dali injekcije zoper silekno.

Ptuj

• »Dijaška kuhinja« bo imela v petek dne 27. septembra 1940 ob 18 v Narodnem domu svoj redni letni občni zbor. Navadno se zbere ob taki priliki samo nekaj starih prijateljev te potrebne človekoljubne ustanove. Drugi pokažejo svojo naklonjenost ob času raznih zbirk in če so za posebej naproseni. Letos pa zaradi izrednih razmer vabimo posameznike in zastopnike raznih društev, da se našega občnega zbora gotovo udeležijo. Za našo mladino mora biti poskrbljeno. Dijaštvo tudi v takih težkih časih ne sme stradati. Pridite, da se pogovorimo, kako bi vsi po svojih najboljših močeh sodelovali in izdatno pomagali.

• Prosvetno društvo Ptuj priredi v ponedeljek 30. t. m. ob 20 v novi prosvetni dvorani v mestnem parku (stavba poleg minoritskega samostana) svoj drugi prosvetni večer v jesenski sezoni. Predaval bo ptujski župan g. dr. Alojzij Remec o zanimivi in zelo poučni temi: »Dominikanci in mesto Ptuj v preteklih stoletjih«. Na predavanju vsi prav vljudno vabljeni!

V nedeljo so obiskali Ptuj gorenjski kmetje, včlanjeni v vseslovenski kmečki stanovski organizaciji Kmečki zvezi. Pripeljal so se z velikim avtobusom, 40 po številu V Ptuj so si ogledali muzej, klet lepo se razvijajoče Vinarske zadruge in druge znamenitosti. Vse čas jih je spremljal in jih v Ptuj tudi pozdravil banški svetnik in svetnik Kmetijske zbornice g. Franc Prelog. To kosilo so se odpeljali na spodnje Ptujsko polje proti Halozam, nato pa čez Ptujsko goro in Majperk v Rogosko Slatino. — Pri tej priliki naj omenimo, da se je vršilo v nedeljo jutraj v prosvetni dvorani v mestnem parku lepo upeelo predavanje, ki ga je priredila krajevna Kmečka zveza. Predavala sta g. Ivo Peršič iz Ljubljane in g. Šuštič, kmetijski referent okrajnega glavarstva o zavarovanju in gospodarskih vprašanjih. Predavani sta bili lepo obiskani.

Jesenice

Triglavske fantovsko okrožje ima redni letni občni zbor v nedeljo 29. septembra ob pol 10 popoldne v čitalnici Krekovega doma.

Slomškov dan sta obhajala obe jeseniški šoli, meščanska in ljudska. Ob 8 jutraj je bila v mestni župni cerkvi sv. maša, nato pa je bila v telovadnici ljudske šole proslava z deklaracijo, govorom in petjem. Enaka proslava je bila v meščanski šoli.

Kdor želi naročiti »Slovenca« koledar, naj se oglasi v podružnici »Slovenca«, v Krekovem domu.

Ljubljana, 26. sept.

Gledališče

Drama — Začetek ob 20:

Cetrtek, 26. septembra: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski« Red Cetrtek.
Petek, 27. septembra: »Razvalina življenja.« Red Premierski.
Sobota, 28. septembra: »Romeo in Julija.« Red B.

Opera — Začetek ob 20:

Sobota, 28. septembra: »Fidelio.« Otvoritev na predstavi. Red Premierski.
Nedelja, 29. septembra: Zaprti.
Ponedeljek, 30. septembra: Zaprti.

Radio Ljubljana

Cetrtek, 26. sept.: Jutranji pozdrav, — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 V modernem ritmu (plošče) — 12.50 Poročila in objave — 13 Napovedi — 13.02 Šramel »Ljubljana« — 14 Poročila, 18 Koncert Radij. orkestra — 18.40 Prosvetni spored naše postaje v prihod. letu (ravnat. V. Zor) — 19 Napovedi in poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Čustvene in razigrane — za veselo in zaspale (pojeta Jožek in Ježek) — 20.45 Reproduciran koncert simf. glasbe — 22 Napovedi in poročila — 22.15 Operetni zvoki (Rad. ork.).

Drugi programi

Cetrtek, 26. septembra: Belgrad: Narodne pesmi — Zagreb: 20 Bosanske sevdalinke — Budimpešta: 20.25 Koncert Schuberta in Beethovna — Rim-Turin-Florence: 19.45 Zab. gl. — Sottens: 18.55 Simf. konc. — Praha: 19.25 Konc. dečjega zbora — Brno: 19.40 Komp. Smetane in Liszta — Moravska Ostrava: 21.05 Češka zab. gl. — Toulouse: 21.15 Simf. ork. izvaja dela Mozarta in Schuberta: Andora: 21 Lcharjeve operetske kompozicije — Tallin: 19.20 Konc. rad. ork.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF, YUG (19.69 m): 1.55 Oddaja za Južno Ameriko — 3.00 Oddaja za Severno Ameriko.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta.

Predsedniške volitve v Ameriki so drage

Pri dvasetih predsedniških volitvah od leta 1860 je praviloma zmagala vedno ona stran, ki je imela več denarja. Izjema je bila le leta 1932 in 1936! Obakrat je kandidiral Roosevelt, ko so imeli republikanci več denarja kot demokrati, a niso zmagali. L. 1880 so prvič stale predsedniške volitve več kot milijon dolarjev, L. 1936 so skočili izdatki na vsoto preko petnajst milijonov dolarjev.

Mnogo denarja je že potrošenega, preden kandidat sploh v svoji stranki prodre, da ga kandidira. Najmanj leto dni se pripravljajo že samo za to. Tu je odnesel rekord general Leonard Wood, ki je na zborovanju republikanske stranke l. 1920 propadel kot kandidat, potrošil pa je v to svrhu 1.735.000 dolarjev. Takih vsot niti najbogatejši kandidat ne zmoro sam. Na pomoč mu priskočijo pristaši z morjem večjih in manjših daril. Številni kapitalisti priskočijo iz najrazličnejših virov na pomoč. Mnogi se zadovolje že s tem, da so s svojim denarjem pomagali »narediti predsednika«. Ta ali oni pričakuje, da bo postal vsaj diplomat, če že ne minister.

Kulturno delo menihov

Veliko kulturno delo vodijo po poročilih iz Newyorke laični bratje opatije sv. Benedikta v Atishistonu v Ameriki. Kupili so obširno neobdelano zemljo, staro strugo reke Missouri in jo začeli načrtno osuševati ter obdelovati. Ko so nastala po dolgoletnem prizadevanju v stari strugi »presajene« reke najlepša žitna polja, je veletoč še enkrat zdvil iz nove v staro cesto, preplaval vso dolino ter uničil vse sadove izbojčevalnega dela. Bratje so zopet prijeli za delo. Postavili so večje in močnejše nasipe. Letos so prvič obdržali reko v oblasti. Zetev je bila rekordna. Tri četrtine pridobljene zemlje bo treba še obdelati. Ista opatija je pričela z velikim kolonizacijskim delom na bližnjih gričih. Z ognjem, kratkovidnim sekanjem gozdov in s ponesrečenim obdelovanjem so ti kraji prišli v nevarnost, da se kmalu spremenijo v pravo peščeno puščavo. Menihi so začeli široko naokrog zasajati mlada drevesa in sejati razne vrste trave. Na ta način bodo rešili pokrajino pogubnega propadanja.

Nepoznan narod na francosko-švicarski meji

Noben vodnik za potovanje, noben narodopisni priročnik ne govori o »Saugeti« majhnem, le nekaj tisoč glav broječem narodu v zahodni Evropi med Francozi, velškimi švicarji in Alemami. Nihče tudi ne ve za izvor tega ljudstva. Ko se je pred 50 leti pripeljal predsednik francoske republike Loubet v mestce Montbenoit v Juri ob švicarski meji, kakih 100 kilometrov od Besancona, so ga pozdravili s slavolokom, na katerem je bilo napisano: Dobrodošli naši prijatelji Francozi! Saugeti se še danes ne čutijo Francoze, ampak samo za njihove zaveznike in prijatelje...

Cela pokrajina, v kateri sedaj žive Saugeti, je bila v tridesetletni vojni opustošena. Montbenoit je bil ves v razvalinah. Neki veleposelnik je poklical kmete iz daljnih dežel, da bi se naselili v dolini in obdelovali polje. Tako so prišli v deželo Saugeti, nihče ne ve od kod. Govore neko neznano narečje, o katerem pravijo učenjaki, po grobnih napisih sodeč, da mora biti to finsko tatarski jezik. Tekom stoletij so se Saugeti pomešali s sosedi, ohranili pa so svoj jezik in svoje običaje. Še danes so v dolini pri Montbenoitu kmečke hiše brez oken, z velikim kaminom, nad njim pa je v stregi odprtina, za izhod za dim in za dnevno luč. Danes govorijo že večinoma francoski in gredo v katoliške cerkve k maši. Stari ljudje pa se še spominjajo, da so se pogovarjali v neki popolnoma tuji govorici, na prsih pa so nosili čudne amulete, katerim so pripisovali božansko moč.

LJUBLJANA

Plavalne tekme srednješolcev

O plavalni tekmi srednješolcev smo dobili še tole pojasnilo:

Članka v »Slovenskem domu« in »Slovenec«, ki se bavita s srednješolskim plavalnim prvenstvom, si nasprotujeta. V tem, ko prvi poudarja težave, ki so prireditvi nastala zaradi »okoskrbnih predpisov«, se drugi huduje, da je bila sploh dovoljena.

Plavalna zveza se je obrnila na pristojno mesto za dovoljenje tekmovalanja, a je bila opozorjena na predpise, da smejo srednješolske tekme prirediti samo srednješolski zavodi pod nadzorstvom svojih profesorjev — kakor se je potem tudi zgodilo.

Vse dnevno časopisje slavi slovenske uspe-

he v plavalnem sportu in poudarja, kako je plavanje za zdravje koristno. Vojno ministrstvo in ministrstvo za telesno vzgojo zahtevata gojitev športa, prosvetno ministrstvo vsako leto odreja telovadne in športne prireditve šolske mladine.

Dopisnik naj bi pomislil, da se je sicer mladina kopala vse poletje brez šolskega nadzorstva v kopališču »Ilirijec« in drugod. Bolje je, če srednješolci tekmujejo kot taki, kakor pa da se odtegujejo nadzoru.

Sedaj se niso mogle dogajati nikake ne-rednosti, ko so bili tekmovalci in tekmovalke pod nadzorstvom profesorjev in so res nedelj-ske tekme potekle v najlepšem redu.

I Ban dr. Natlačen obiskal razstavo Rika Debenjaka. Včeraj je g. ban dr. M. Natlačen obiskal v spremstvu svojega tajnika, svetnika dr. Kovačiča, v opoldanskih urah razstavo slikarja Rika Debenjaka v Jakopičevem paviljonu. G. ban se je podrobno zanimal za razstavljene umetnine in se zelo dolgo zamudil v paviljonu. Posebno zanimanje g. bana je vzbudila slika goriske Madone.

I Vse ljubljanske naročnike našega lista opozarjamo, da bodo inkasanti naročnine za list pobirali tudi naročilo in naročnino za veliki »Slovenec« koledar. — Ne pozabite, da vam bo ta lepa knjiga prinesla mnogo zanimivega in koristnega branja — zato jo pravočasno naročite! Opozarjamo na objavo o vsebini koledarja v nedeljskih številkah »Slovenca«.

I Na orglarski šoli Cecilijanskega društva v Ljubljani se šolsko leto 1940-41 prične v ponedeljek, 30. septembra t. l. Ta dan bo ob 10 dopoldne vpisovanje vseh učencev. Vpisnina je 40 din, šolnina mesečno 80 din. 1. oktobra bo ob 7 v stolnici šolska maša, ob 8 v šolskih prostorih razdelitev pouka in vaj. Popoldne prične redni pouk.

LEKARNA USTAR

nasproti glavne pošte — Ljubljana

ponovno obvešča p. n. občinstvo, da z današnjim dnevom zaradi rušenja stare stavbe Bata prekineja svoje poslovanje, dokler se ne uredijo lekarniški prostori v novi palači tvrde Bata. — Cenjenemu občinstvu se lekarna zahvaljuje za zaupanje in naklonenost in se za bodoče priporoča. — O otvoritvi, ki bo v najkrajšem času sledila, bo občinstvo pravočasno obveščeno.

I FO Sv. Peter ima drevi ob osmih redni se-stanek s predavanjem. Udeležba obvezna za vse redne člane. Vabljeni so tudi novi člani.

I Film »Minjin in Požarski«. Uprava kina Union je včeraj dopoldne povabila častnike in druge goste, naj si ogledajo sovjetski film »Minjin in Požarski«. Film sam je bil izdelan v velikem slogu ne glede na stroške. Ze samo igralci dokazujejo, da so bile za ta film izbrane najboljše moči. Vsebinska filma in njegova tendenca pa jasno izpričujejo, kdaj je bil izdelan. Film je bil namenjen pripravi ruskega naroda na dogodke, ki so se odigrali lansko leto v septembru in ki naj bi pripravili Ruse na nastop proti Poljski. Protipoljska tendenca filma, ki veje iz slehernega prizora, naj bi prepričala tudi najbolj preprostega mužika, kako star in neumiljen sovražnik ruske države so Poljaki. Glede na dejstvo, da je druga glavna teza filma poudarjanje sloga in skupnosti, se gledalec ne more ubraniti vtisa, da si obe glavni tezi nasprotujeta, saj bi poudarek skupnosti moral tudi veljati za slovanske brate, ki so v zgodovini prav zaradi nesloge že tolikokrat delili žalostno usodo podjarmljenih narodov. Toda boljševidi za slovansko idejo očitno nimajo nobenega razumevanja. Celoten razplet filma je razmeroma primitiven, tako da gledalec iz vsega poteka ne odnese drugega močnejšega vtisa kakor neprestane vojne in spopade. O kaki izrazito marksistično propagandistični tendenci v tem filmu ni govora, nasprotno, film je rusko nacionalističen, pri čemer so nekatere osebe sicer poskus personifikacije vodilnih osebnosti v današnji Rusiji, vendar prevladuje v vsem dejanju vzgojna tendenca, ki naj bi vplivala na množice. Poleg pozivanja na skupno delo in skupno obrambo pred sovražnikom od zunaj, je najbolj izrazito tudi poudarjena misel, da je za skupnost in za obrambo države treba žrtvovati. Žrtvovati premoženje, in če treba, tudi življenje. Ves film je prav za prav izpolnjen s samimi prizori, v katerih nastopajo mase. Vojaštvo se srečava v spopadih skoraj ves čas, tako da to gledalca utruja. Ne glede na to pa moramo priznati, da je masovna režija odlična in da so režiserji pokazali, da se v masnih režijah lahko merijo z Američani. Doslej smo morda tako veličasten spopad konjenice videli v enem samem kratkem prizoru v znanem ameriškem filmu »Poročnik indijske brigade«. Prav tako ameriško velikopotezno so prizori, ko gori Moskva in ko mase branijo Mosko pred zaigajočimi Poljaki. Spopadi konjenice so bili prikazani dovršeno. Tudi zvočna spremljava burnih dogodkov je odlična, prav tako pa glasbene in zborne točke.

I Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj za prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

I Elagajna Poštna hranilnica, podružnica v Ljubljani, posluje za stranke od 1. oktobra dalje od 8 do 13.

I Zašel je na kriva pota. Jože K. je star 30 let. Doslej ni imel nobene opravka s kazenskimimi paragrafi. Letos sredi maja je reveža zmotila prilika, da je nekomu pobral iz zaklenjene hiše razno obleko, klobuk, čevlje in druge stvari. Jože K. je pred sodniki malega senata skesano in odkrito priznal svoje nepošteno dejanje in krivdo. Jože si je pa prilastil tudi večjo zalogo bukovich drv na škodo Ivana Langusa in jih prodal. Izposodil si je tudi 900 din vredno kolo, ki ga je kmalu nato prodal za 200 dinarjev. Zaradi vseh teh nepoštenih dejanj je bil obsojen na 9 mesecev strogega zapor.

I Obsojen izsiljevalec. Mali kazenski senat v Ljubljani je obsodil trgovskega pomočnika I. Dominesa stanujočega v Zagrebu, na 1 leto in 2 meseca strogega zapor zaradi izsiljevanja, zaradi zločina proti nemorali in zaradi drugih deliktov. Izgovarjal se je, da je bil v stiski, da je bil na vojaških orožnih vajah in nato brez sredstev. Prilastil si je nekatere

predmete nekega znanca in jih potem prodal. Njegov sostanovalec je imel drugače 10 lepih oblek in je lahko eno pogrešal.

I Krompir na trgu. Na trgu je sedaj živahno povpraševanje po krompirju. Nekateri kmetje skušajo doseči višje cene krompirju pri prodaji na drobno. To je preprečilo tržno nadzorstvo. Na Sv. Petra nasip je bilo včeraj pripeljanih do 8 voz krompirja. Prodani je bil po 1.50 din kg na debelo. Krompir je bil hitro pokupljen. Sredi živilskega trga je tržno nad-

MARIBOR

Žepar odnesel na sejmišču 21.000 din

Maribor, 24. septembra.

Ze večkrat smo pisali o žeparski nadlogi v Mariboru. Dosedaj so se dogajale drzne žepne tatvine samo na moriborskem trgu, kjer pa je storilec dobil le plen manjše vrednosti, saj gospodinje nimajo navade, da bi nosile s seboj večje zneske na trg. Včeraj, ko je bil v Mariboru živinski sejem, pa se je dogodila tatvina izredno velikega obsega na mariborskem sejmišču. Semenič Stanko trgovec z živino iz Kamnice, je prišel na sejenj, da bi nakupil večje število glav živine ter je v ta namen imel s seboj 21.000 din. Denar je nosil v listnici v zadnjem hladnem žepu. Naenkrat je listnico pogrešil in z njo seveda tudi denar. Imel je 13 bankovcev po 1000 din, 5 po 500 din, 55 pa po 100 din. Prav nič ne ve, ali je denar izgubil, ali pa mu je bil ukraden, najbolj verjetno pa je poslednji. Tatvina je bila izvršena tako spretno, da prizadeti niti najmanj ni čutil posega tuje roke.

m Anton Tavčar. V včerajšnjem »Slovenec« smo že poročali, da je v Gradcu v tamošnji kliniki umrl mariborski industrijec gosp. Anton Tavčar. S pokojnikom je izgubil Maribor markantno gospodarsko osebnost, zavednega narodnjaka in srčno dobrega človeka. Bil je iz znane Tavčarjeve rodo-vine v Poljanski dolini. Njegov oče se je preselil v Sarajevo, kjer je imel veliko lesno industrijsko podjetje. V Sarajevu se je spoprijateljil s pokojnim slovanskim škofom dr. Jegličem, ki je bil takrat še kanonik in požeje pomožni škof vrhbosanske nadškofije. Dr. Jeglič je bil pokojnemu Antonu Tavčarju tudi krstni oter ter se je osebno vedno zanimal za svojega varovanca. Sam ga je peljal na Dunaj ter mu našel trdiko, v kateri se je izučil za mesarja. Pokojnik je ustanovil najprej svojo trdiko leta 1911 v Sarajevu. Ob izbruhu vojne je moral v Gradec, po prevratu pa se je naselil v Mariboru, kjer je ustanovil znano mesarijo in pre-kajevalnico. Z redko žilavostjo je svoje podjetje vedno bolj izpopolnjeval ter je pred tremi leti zgradil najmodernejšo tovarno za mesne izdelke in konzerve v Bohovi pri Mariboru. Bil je tip pravega slovanskega podjetnega selfmademana. Udeje-stvoval se je jako agilno v gospodarskem življenju, bil je več let predsednik Združenja mesarjev in pre-kajevalec v Mariboru ter član nadzorstva Zveze industrijev za Slovenijo. Zapušča soprogo, dva sinova in hčerko. Podjetje bodo vodili mati in sinova naprej. Za njim žalujejo tudi bratje Franc, lesni trgovec v Vuzenici, Jožko, lesni industrijec v Han Pijesku v Bosni, in Luka, lesni trgovec v Petrogradu v Banatu. K večnemu počitku bodo položili pokojnika danes popoldne ob petih. Bodi ohranjen plemenitemu možu trajen spomin.

m Dosti krompirja po maksimirani ceni. Mariborske gospodinje so se ustrašile, da kmetje ne bodo hoteli zaradi maksimirane cene dovažati na trg krompirja. Strah pa ni bil upravičen. Včeraj na »mali tržni dan« je bilo na trgu krompirja dovolj po maksimirani ceni 1.50 din za kg, merica pa po 11 din.

m Namesto venca na grob blagopokojnega mestnega zdravstvenega svetnika dr. Alf. Wankmüllerja je poklonil Fantovski odsek II Karitativni zvezi 150 din. Posnemajtel!

m Fantovski odsek Maribor II ima v ponedeljek, 30. t. m., ob 8. zvečer v mali dvorani Zadrugne gospodarske banke občni zbor. Za člane obvezno, prijatelji iskreno vabljeni.

m Drava je naplavila pri Sv. Martinu pri Vurbergu truplo nepoznanega, kakih 40 let starega

zorstvo objavilo na veliki črni deski, da prodaja mestna občina krompir na perputinskem trgu po 1.50 din kg na drobno, na debelo pa po 1.40 din. Na debelo lahko stranke kupujejo krompir v hiši Mestne hranilnice ljubljanske v Prešernovi ulici. Na trgu sta bila tudi 2 vozička zeljnatih glav. Cene so bile po 1 din glava in več. Po teži pa po 0.80 do 0.90 din kg. Na trgu, ko je sedaj nastopilo prav toplo jesensko vreme, je bilo na izbero mnogo lepih in zdravih paradižnikov, pridelanih v okolici. Ti paradižniki so bili 3—4 din kg. Novosadski paradižniki pa po 5 din kg. Naši pridelovalci paradižnikov letos zaradi deževnega poletja niso prišli na svoj račun. Dež jim je ta dobri pridelek zelo izkvaril. Drugače so dobili gojitelji paradižnikov ob tem času prav čedne denarce, letos so se v splošnem vračunali. Sadej se je splošno nekoliko pocenilo. Gob je na trgu malo. Lepi jurčki so bili po 4 do 5 din merica, slabejši cenejši.

I Avtobus Ljubljana-Bled preneha s 30. septembrom do nadaljnjega obratovati. R. Hojak, avtopodjetje, Domžale.

I Nesreča pri delu. V tovarni za sedeže koles v Šiški se e včeraj popoldne zgodila tam uslužbeni delavki Pintar Ivanki huda nesreča. Stroj za krivljenje peres ji je odtrgal dva prsta na roki. Prepeljali so jo v ljubljansko bolnišnico.

I Tatvina avtomobilskih gumijastih plašev. Zastopstvo škodovih zavodov ima na Dolenjski cesti št. 24 veliko skladišče, iz katerega je neznan tat te dni odnesel 10 gumijastih plašev za tovarne avtomobile. Plašči so zimskega tipa znamke Pirelli in so vredni 14.000 din. Verjetno, da jih bo tat skušal spraviti v denar kje na deželi.

možna. Truplo je bilo precej razpadlo, na glavi pa je imelo več ran. Zaradi tega je bila izvršena obdukcija, ki pa je ugotovila, da je dobilo poškodbe, ker ga je voda butala ob skalovje.

m Šahovsko prvenstvo Maribora se nadaljuje ter je bilo v torek odigrano tretje kolo. Profesor Stupan je premagal Marotija, Regoršek Čertaliča, Dasko Breša, Marvin Biena, remis je bila partija Gerželj : Ketiš, prekinjena pa Kukovec : Babič. V drugem kolu prekinjene partije so se končale: Gerželj je premagal Biena, Regoršek Daska, remis je bila partija Breš : Bien. Stanje po tretjem kolu je naslednje: Regoršek 3, Kukovec 2 (1), Dasko, Gerželj, Stupan 2, Babič 1 in pol (1), Breš 1 in pol, Maroti, Marvin 1, Bien, Ketiš pol, Čertalič 0. — Prihodnje kolo se bo igralo drevi v katarni Orient.

m Umrl je v bolnišnici upokojeni inspektor drž. žel. Habjan Rok, star 59 let. — Naj počiva v miru.

m Stavbinec delajo na vseh stavbah. Včeraj zjutraj so začeli delati zidarji in pomožni delavci tudi na Hutterjevem bloku, tako da delajo sedaj stavbinski delavci na vseh zgradbah v Mariboru in okolici. Stavka je s tem dejansko prenehala. Delavstvo je začelo delati pod starimi pogoji. Ker pa je sedaj anketa na bankski upravi glede minimalnih mezd, se bo gotovo tudi položaj stavbincev primer-no reguliral. Delavci so sami uvideli, da so za-grešili s svojo divjo stavko veliko napako, saj so si s tem vzeli najmočnejšo oporo v svojih prizadevanjih — posredovanje banske uprave, ki jim je do sedaj še vedno šla zelo na roko. Uvideli so tudi, da so postali žrtev brezvestnih hujšakaev, katerim je šlo za vse kaj drugega, kakor za izboljšanje položaja delavstva in ki so hoteli spraviti v nesrečno stavko še ostalo mariborsko delavstvo, predvsem pa tekstilne delavce, dasi so slednji do-bili šele te dni spet povišek mezd ter so zado-voljni, da sploh se imajo pri sedanjem pomanjkanju surovin delo. Povsod pa se je poskus hujšakaev ponesrečil. Najbolj so pa upali na delavce na Hutterjevem bloku, katerih je tudi največ — saj je zaposlenih pri tej gradbi okrog 500 ljudi. Se v ponedeljek zvečer jim je tajnik mariborske podružnice »gradjevinskih radnikov obljubil velike podpore, če vztrajajo v stavki. In res potem delavstvo v torek ni nastopilo delo, dasi so na vseh drugih stavbah začeli delati. Potem pa so delavci uvideli, da je mezza bolj gotova, kakor neke meglene »podpore«. Mariborska policija pa je po nalogu banske uprave zapečatila prostore ter inventar tajništva mariborske podružnice »Saveza gradjevinskih radnikov«, ki je razpuščena.

m Nesrečna smrt mlinarjevega otroka. V Hračigoricah je utonila 18 mesecev stara hčerka tamošnjega mlinarja Alojza Marina. Deklece se je pod nadzorstvom mame igralo na dvorišču, naenkrat pa je izginilo za vogalom. Preden se je varuhinja zavedla, je otrok prišel do jezca ter padel v vodo. Našli so ga mrtvega.

m Opozorilo našim mariborskim naročnikom. Kakor je bilo v našem listu že sporočeno, bo konzorcij »Slovenca« letos izdal reprezentativen »Slovenec« koledar, katerega dobijo naročniki našega lista za 10 dinarjev. Opozarjamo naše naročnike, da morejo koledar naročiti in plačati v naši podružnici ali pa tudi raznašalec, ki jim list dostavlja na dom. Raznašalec bodo pri pobiranju naročnine za »Slovenca« imeli nalog, da popišejo vse naše naročnike, ki bi si želeli naročiti koledar. Proti potrdilu bodo sprejemali tudi naročnino za koledar.

m Ali je to drago? Partnerni sedež srednje vrste stane v abonmaju povprečno 12 dinarjev (za urad-nike okoli 10 dinarjev), srednji balkonski sedež 9 dinarjev (za uradnike okoli 7.50 dinarjev). Če se upošteva, da je od 22 abonentskih predstav 7 glasbenih, je na dlani, da je gledališki abonma

Posebno pazite, kaj bolnik pije!

Pitje ni le za zdravega človeka zelo važno, temveč tudi za bolnika mnogo-krat važnejše od hrane!

Zato pijte Vi in Vaš bolnik čim česče našo naj-boljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna

ono z rdečimi srci!

Prospekte in vsa potrebna navodila pošljite zastonj in z veseljem: Uprava zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

v Mariboru najcenejše in vendar prav kvalitetno duševno razvedrilo. Zato: abonirajte se, še je čas! m Ljudski oder v Mariboru ima danes zvečer ob 8. na odru svoj redni sešatek. Po sestanku razdelitev vlog in bralna vaja za igro »Brat Martin«. Stari člani naj prinesejo članske izkaznice, novi člani vabljeni!

m Poročilo so se v zadnjem času v Mariboru: pl. Ralner Ljudevit, podpredsednik banskega stola v Zagrebu v p., in Hreivoj Jožef; Zgorelec Veko-slav, državni uradnik, in Peterlič Olga; Zedniček Edmont, trgovski pomočnik, in Dogša Avgusta; Kričej Henrik, mlekar, in Fridl Ljudmila; Podhost-nik Maks, trgovski pomočnik, in Jager Terezija; Švare Karel, tovarniški barvar, Delavska 12, in Papis Hermina, sodnega uradnega hči, Betnavska št. 68; Pek Blaž, tkalec, in Novak Jožefa, navijalka, Pobrežje; Majer Ivan, radiotelegrafist, Ljubljans-ka 30, in Hlešč Ena, modistinja, Frankopanova št. 57; Vrečko Rupert, tkalec, in Gornik Marija, navijalka, Pobrežje; Beranič Francšek, vlakovodja, in Plohi Ivana, zasebnica, Krčevina, Aleksandrova št. 11; Mahnič Ciril, tkalski podmojster, in Novak Ljudmila, navijalka v tovarni, Mlinska 21; Zamut Jožef, mlinar, in Salamon Zofija, poljska delavka iz Vrkovskega dola v Jarenini; Terpine Jožef, po-sestniški sin, in Weber Darinka, gosposinjska po-močnica, Kejžarjeva 3. — Bog dan srečol

m Tlakovanje Frankopanske ceste z granit-nimi kockami se je pričelo. Če bo vreme primerno, bo mogoče letos tlakovati vso Frankopansko cesto do odepca Radvanjske ter Betnavsko do križišča s Stritarjevo ulico.

m Slab dimnik je povzročil, da je v Stepreah zgorela hiša in gospodarsko poslopje posestnika Franca Fitiča. Napori sosedov in gasilcev so bili zaman ter je ogenj vse uničil.

m Huda nesreča delavca. V Rutgersovi tovarni v Hočah se je kup železniških pragov zrušil na 41 letnega delavca Alojza Hadnerja. 150 kg težak tram mu je padel na križ ter mu hudo poškodoval hrbenico. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

m Srednješolski lahkoatletski miting bo v so-boto, 28. septembra, popoldne ob 15. in v nedeljo, 29. septembra, ob pol 10, na igrišču SK Železni-čarja. Dijaki bodo tekmovali za prehodna pokala Jadranske straže in Jugoslovanske lahkoatletske zveze. Nastopili bodo najboljši atleti in najboljše atletinje klasične gimnazije, prve in druge realne gimnazije, trgovske akademije, učiteljska in že-lezničarske šole. Vstopnina 5 din, za vojake in dijake 2 din.

Celje

c Stražnik ustrelil podivjanega vola. Iz Rebev-skovega hleva pri restavraciji »Pošta« je ušel dan-es popoldne debel pital vol, katerega so hoteli odpeljati v klavnico. Vol katerega so lovili po ulicah, je zbežal na Sotinovo lesno skladišče in tam lažje poškodoval nekega moškega. Delavci so skušali podivjano žival zadrževati. Ker pa je bil vol zelo besen, se mu niso upali približati in so zaradi varnosti poklicali policijo. Na skladišče je prišel stražnik Gasperič in vola trikrat ustrelil, nato so pa ga še zaklali.

c Celjska cinkarna ustanavlja konzum za de-lavstvo, kdaj pa se še niso odločili.

c Nekaj celjskih nemških državljanov je do-bilo danes pozive, naj se do 1. oktobra priklase v posameznih nemških kasarnah.

c Seja celjskega mestnega sveta bo dne 4. oktobra v mestni posvetovalnici.

c Zanimivo filmsko predavanje bo v nedeljo ob 8 zjutraj v dvorani Delavske zbornice v Celju. Film nosi naslov »ZZD in njen razvoj«. Vse član-stvo ZZD in nameščence, člane DZZTN Slovenije, podružnice v Celju, vljudno vabimo, da se tega zanimivega filmskega predavanja polnoštevilno udeležijo. S seboj lahko pripeljejo tudi svoje prija-telje in prijateljce naše organizacije.

c Zadnja pot Andreja Medveda. O nesreči zna-nega celjskega vrtnarja Andreja Medveda v Novi vasi pri Celju, katerega je pritisnil k vozu blizu železniškega podvoza neki tovarni avtomobil, smo že poročali. Medved je dalj časa ležal v celjski bol-nišnici in mnogo trpel, dokler ga ni rešila smrt. K večnemu počitku bodo položili pokojnika v četrtek, dne 26. septembra na okoliškem pokopališču. Spre-voz bo šel iz hiše žalosti iz Nove vasi ob 5 popoldne. Pokojnika, ki je bil naročnik našega lista in dru-gih nabožnih tednikov, bomo ohranili v najlepšem spomine. Svojem izrekamo naše iskreno sožalje!

c Celjski šah. Rezultati 7. kola spominskega turnirja dr. Ant. Schwaba: Habenšus—Ahtik 0:1, Pukmajster—Hajsingler 0:1, Rojšek—Golja 0:1, Medved—Fajš 0:1, Regner—F. Schneider 1:0, Mir-nik—J. Schneider 0:1, Esih—Domanjko prekinjeno, Slimšek—F. Csörgö prekinjeno, E. Csörgö—Verč-kovnik 0:1.

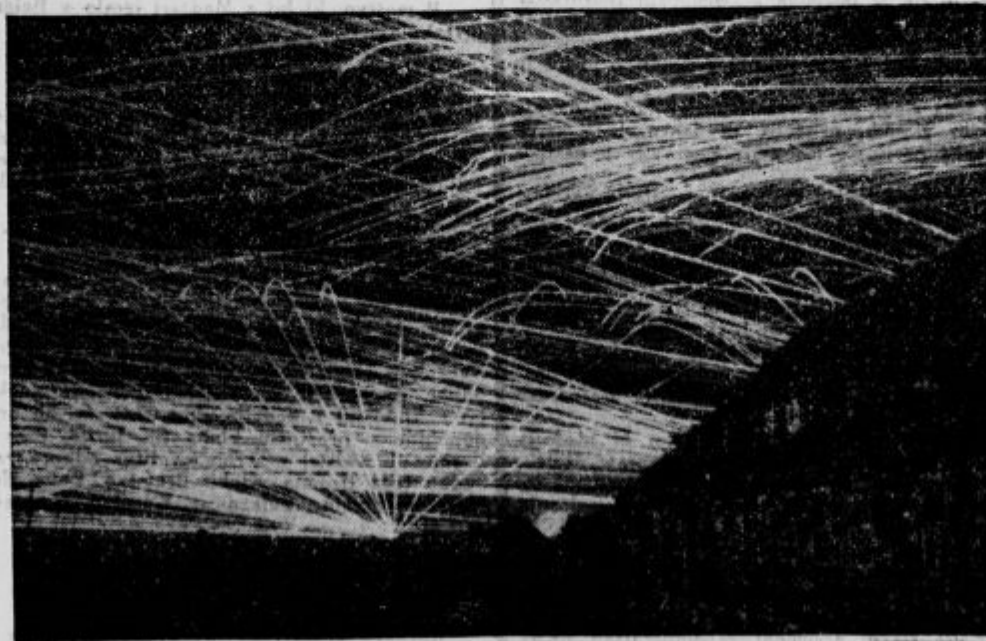
c Vagon bosanskih sliv za celjski trg. Pred dnevi smo v našem listu povedali misel, da bi bilo prav in v korist celjskemu prebivalstvu, če bi se našel trgovec, ki bi naročil večjo množico krompir-ja, sliv itd. in ga postavil na celjski trg. Kakor smo včeraj poročali, je pripeljal neki moškanski kme-tovalec v Celje dva vagona krompirja, katerega Celjani hodijo kupovat na železniški tovarni kolo-dvor. Včeraj je prodajala neka celjska trgovka iz Gosposke ulice bosanske slive v lepih zabojih kg po 4.50 din. Gospodinje so prav pridno hodile na trg in kaže, da bo trgovka kmalu vse razprodala. Ker so slive na stojnicah po 7—8 din, kmetice pa prodajajo liter češpelj po 5 din, je zanimanje za bosanske slive precejšnje. V torek sta prinesla na trg dva posestnika iz okolice Podčetrška okrog 100 kilogramov boljše grozdja in ga prodajala na drobno po 10 din kg. Okrog 10 dopoldne sta že vse grozdje prodala.

c Iz celjske uprave. Inserentinja naj dvigne v naši podružnici v Celju ponudbe pod »Resnec«.

c V celjski bolnišnici je umrl 57 letni delavec Primož Ivan iz Celja na Dečkovi cesti. Naj v miru počiva!

c Frankoviča Miloša so pripeljali v celjsko bol-nišnico. Pri nesrečnem karambolu v Parizljah, kjer je našel smrt njegov tovariš Drev iz Arjevsi, si je zlomil, kakor so ugotovili v bolnišnici, desno roko, dobil hujše poškodbe po glavi in pretres možganov. Frankovičovo stanje je zelo resno, ven-dar upajo, da bo fant še okrevl.

c Predstojništvo policije. Kriminalni oddelek celjske policije je stalno na delu in posveča pozornost vsakemu opozorilu občinstva, obenem pa tudi sam zasledujo protizakonito kupljenje blaga in zvišanje cen.

Nočna protiletalska obramba v nekem mestu v severni Nemčiji

KULTURNI OBZORNIK

Hrvatska ocena slovenskih slikarjev v Zagrebu

Zagrebaške Novosti (22. t. m.) so prinesle izpodbirane umetniške kritike. Zem široko oceno slovenskih slikarjev Klubu neodvisnih, ki razstavlja sedaj v Zagrebu. Prej kot prehaja Zem k oznaki vsakega slovenskega umetnika posebej, je napisal ob splošnem vtisku nekaj misli o splošni problematiki slovenskega slikarstva, ter pri tem poudarjal prav to, kar je smisel »zagrebške« slikarske šole: barva sama na sebi, neakcijski slikarski art pour l'artizem. Takole govori med drugim: »Razstavljeni dela vodijo do zaključka, da so mladi slovenski umetniki resnično šli po potih likovne oblike zapada, točneje: likovnega pojmovanja, ter da so na ta način svojega dela (z nekaj izjemami) prišli v nasprotje z nečem, kar leži morda v samem njihovem temperamentu in položaju, v katerem se ta temperament rojeva. Ako je namreč tajovska teorija mlajša kdaj dobila svoje opravilo, ga je sedaj v slovenskem slikarstvu. Ne direktno in mehanično, temveč s posredovanjem mnogih elementov, ob katerih gremo čisto mimo. Prav na tej izločki je vidno, da je plastični občutek pri njih močnejši kakor slikarski, ter da se ni rodil samo iz »krvi in tala«, temveč tudi iz tradicije, ki ne more trajati še niti sto let. Toda ta delna manifestacija celotne slovenske sodobne umetnosti kaže, da so pri njih doseženi večji uspehi v plastiki kakor pa v slikarstvu. V čisto slikarske probleme mode eta kolorizma — in v tem krogu se v glavnem gibljejo težnje te slikarske skupine — se lahko poglobijo racionalno, ali po programu ali nujni časa, pa tudi v silo doživljanja, v zanosu, zanje pa leži v temperamentu izhod njihove rešitve. Gibati se neprestano med bregovi, doživljati trajno in neposredno plastične vrednote pejzaža, rodne pokrajine, onih čistih od dežja in vetra opranih oblik ter jih izražati z koloristično modulacijo, je precej težko. Atmosfera ni nagnjena k temu, zlasti ne v pokrajini. Reducirati jo lemo na mrtvo naravo, se ne da, preoblikovati jo na figurarno kompozicijo manjšega ali večjega obsega, kakor so to poskušali nekateri slovenski slikarji, je naloga, ki zahteva več precejšnje likovne izgrajenosti in rutino, pa tudi rešitev mnogo odprtih problemov, h čemur naš čas ni naklonjen. Figura ali mrtva narava kot koloristična naloga, jabolka kot simbol, niso vedno znak propadanja velike umetnosti, izčrpanosti ali kakor so često hoteli sterilne problema: dati v enem dihu spontano, doživljeno in z večšino, z vso tehnično spretnostjo, obliko in vso bogato in komplicirano bistvo predmeta, vso resnico atmosfere okrog njega, da se tako ustvari njegova nova stvarnost, njegova slikarska realnost. Za današnji razdrapani čas, ki ne preneha sinteze, je to eden izmed težkih potoj.

Pri nas pa kakor tudi drugod v včerajšnji Evropi so se čisto postavljali s pretenciozno lahko navedlo zasnovane teme. Z neizgrajenim likovnim jezikom, z mnogostevilnimi neresenimi čisto slikarskimi problemi, so natezali vsebinsko ter s tem postavljali vez med vsebino in obliko. Hotelo so rešiti sliko v njeni literarni, neslikarski ali boljše rečeno izven slikarski vrednosti ter so pri tem prečesto pozabljali na vprašanje kvalitete slikarskega izražanja, njegove avtonomije ter na to, da s kvaliteto raste tudi izražanje. Vrednote so se postavljale od zunaj in ne od znotraj. V nekaterih umetniških sredstvih se to občuti bolj kakor drugje. In to je tudi primer v slovenskem slikarstvu, kakor se to predstavlja na izločki slikarskih umetnosti v Zagrebu.

Nato karakterizira kritik s par stavki umetnost vsakega razstavljalca izmed osem slikarjev, ki nastopajo na tej razstavi. Na prvem mestu je postavil Zorana Mušiča, o katerem pravi, da je pokazal predvsem smisel za racionalni kolorizem, ki ga izraža v visoki etopnji bleščetih barv. Mora se priznati tudi danes, da je Mušič od slovenskih slikarjev imenovan skupine šel najdalje v problematiko čiste barve in njenih razmerij. K tej barvi pristopa s posebno svežostjo, naravnost z veseljem nad možnostmi, ki mu jih proži barva, ko prenaša svoja opazovanja na platno. Njegovi slikarski posnetki, ekice iz življenja dalmatinskih kmetov po trgtih, po zračnih krasih poteh, kjer se penjajo, počivajo in gonijo osele — niso z direktnimi prevodi iz narave, z vsemi oblikami, sencami, polsenami, lokalnimi barvami, so večje prenesene v ugoden slikarski jezik, v katerem je svobodno zaigrala močnost likovnega izražanja narave. Ti »rizori na soncu, razčarjena zemlja, zadimljeni kolodvorji so postali za Mušiča slikarski air, ki ga ustvari z nezvezanim stopnjevanjem subtilnih barv v visokih to-

nih. Njegove kolorirane impresije se vse bolj kondenzirajo v harmonijo po zakonih barve. Prejšnjo razporejanje mase, kjer se je posluževal crne barve (Trg v Korčuli) zamenjava z bogatimi razmerji ki se stopnjujejo do močnejše meje svetlobe pa tako, da ostanejo v okviru barve (gostilnica) in ne zamre v nekih belih prazninah.

Nasprotno tej Mušičevi lahkoti, s katero meša barve, je iskaneje efektov v gostih in težkih potezah ter v gostih kontrastih v barvah pri Zoranu Deku. Zgodnja dela nosijo še pečat Bacičeve šole, za pozneje pa se čuti težnja po svobodnejši poizkusih deloma v impresionističnem duhu, da se končno danes izživlja v nekih kombinacijah z kubističnega značaja. Pri tem mu barva ni prvotno izrazno sredstvo, temveč dobivajo pomen oris in volumen.

Stane Kregar je v svojih slikah pokazal razvoj svoje slikarske poti: od nadrealističnih platen je prešel v realistično kompozicijo velikega formata, da jo končno izpelje na skromnejše razmerje in približa vsebolj likovnim problemom. Ocenjevanje njegovih nadrealističnih del z likovnimi merili ne bi bilo na mestu, ker so oni literarno zanimivi, toliko bolj, ker strogo kritiko že po svoji slikarski vrednosti manj vzdrže. Ta nadrealizem je brez velikih slikarskih invencij in zamišlji, brez dognanega risarstva ter likovno izrazitih možnosti nasploh (kar ne velja za vse nadrealistične manifestacije v likovni umetnosti) bolj literatura kot slikarstvo, predvsem Saloma. Zdi se, da je Kregar to tudi sam čutil, pa se je preko velikih realističnih kompozicij (Romarij) precej oglatil in mrtve barve, vrnili k iskanju harmonije v tonskih vrednotah. Na tej poti je pokazal največ uspeha v podobi »Deklica počiva«, kjer je več pozornosti posvetil tehničnemu delu ter ga izpeljal v ugodnih tonskih medsebojnih odnosih.

Dela Franceta Miheliča spadajo med peokuse, izraziti socialno stanje Slovenije. Osnovna koncepcija njegovih figurativnih kompozicij je podobna koncepcijam K. Hegedušiča. Primitivizem, ploskovno uporabljen barve, v večini primerov koloristično precej enostavno — temno ozadje, ki po navadi tvori meglen pejzaž, nato pa postavlja v globino figure, noseče koloristične akcente odprtih barv. Največ literarne invencije je v studiji in izvedbi pri Mrtvega Kurenta. One maske in obrazi ter vse dogajane okoli njih so pridelali ugodje vsega, kar je hotel Mihelič doseči. Pred gostilno je neposredno mala studija z dosti svežosti. Na nekkih pokrajinah se čuti manira, kakor tudi na nekkih literarno izdelanih grafikah.

Nikolaj Omerza in Marij Pregelj sta se oddolila za kolorizem. Omerza operira z večjimi ploskvami ter je bolj določen v koloritu, čeprav pri nekkih delih moti preveliko naglasni kontrast v barvah in njenih vrednotah. Razstavljen je zanimivo »Glavo deklice«, zdi se, da je pod vplivom Matisea, eno, verjetno že starejšo »Mrtvo naravo« ter »Prirodo«, ki izraža svežost čopica in palete. Te tri podobe se lahko smatrajo za najboljša njegova dela na tej razstavi. Pregelj poseveča preveliko pozornost lokalnemu koloritu, tako da podobe izgubljajo na teži ter se pretvarjajo včasih v nekakšen samovoljni spektakel barv. Moral bi bolj poudariti barvo, potem pa v njej lekatki prehode in reflekske, kakor je to storil pri Franciškanski cerkvi, kjer je mozaik barv reducirala na osnovni ton.

France Pavlovac in Evgen Sajovic se iščeta, kakor je videti, pravi izraz. Pavlovac bolj nemirno, ki ga se osvobaja vse bolj jasno šole, ki je dosegla vpliva na njega, Sajovic pa bolj v miru, odločujoč za pejzaže v Sloveniji, s katerimi tečba oblike.

Maksim Sedej se je od nizkih tonov preko odprtih barv spet približal tonskim povezanostim. Kakor je pokazal na portretu g. K. To mu je uspelo diskretno povezati dve hladni barvi, zeleno in modro, s toplimi toni v ugodno harmonijo. Sedej se je specializiral za figurarno kompozicijo in na tem področju je dosegel precejšnjo rutino. Toda, kakor smo že prej rekli, je na tem področju tudi največ težko, kar se v nekkih momentih čuti tudi pri Sedeju. Dobro postavljene partije njegovih slik se izgubljajo v prostoru in izgubljajo tudi nekaj čiste bogastva, tonskega in kolorističnega, ki bi se lahko v manjših razmerah samo še poglobilo.

O kiparjih pa to pot ni povedal svojega mnenja ter ga obljublja za drugič. Mi em veselje uspehov slovenskih slikarjev, ter zato poročamo o glasovih ki so deležni v Zagrebu.

Drobec Prešerna v Ameriki?

Poročnice A. D-ka v »Jutru« 1940, št. 223, me je napotilo, da sem si ogledal v Univerzitetni knjižnici Cankarjev glasnik IV., št. 1., s senzacionalno objavo doslej neznanega »naslovnega lista Prešernovih poezij v rokopisu«. Že prvi pogled mi je to literarno-zgodovinsko »najdbo« pojasnil.

Primerjava Molkovega posnetka z naslovnim listom Blasnikeve faksimilirane izdaje cenzurnega rokopisa (Molek sam je verjetno ni še videl. O njej utegne kaj več zvedeti v Kidričevem Prešernu I. str. 375—, ki ga navaja v članku) kaže tako presecajajoč podobnost kot jajce jajcu; radi česar e možen en sam eklep: tu ne gre za nikak naslovn list nekega tretjega rokopisnega izvoda Poezij, kakršnega naj bi prešernoslovje doseglo še ne imelo v evidenci, neoprotito, Molkov posnetek je napravljen po predlogi, ki je ne le podobna prvemu listu Blasnikeve izdaje, ampak je z njo identična. Nekdo je torej ta list iz faksimilirane Poezije iztrgal ter ga proglasil za original. Kot tak je prišel v Ameriko in bil tu tudi objavljen.

Iz tega sledi, da je ves historičist, kot ga navaja Cankarjev glasnik, napačen, in da se da do krive informacije prejšnjih lastnikov popraviti v naslednje:

1. Navedenja Hotina Franca Humnerja (danes last Camila Zarnika) ni Prešernov original, ampak faksimile, Molekova objava pa zato faksimile faksimila!
2. Franc Humner lista ni mogel dobiti že leta 1898, ampak v najboljšem slučaju šele spomladi 1909, ker je takrat dal na svetlo Blasnika svojo izdajo (prim. Kidrič: Prešern I. str. 375.)!
3. Stevilo pravih rokopisnih izvodov Poezij ostaja neopremenjeno, t. j. dve: cenzurni rokopis (last Martina Perca v Celju) in revizijski (v Narodnem muzeju v Ljubljani).

Pomisliše proti našim izjavam bi utegnilo buditi dva momenta: pečat (o katerem pravi Molek, da je še dobro ohranjen) in ki ga v faksimilirani izdaji markira le papirnati in pa Molkovo molčanje v štirinastem Prešernovem geslu (Sim dolgo upal...) ki ga mora imeti na hrbni strani tudi njegov dokument, če so naša izjavanja pravila. To pa gre po naši misli na račun nepopolnega poročanja, in bo natančnejši pregled onstran luže dal prav nam. Kajti glavni argument — fotografsko točna enakost — drugače eploh ni razložljiv. K. B.

Egiptovski kralj Faruk I.

Mladi kralj Egipta, suveren Nubije, Sudana, Kordofa in Darfurja — Faruk I. — je star 20 let in vlada že od 16. leta. Vendar pa ne smemo uporabljati za vzhod evropskih pojmov: človek prej dozori pod vročim afriškim soncem kot v evropskem hladu. Na vzhodu gleda vsakdo v 20-letnem mladeniču odraslega, zrelega, polnovrednega moža. Kralj Faruk vlada brez varuha, brez kronskega sveta, da, celo brez svetovalcev. Njegovo okroglo, polno lice ne dobi resnega videza šele takrat, ko je na kraljevem čelu temni fes. Bister opazovalec namreč kaj kmalu opazi, da mu je v temnih sencah pod očmi skrita čudovito resna in zrela poteza. Njegovo ponašanje, geste, besede in dejanja so polna jasnega občutja za vesti velike odgovornosti mladega kralja.

Faruk je nastopil težko dediščino. Njegov oče Fuad, veliki monarh, ustanovitelj modernega Egipta, je bil zelo delaven na vseh področjih, posebno še na kulturno-političnem. Vedel je, da bo njegova država le tedaj lahko tekmovala z evropskimi kulturnimi državami, če bo dosegla njihovo kulturno stopnjo. Ko je to dosegel, je hotel doseči na diplomatičnem polju popolno suverenost Egipta. Sredi teh priprav ga je doletela smrt, delo je ostalo na pol pola, toda pot je bila mlademu nasledniku jasno nakazana. Mladi Faruk je očetove niti razplel do konca.

Prestol faraonov je zasedel pomladi leta 1936. Avgusta meseca istega leta je bila podpisana pogodba z Anglijo. Anglija opušča nad Egiptom protektorat in ga pripoznava za suvereno državo. Maja meseca 1937 so bile na posvetu v Montreuxu odpravljene »kapitulacije«, predpravice evropskih velelil v Egiptu; odpravili so posebna konzularna sodišča za Evropejce, prav tako davčne svoboščine, mešana sodišča za spore med Evropejci in domačini. Malo kasneje je bil Egipt sprejet v Zvezo narodov.

Naslednjega leta se je 18-letni kralj Faruk poročil. Za nevesto si je izbral arabsko plemenitašino Farido Zulficar, čez eno leto je bil že oče male hčerke Ferial — rodbinsko izročilo egiptovskega kraljevskega doma zahteva, da se morajo v kraljevski rodbini začeti vsa imena na F, kar je spomin na slavne faraone. Danes stoji mladi kralj pred težavno nalogo, kako obvarovati svojo domovino pred požarom, ki že divlja okrog in celo v njegovi državi sami.

Sedem in trideseti svetovni rekord je postavila v plavanju danska plavalka Ragnhild Hveger, ki je ponovno dosegla fantastične rezultate. Pri nekem tekmovalju v Kopenhagru je preplavala 3000 m dolgo progo v času 3:42,5 min ter je rabila za 4000 m 5:00,1 min. S tem je popravila lastna svetovna rekorda, katerih si je nabrala doslej že celih 37.

ŠPORT

Jugoslovanska atletska reprezentanca za balkanske igre

Atletska zveza kr Jugoslavije je določila za XI. balkanske igre, ki bodo 5. in 6. oktobra t. l. v Carigradu, naslednjo reprezentanco: Stevanović, Račić (100 in 200 m), Despot, Klinar (400 m), Sra-kar, Oberšek, Marković (800 m), Košir, Flak (1500 m), Kotnik, Košir (5000 m), Banšćak, Buratović (10 m zapreke), Guberšek, Banšćak (400 m zapreke), Kovačević, Vučićević (krogla), Markušić, Mavser (kopje), Stepinski, Gojčić (kladivo), Abramović, Živković (skok v višino), Lazarević, Lenert (skok v daljavo), Vučićević, Lazarević (troskok), Lenert, Bakov (skok s palico), Stevanović, Jovanović, Radonić, Račić 4 krat 100 m.

Vsi atleti, ki so določeni za reprezentanco, morajo takoj poslati vrhovni atletski zvezi po štiri fotografije in potrebne podatke za kolektivni potni list. V Carigrad odpotuje naša reprezentanca 1. oktobra t. l. ob 23.40 iz Beograda. Glede na to morajo biti vsi atleti na beograjski postaji dne 1. oktobra ob 23, kjer se morajo takoj javiti vodstvu.

Grški atleti so dobro pripravljeni

Grški atleti so zelo dobro pripravljeni za srečanje z nemško reprezentanco, ki bo prihodnje dni v Atenah in s tem seveda tudi za XI. balkanske igre, ki bodo 5. in 6. oktobra v Carigradu. Zadnje nedeljo so imeli pregledne tekme, pri katerih so dosegli nekaj odličnih rezultatov. Znani metalec diska Sillas je dosegel nov rekord v metu diska, katerega je zalučal 50,36 m daleč. Za tek na 5000 m je rabil Mauropostulos 15:23,3 min., v daljavo je skočil Klinis 6,86 m, pri troskoku pa se je pognal Gonatas 14 m in 1 cm daleč. Lukopulos je vržal kopje 57,27 m daleč, Mantikas pa je rabil za tek čez zapreke na 110 m 15,8 sek. Stafeta 4 krat 100 m je potrebovala 44,3 sek. in s palico je skočil v višino atlet Protosaltis 3,63 m.

Nemški športniki v Beogradu

V Beograd sta dospela svetovno znana nemška športnika dr. C. Diem in ravatelj Ohnesorge, da pripravita vse potrebno za prihod nemške telovadne in športne reprezentance, ki bo nastopila po raznih balkanskih mestih. Izbrana skupina nemških telovadcev in športnikov bo nastopala v Budimpešti, Beogradu, Bukarešti, Sofiji, Atenah in Olimpiji. Nastop najboljših nemških športnikov in telovadcev bo športna senzacija povsod, kjer se bodo pojavili, saj so na zelo visoki stopnji in zato vlada za njihov nastop tudi pri nas zelo veliko zanimanje.

Kakšna bo naša reprezentanca napram Madžarom

V nedeljo nastopijo naši nogometaši kar na treh frontah proti Madžarom in sicer dve ekipi nastopita v Budimpešti, ena pa v Beogradu, v tehle postavah:

Moštvo A: Glaser (Urch), Brozović, Beloščević, Djanič, Jazbinske, Lehner, Cimermantič, Vujadinović, Lešnjak, Petrovič, Matekalo, Manola in Kacijan.

Moštvo pomladka: Bjelič, Švaljek, Čukič, Krstić, Čajkovski, Janič, Rosandič, Peštaj, Dimitrijevič, Batinič, Nedeljković, Petrovič, Jovanović.

B moštvo, ki bo z Madžari igralo v Beogradu, je takole:

Mrkušić, Stojilković, Dubac, Atanacković, Bročič, Čirič, Simonović, Čabrič, Savič, Požega, Djanič, Stevkov, Božović.

Po sklepu vrhovne nogometne zveze je dobil za enkrat suspens za nedoločen čas Raljič od sara-jevske Slavije, ker je prišel na nedeljsko tekmo z Rumunijo z hujo poškodbo, pa športnih funkcionarjev ni o tem obvestil.

Atletski troboj v Beogradu

Akcijski odbor za ustanovitev slovenske lahko-atletске zveze v Ljubljani obvešča vse klube in atlete, da bo atletski troboj Beograd-Zagreb-Ljubljana gotovo od 18.—20. oktobra t. l. v Beogradu. Naprosajo se vsi klubi, ki so ustanovili ta akcijski odbor, da pošljejo svoje delegate na sestanke, ki bo v Ljubljani v nedeljo, dne 29. t. m. ob pol 11 dopoldne v prostorih kluba SK Ilirije (Kavarna Evropa, I. nadstir) v svrhu izvolitve odbora za izvedbo tega troboja. Klubi: Bratstvo, Celje Ilirija, Maraton, Planina, Železničar, Korotan, Hermes sigurno!

Velika medklubska kolesarska dirka okoli Pohorja

Koroška kolesarska podzveza priredi v nedeljo dne 29. septembra t. l. veliko medklubsko

dirko okoli Pohorja za A in B skupino. Proga vodi od Slovenj Gradca skozi Dravograd-Marenberg do Maribora, kjer je poletapa. Po dvehurnem odmoru bodo dirkači ob pol 12 nadaljevali vožnjo od Maribora skozi Slovensko Bistrico, Slov. Konjice, Vitancja, Gornjega Dolca nazaj v Slovenj Gradec, kjer bo takoj po prihodu v restavraciji pri Golobu razdelitev nagrad in objava rezultatov. Za dirko vlada med kolesarji veliko zanimanje. Na dirki bodo startali naši zmagovalci z dirke okoli Srbije e slavnim popularnim Peternelom na čelu. Priča-kuje se tudi nastop mariborskih dirkačev in bo gotovo ostra borba med njimi in Ljubljanci, v kateri pa se bo skušal izkazati domačin Gregorič, ki je letos v odlični formi. Čas prijave je do 26. septembra. Prijave pošiljajte na naslov: Koroška kolesarska podzveza Slovenj Gradec.

Začetniški tečaji v sabljanju

Radi velikega zanimanja, ki ga je ljubljansko občinstvo, predvsem mladina, pokazalo na zadnjem državnem prvenstvu, se je vodstvo sablaške šole SK Ilirije odločilo, da odpre začetniška tečaja za ženske in moške. Tečaj je omejen za sedaj na floret, ker je vezbanje s tem orožjem osnova za poznejšo borbo s sabljo in mečem. Tečaj bo vodil priznani strokovnjak g. polkovnik Cveto, ob strani pa mu bodo stali naši starejši tekmovalci, da bodo lajšali začetnikom prve, težke korake v spoznavanje umetnosti sabljanja.

Sabljanje je pri Slovencih malo znana športna panoga, čeprav imamo šolo, najboljšo v državi, ki goji pravi, klasičen sablaški stil. Morda se še nismo prepričali, da je ta umetnost, osvobodena aristokratskega značaja, ena izmed najbolj upoštevanih pri drugih narodih. Predvsem je priljubljena v krogih duševnih delavcev, ker nudi okrepitev telesa in duha brez velike zamude časa.

Začetniki dobe informacije v telovadnici učiteljska na Resljevi cesti, vsak torek in četrtek od 19. do 21. ure.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

STTZ javlja, da bo danes 26 t. m. točno ob 8 zvečer v prostorih SK Mladice seja upravnega odbora. Prosim vse gg. odbornike, zlasti g. Djinovski Voja, da pridejo točno in sigurno! Tajnik.

ZFO

Dvignite diplome od letošnjih tekem!

Od zadnjih ZFO tekem — telovadnih in lahko-atletskih — naj dvignijo v prostorih ZFO (Miklošičeva c. 7/I) s pooblastilom odbeka diplome začetniki sledečih odsekov: Brezovica p. Lj., Catež, Černuče, Dev. Mar. v Polju Dob p. Domžale, Groblje p. Domžale, Jesenice, Konjice, Koroška Bela, Kranj, Kropa, Lj. Moste, Lj. Sv. Peter, Lj. Rok. dom, Lj. Siska, Lj. Vič, Maribor, Mengeš, Novo mesto, Radovljica, št. Vid nad Ljubljano, št. Vid p. Stična, Trzin, Velike Lašče, Vodice in Zagorje ob Savi.

Lahkoatletski dvoboj

kranjskega in kamniškega okrožja bo v nedeljo dne 29. septembra 1940 s pricetkom ob 3 popoldne v Mengšu. (Dvoboj je prestavljen zaradi mitinga »Ilirije« in tekem ZFO Obiava v »Slovincu«, da bo dvoboj dne 22. t. m. ne velja.)

Z razstave slikarja L. Ravnikarja v Galeriji Obersnel

Ljubo Ravnikar: Pravljica (Iz zbirke pravljicnih motivov)

»Slavijac« v Novem Sadu je izdala novo mladinsko delo znanega pisatelja Mata Lovraka z naslovom »Srečna zemljica«. Knjiga je tudi ilustrirana.

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(59) Odvedli so torej Mihca v novo ječo, ki je bila vsekana v živo skalo. Mihec pa, ki je precej spoznal svojo novo okolico, ni bil nič kaj v skrbeh. Celo zanesljivo je rekel straži, ki ga je peljala: »Tudi to pot se vam bom še izmuznil!« — »Če se ti pa to posreči, naj se pa tudi jaz takoj v zemljo vderem!« je odvrnil stražar, ki je bil prepričan o neprodušnosti nove celice.

(60) Mihcu se je čudno zdelo, ker celica ni imela nič vrat. Tedaj pa prideta dva zidarja in začneta namesto vrat postavljati trden zid iz opek. Tako torej? Živega mislijo zazidati? Zato so vsi tako trdno prepričani, da bo sedanja kazen gotovo zaleгла? Tedaj je tudi Mihec sam spoznal, da je vsaka misel na beg nespametna.

Zahtevajte povsod „SLOVENCA“

Roza Leyrer sporoča v svojem imenu in v imenu svojih otrok Josipa Leyrer, Luise Hötzl, roj. Leyrer, ter njenih otrok, vsem sorodnikom in znancem žalostno vest, da jih je njena iskreno ljubljena hčerka, sestra, svakinja in teta, gospa

Marija Karbaš roj. Leyrer

hišna posestnica v Gornji Radgoni

v sredo, dne 25. septembra 1940 ob pol enajstih nenadoma zapustila.

Pogreb preblage pokojnice bo v petek, dne 27. septembra 1940 ob 15. uri iz kapele na mestnem pokopališču v rodbinsko grobnico.

Maša zadušnica se bo brala v ponedeljek, dne 30. septembra 1940 ob pol 9 v frančiškanski cerkvi.

Maribor, Košaki, dne 26. septembra 1940.

Brez posebnega obvestila

Potrjeni neizmerne žalosti sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš nepozabni soprog, oče, brat, stric in svak, gospod

Anton Tavčar

industrijec v Mariboru

včeraj zjutraj na posledicah avtomobilske nesreče v 58. letu starosti v Bogu zaspal.

Truplo dragega pokojnika bo prepeljano iz Gradca v Maribor in v četrtek, dne 26. septembra ob 17. uri iz kapelice mestnega pokopališča na Pobrežju položeno v rodbinsko grobnico k večnemu počitku.

Sv. maša zadušnica bo v petek, dne 27. septembra ob 7. uri v stolni in mestni župnijski cerkvi v Mariboru.

Prosimo tihega sožalja.

Maribor, dne 25. septembra 1940.

Josipina, rojena Bahr, soproga;

Tone, Joško, Hilda, otroci; — Franc, Luka, Joško, bratje;

s. Lina, Neža Frkovič, sestre; — Adolf Bahr, svak, ter ostalo sorodstvo.

ISOB

Za dva gospoda

se iščeta dve lepi opremljeni sobi s centralno kurjavo, po možnosti s kopalnico, v centru mesta, samo pri boljši družini ali osebi, event. z vso prehrano s 1. oktobrom. Ponudbe na firmo Material d. z o. z., Tyrseva cesta 36.

Pozor!

Pozor!

Milljarde

ugonabljajo letno požarne nesreče v naši bano-vini. Tisoči ostajajo na zimo brez strehe. Kupite »Intrandin«! — Namažite lesene dele stavbe z njim, pa bodo ostali kljub požaru nepoškodovani. — Krov bo ostal nad domačim ognjiščem. V Nemčiji, kjer uporablja ta preparat skoraj vsak lastnik hiše, niso niti zažigalne bombe moge doseči svojega namena. Del stavbe in strehe so ostali nepoškodovani, kjer so bili namazani z »Intrandinom«. Ta inserat nima reklamnega ali spekulativnega namena, ampak informativen, zato se upoštevajo samo resni kupci. Za 1 m² lesa je treba 1 kg »Intrandina«. Cena za 1 kg proti predplačilu 100 din, po povzetju 15 din več. Razposilja zastopstvo Marko Stuhec, zidarski mojster, Ivanjkovec. — Denar po pošti.

Tale znamka, slavna na vsem svetu

Vam prinaša letos naslednje modele

ki imajo boljšo zvočno reprodukcijo, močan in stalen prejem kratkih valov, višek selektivnosti. — Pred nakupom radio aparatov ne izpustite prilike, da ne bi poskusili katerega spodnjih aparatov. Gotovo boste tudi Vi postali navdušen lastnik

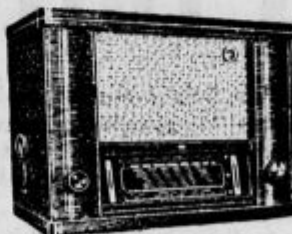
MEDIATOR RADIA

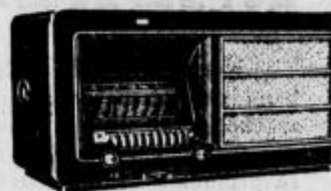
M 175

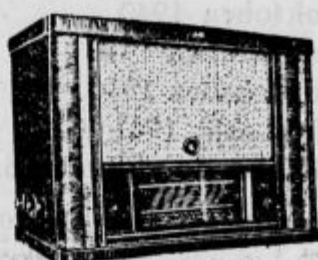
M 177

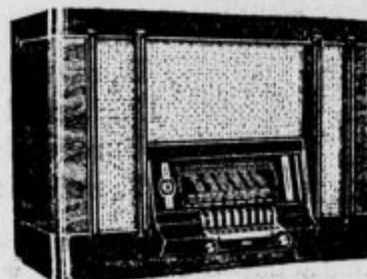
M 179

M 146 A

M 181 X

M 103 X

Mediator RADIO

V naši podružnici na Miklošičevi cesti

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 pop. in od 2 do 6 pop. Telefonska številka 30-30

Zahvala

Vsem, ki ste z nami sočustvovali in nas tolažili ob težki izgubi našega preljubega brata, strica in svaka, gospoda

Franca Rojina

posestnika in strgarskega mojstra

ga obsuli s cvetjem in mu poklonili vence ter počastili na kateri koli način njegov spomin, in vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti — naša prisrčna zahvala.

Sveta maša zadušnica bo v torek, dne 1. oktobra t.l. ob 7 zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja. Ljubljana, dne 25. septembra 1940.

Zalujoči ostali.

Z žalostjo v srcu javljamo, da nam je danes zjutraj umrl naš dobi soprog, oče, sin in zet, gospod

Karel Valašek

tajnik Tujskoprometne zveze — Putnika

Na njegovi zadnji poti ga bodo spremili v petek, dne 27. septembra iz kapelice sv. Petra na Zalah na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 25. septembra 1940.

Mary Valašek, soproga; Manja Valašek, hči in ostalo sorodstvo.

Mali oglasi

Službodobe

Natakarica

majša, moč, simpatična, z nekaj kavic, se takoj sprejme. Predstavlja se: Pension Dobroča, Sv. Neža, Trzin.

Postrežnica

pridno, posteno in snažno sprejem takoj za čas od 8-15. — Zglasiti se v Mencingerjevi ulici 41-I. med 12. in 3. uro.

Pisarniško moč

železninske stroke, sprejem. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Zmožen« št. 14406

Gradbeno podjetje

inž. Anton Umek, Ljubljana, Svetčeva 6, sprejme prvovrstnega mladšega polirja z večletno prakso, takoj ali pozneje, v trajno službo.

Gradbeno podjetje

inž. Anton Umek, Ljubljana, Svetčeva 6, sprejme takoj 4-5 dobrih zidarjev za akordno delo pri kamniti oblogi.

Trgovski potnik

za prodajo keksov in bliskovitov v Ljubljani, dobri mesto. — Samo resne in agilne moči, ki so po Ljubljani vsaj nekoliko vpeljane. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 14524.

2 čevljarstva pomočnika za moška šivana dela — sprejem. Zaposelitev je stalna. — Konrad Mehle, Trzin.

Več delavcev

za delo za Ljubljano — sprejme gradbeno podjetje A. Mavrič, Ljubljana, Tyrševa 55.

Hlapec

h konjem, treznega in postojnega, sprejem v stalno službo. V ponudbi je navesti starost, doseženo službo in zahtevek plače. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Hlapec« št. 14516.

Fotografskega pomočnika ali pomočnico, samostojnega, sprejme foto Vilman, Jesenice

Službe iščejo

Gospodična

pridna in postena, z mesečnim solom in Kristoforim trgov. tečajem — prosi za kakršnokoli namestitve. Ima bolno mater in sta brez sredstev. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Pridna«.

Prodamo

Mesarji!

Korijander kg po 25 din. dobite pri Mišlavcu pod Lemenatom.

Starinska stenska ura

v baročnem slogu, prav dobro ohranjena, naprodaj. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Starinska« št. 14516.

Kislo zelje

nov, prvovrstno, v sodnih, dobavljiva po naročilu in najnižji ceni Gustav Erklavec, Ljubljana, Kodeljevo, Povšetova 47. Telefon 25-91.

Kreko perilo

moške in fantovske srajce spodnje hlače itd. dobite še vedno po izredno nizkih cenah pri »Kreko«, Tavčarjeva 3, Tyrševa 31

Harmonije, pianine

moderno izdelane, z večletno garancijo, najceneje dobavljiva trdka Ivan Kacin, Domžale. — Zahtevatelj cenik!

Semensko pšenico

vrste Bankut, razkuženo, zajamčeno kaljivo, oddaja, dokler zaloga — po ugodni ceni A. Volk, Ljubljana, Resljeva cesta št. 24.

Kupimo

Srebro, drage kamne in vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah Jos. Eberle, Ljubljana Tyrševa 2 (palača hotela »Slon«)

Jabolka

kisla, prešana, večje količine kupi tovarna »Eta« v Kamniku. (K)

Vsakovrstno

zlato kupuje po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 8

Suhe gobe

zadnje rasti, plačujemo po najvišji ceni. Sever & Komp., Ljubljana.

la, sveža jabolka, hrške košare 12 kg 54 din, 50 kg 220 din, franko voznina, razpošilja G. Drechsler, Tuzla.

Posvetva

Hiša

skladniša, hlev in zemljišče v Laškem, ugodno naprodaj. Pripravno tudi za majhno industrijo. — Poizvedbe: gostilna Šuster, Marjagradec.

Vilo v Ljubljani

najraje Mirje, po možnosti s hipoteko, kupim. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Mirje« št. 14381.

Vajenci

Vajenca

za mizarstvo obrt, sprejem. Matija Perko, Celovška cesta 97, mizarstva tvornica.

Stanovanja

ODDAJO:

Tri gospode

sprejem na stanovanje. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 14500.

ISČEJO:

Enosobno stanovanje

s pritlikinami, išče gospa z novembrom ali pozneje. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »600 din« št. 14556.

Misterij žene, ki se NIKDAR NE POSTARA

Nobene gube, nobene brazde v 45. letu! Gladka, jasna in čista koža mladega dekleta! Videti je kakor čudež, a ima vendar svoje znanstvene vzroke. To so magični učinki »Biocela« — presenetljivega odkritja glasovitega dermatologa. Biocel je dragocen naravni pomladilni element, ki ga mora imeti vsaka gladka in napeta koža. Zdar je v vsaki tubi rožnate kreme Tokalon ter vam redi in pomlajuje kožo — ko spite. Vsako jutro ko se zbudite, ste videti mlajši. Gube in brazde so kakor izbrisane. Če dan uporabljate dnevno hrano za kožo Tokalon (ki ni mastna), da napravite svojo kožo svežo in jasno, da vam odstrani zajedalce in vso nesnago kože. Pomladite se za deset let in ostanite mladi! Napravite konec ohlapnim mišicam lica. Rešite se uvenelega polti. Pridobite si spet jasno in čvrsto lice ter mehko lepoto iz deklishe dobe. Navdušeni boste zaradi pravih magičnih učinkov obeh hran za kožo Tokalon. Ako ne bo tako se vam denar povrne.

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA

Ker je loterijski načrt preteklega 40. kola s svojimi zanimivimi spremembami naletel na veliko odobravanje pri kupcih srečk, tako da so bile vse srečke, ki so jih vzeli pooblašteni prodajalci in njihovi podprodajalci, skoraj vse razprodane, je Državna razredna loterija isti načrt pridržala v veljavi tudi za prihodnje 41. kolo srečk.

Srečke I. razreda 41. kola so izgotovljene in bodo prišle v prodajo 12. septembra t. l. v 100.000 celih srečk, ki bodo žrebane takole:

- I. razred: 11. oktobra 1940
- II. razred: 12. novembra 1940
- III. razred: 13. decembra 1940
- IV. razred: 13. januarja 1941
- V. razred: od 8. febr. do vključno 6. marca 1941

Cena srečk za vsak razred je naslednja: cela din 200.—, polovična din 100.— in četrtinka din 50.—.

Skupna vrednost dobitkov v 41. kolu znaša

din 65,000.000'—

V vseh petih razredih je 7 premij, in sicer: 1 za 2,000.000; 1 za 1,000.000; 3 po 500.000 in 2 po 300.000 din.

Poleg teh premij so še naslednji večji dobitki: 7 po 200.000; 16 po 100.000; 17 po 80.000; 17 po 60.000; 19 po 50.000; 17 po 40.000 kakor tudi veliko število drugih večjih dobitkov.

Z možnim združenjem premij in dobitkov se v najsrečnejšem primeru v V. razredu na eno srečko lahko dobi

din 3,200.000'—

Za izplačilo dobitkov jamči država Kraljevine Jugoslavije.

Srečke se dobijo pri pooblaščenih prodajalcih in njihovih podprodajalcih, ki so domala v vseh večjih mestih.

Natančnejša navodila z loterijskim načrtom in splošnimi pravili dobite na zahtevo brezplačno pri vseh pooblaščenih prodajalcih srečk.

Alphonse Daudet:

50

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Radi tega vidite, nista otroka po hišah, kamor sta prihajala, nikjer našla žalosti. Ljubovali so ju. Vedno so imeli za njiju kak kolaček, za konja izbranega ovsja in košaro sadja, da sta ga nesla stari materi.

Doktor je bil tako priljubljen, tako dober, tako prizanesljiv pri plačilu! Kmetje so ga istočasno oboževali in pomilovali.

»Zelo usmiljen človek je,« so dejali, kadar so govorili o njem... »Oh, če bi hotel, že zdavnaj bi lahko obogatel!«

Toda kljub temu so se radi odtegnili plačilu, kar pri doktorjem značaja ni bilo pretežno. Kadar se je po končanem obisku vračal iz hiše, ga je obkrožila vsiljiva in vreščoča množica. Ko bi se vladar vozil v kočiji na ogled, ga ne bi tako oblegali kot odhajajočega doktorja z njegovim preprostim vozom.

»Gospod Rivals, kaj naj dam svoji mali...?«

»In mojemu ubogemu možu, gospod Rivals, ali res ni mogoče pomagati?«

»Ali je tisti prašek, ki ste mi ga dali, za jesti ali za mširanje? Ali vam ga je še ostala kakšna troha? Vidite, pošel mi je.«

Doktor je odgovarjal vsem. Temu je dejal, naj pokaže jezik, drugemu je potipal žilo, razdeljeval majhne zavitke raznih praškov, delil kina-vino in končno odšel prazen, oskubljen, izjeht, med splošnim pozdravljanjem in zahvaljevanjem tega dobrega kmečkega ljudstva, ki si je obrisalo eno solzno oko in klicalo: »Kako plemeniti človek,« se z drugim je zlobno pomežikalo, kot bi hotelo reči: »Kakšen norec.«

In še srečo je imel, če v zadnjem trenutku

ni pritekel kakšen majhen sel v cokljah in mu rekel, naj »nujno« obišče bolnika, ki je štiri milje oddaljen.

Na vseh teh potovanjih je g. Rivals spoznal, da je mali d'Argenton od vsega tistega malega, kar mu je povedal, zelo mnogo pridobil in da je zelo nadarjen in da ima bister in oster razum. Ker je bil tako plemenit in dober, je brž uvidel, kako silno starši zanemarjajo uboga dečka in je sklenil, da bo on nadomestil njihovo brezbriznost. Od takrat sta vsak dan po kosilu imela eno uro pouka. To je bil čas, ki ga je navadno porabil za svoj počitek. Tisti, ki vedo, kaj se pravi počivati po obedu, bodo razumeli, koliko poguma in samozataje je treba, da se ga odrečeš.

Jakec sam se je potrudil na vso moč. Tišina v Rivalsovi hiši je bila kot nalašč za učenje in zato je z lahkoto delal. Cecilija je skoraj vedno pri pouku bila poleg, pobožno je poslušala tovariša, ki je čital svoj odlomek in upirala vanj svoje žareče, silno zamišljene oči, kot bi mu hotela pomagati, da bi razumel in vsa ponosna in vesela je bila, ko je po obedu stari oče položil na mizo njegov zvezek in dejal: »Srečeno in zadovoljno: »Zelo dobro, da!«

Materi Jakec o svojem učenju ni nič povedal. Veselil se je, da ji bo lahko zmagoslavno dokazal, da je bilo početvo nezmotljivo in strašno mnenje o njem napačno. In ta majhna njegova »zarota« z doktorjem je prav lahko ostala neopažena, ker so se prebivalci »magne domus, parvae quietis« z dneva v dan manj brigali za svojega dečka. Odhajal in vračal se je po svoji volji, zahajal, kamor je hotel; vračal se je samo k obedu in sedel na koncu mize, ki je bila vsak dan večja in vsak dan polna novih gostov.

Da bi poživil svojo samoto in da bi imel okrog sebe tisto brezmiselnost duhovičenja, ki ga je imenoval »intelektualni milje«, je d'Argenton na široko odprl vrata svoje hiše vsem

dvomljivim »prijateljem«. Poet sicer ni imel navado metati denar skozi okno, bil je kar očitno skop in kadar mu je Šarlota dejala prav boječe: »Nimam več denarja, dragec,« je odgovoril s posebnim poudarkom in poparjenoužaljeno: »Ze!«

Toda napuh je pri njem premagal vse; močnejše od najtočnejših računov je bilo veselje, pokazati svojo srečo, igrati hišnega gospodarja in vzbujati nevoščljivost vseh teh ubogih vragov.

Vedeli so Ti postopaci, da se dobi tu na svežem zraku in prekrasni okolici gostoljubno mizo in dovolj strehe, če slučajno vlak zamudiš. Po vseh gostilnah so o tem govorili.

»Kdo gre z nami k d'Argentonu?«

In ko so s težavo zbrali denar za vožnjo, so prišli kar v skupini nenapovedano.

Šarlota je bila na smrt izmučena.

»Hitro! gospa Archambault, obisk je tu, zavijte vratu enemu zajcu... ne, dvema!... Brž!«

Eno palačinko, dve palačinki, tri palačinke... »Kaj, za božjo voljo, kakšne figure so to!«

je začuden vzklinal čuvajeva žena; bili so v resnici vedno samo njeni obrazi, in kakšni lasje, brade, obleke!

D'Argenton je občutil vedno novo agodje, ko je vodil prišlece po vseh hišnih kotih, da so občudovali polepšanje. Končno so se grupe teh starih lumpov s sivimi bradami razpršile po poteh po obrežju, po gozdu; rezgotali so od veselja in smešno kabacali kot stari konji, ki jih spustiš na pašo.

V sveži prirodi so ti visoki oskubljeni klobuki, te črne oguljene suknje in od zavisti in pariške mizerije razorani obrazi bili videti še bolj mračni, posušeni in oveneli. Nato je opoldne miza združila vse te ljudi k obedu: tista miza, ki je od enega obeda do drugega komaj imela toliko časa, da je stresla drobtine raz sebe. Cele popoldneve so tam posedali, pili, razpravljali in kadili.

Bila je prava gostilna v gozdu.

D'Argenton je triumfal. Lahko je prereteloval svojo nesmrtno pesnitev, desetkrat pripovedoval iste načrte in govoril ob vsaki priliki: »Jaz... jaz...« ter bil od vseh spoštovan gospodar, ki je imel dobro vino, hišo in vse drugo. Šarlota je bila presrečna. Za njeno spremljivo in cigansko naravo so ti obiski in slovesi pomenili pravo pomladitev. Dvorili so jo in jo občudovali kljub temu, da je ostala zvesta svojemu ljubemu, je vendar toliko koke-tirala, da je dražila poeta, da je vedel ceniti svojo srečo.

Ob nedeljah je sprejemala žene teh »izpodletencev«, pogumna bitja, ki so garala ves teden in so jim močje od časa do časa privoščili luksuz, da so šle z njimi na izprehod. V družbi s temi je nekoliko igrala vlogo graščakinje, imenovala jih je »drage moje« in primerjala svoje jutranje halje v slogu Ludovika XV. z njihovimi neokusnimi oblekami.

A izmed vseh »izpodletencev« sta se na Jelšovju še najbolj vgnezdila doktor Hirsch in Labassindre. Hirsch je prvotno ostal za nekaj dni, a kasneje se mesece ni nikamor gnil. Hiša je postala kot njegova. Sprejemal je goste, nosil poetovo perilo in njegove klobuke, ki jih je pa moral podložiti s papirjem, kajti glava tega fantasta je bila tako nenavado majhna, da bi se ob pogledu nanjo človek moral vprašati, kako se je v njej moglo nabrati toliko učnosti, da pa zato tudi ni bilo prav nič čudno, če je v njej vse bilo tako strahovito natrpano in zmešano.

Naj je bil, kakršne je že hotel, dejstvo je, da d'Argenton ni mogel biti brez njega. Imel je v njem pazljivega človeka, ki mu je lahko zaupal vse svoje muhe namišljenega bolnika; čeprav ni mnogo dal na Hirschovo znanje in se je vedno ubranil izvrševati njegove recepte, je vendar njegova prisotnost vplivala nanj pomirjevalno.

Auto-motor

Sportni avto

znamke Ford, poraba bencina 12-1, nove gume 6.50 x 16, taksa za 1.1940 plačana, prodam ali zamenjam za tovarnega od 3000 kg nosilnosti dalje, vse mora biti v dobrem stanju, gume so lahko slabe. Ponudbe in opis poslati na naslov: Ivan Burkelja, voj. moj., Hotavlje 17, p. Gorenja vas nad Škofjo Loko.

Razno

Foto-amaterjem

razvija, kopira in povečava Foto-atelje Mancini Ljubljana - VIc

Kupujte pri naših inserentih!

Najnovejša poročila

Zakaj umik pri Dakarju

London, 25. sept. t. Reuter. Ministrstvo za informacije je nocoj objavilo naslednje uradno pojasnilo k umiku zavezniških čet izpred Dakarja:

General de Gaulle je bil upravičen misliti, da je velik del prebivalstva v Senegaliji pripravljen, da mu sledi v njegovim gibanju »svobodne Francije« ter da ga bodo pozdravili, ko pride, na isti način kot se je to zgodilo v francoski koloniji v ekvatorialni Afriki. Zaradi tega je predlagal angleški vladi, da bi se podal tja s svojimi četami, ako mu angleška vlada pomaga. Angleška vlada je bila tem bolj pripravljena nuditi generalu de Gaulle vso pomoč, ko je tudi že sama zvedela, da nemški vpliv Dakarju nevarno narašča.

Toda v istem času, ko je bila de Gaulleova armada že na potu, je francoska vlada v Vichyju dala trem svojim večjim vojnim enotam v Toulonu povelje, naj odplujejo proti Dakarju. Francoske vojske ladije so plule skozi gibraltarske ožine in so tudi prišle pred Dakar. Angleška vlada nima namena vmešavati se v gibanje francoskih vojnih ladij tako dolgo, dokler ne zahajajo v pristanišča, kjer bi bila sovražniku na razpolago. Zaradi tega angleško vojsko poveljstvo francoskim vojnim ladjam tudi ni prepovedalo pluti skozi gibraltarske ožine. Ko je francosko brodogradništvo prišlo mimo Gibraltarja, se je obrnilo proti jugu in je brez nadlegovanja prišlo do Dakarja. Toda ko so pozneje hotele odpluti dalje proti jugu, da bi se vmešavale v položaj v ekvatorialni Afriki, ki se je že oklinala za generala de Gaullea, so jih angleške vojske ladije zadržale in jim zapovedale, naj se vrnejo nazaj, kar so tudi storile. Dve sta ostali v Dakarju, tretja pa, ki je bila malo poškodovana, je šla v spremstvu angleških vojnih ladij do Casablanca.

V jutru dne 25. sept. so odposlanci generala de Gaullea s francosko in belo zastavo hoteli izstopiti v Dakarju, toda francoske oblasti so na nje streljale in jih ranile. Baterije v trdnjavi pa so pričele streljati na vojske ladije generala de Gaullea kakor tudi na angleške vojske ladije, ki so odpravile de Gaullea samo spremljale, da bi jo branile pred morebitnim napadom. Preden so angleške ladije odgovorile na strele, je poveljujoči admiral dal vidno znamenje, »da bo primoran streljati, ako baterije ne utihnejo.« Ker baterije niso utihnile, je dal povelje za streljanje. Na dakarski trdnjavi in na angleških vojnih ladjah so bili

zadeti in žrtve. Na angleške ladije je poleg obrežnih baterij streljala tudi francoska bojna oklopna »Richelieu«. Poveljujoči admiral je dal tudi svarilo, naj se podmornice nikar ne spuščajo v borbo. Ko so kljub temu tri podmornice napadle, je moral angleško brodogradništvo v obrambi potopiti dve, toda moštvo ene je bilo rešeno in bo v kratkem odpravljen v domovino.

Med tem je general de Gaulle dvakrat poskusil, da bi se mirno izkrcal, kar pa se mu ni posrečilo. Ko se je izkazalo, da je za padeč Dakarja potrebna večja operacija, je angleško poveljstvo sklenilo, da bojev ne bo nadaljevalo, ker angleška vlada nikdar ni imela namena nastopiti z operacijami, ki bi bile vojni podobne proti tistim Francozom, ki mislijo, da je njihova dolžnost, da se pokorijo poveljem vlade v Vichyju. Tudi general de Gaulle je na vsak način hotel preprečiti prelivanje bratske krvi. Vojne sile, ki so bile pred Dakarjem, so se torej umaknile izpred dakarskega področja.

4 angleške ladije poškodovane

Madrid, 25. sept. t. Associated Press: Po zadnjih poročilih so bile v bitki pred Dakarjem poškodovane tri angleške ladije, in sicer veliki križarki »Barham« in »Resolution« ter manjša križarka vrste »Kenta«. Francozi so izgubili dve podmornici, vse njihove vojske ladije pa so dobile hude zadetke.

Bombniki, ki so danes popoldne napadli Gibraltar, so s strmoglavskim poletom poškodovali veliko angleško oklopno »Renown«.

Španska poročila

Madrid, 25. sept. t. Europa Press: Španska poročila pravijo, da položaj v Dakarju tudi nocoj še ni jasn. Francoski general de Gaulle, ki je uvidel, da je naletel v Dakarju na večjo moč, kot je pričakoval, se je začel umakniti z bojišča s svojimi ladjami, toda angleško brodogradništvo je še vedno odločeno, da bo borbo nadaljuje tako dolgo, da si ne osvoji tega za pomorsko plovbo in za nadziranje afriškega zalozila tako važno postojanko. Angleške radio postaje javljajo, da Anglija ne sme ponoviti pogrške, storjene pred Oranom, marveč da mora iti do kraja in Dakar zasesti ter dati generalu de Gaulle možnost, da si utrdi svoj položaj po vseh francoskih kolonijah zahodne Afrike.

Ciano v Berlin

Španija bo dala Nemčiji in Italiji vojaška oporišča

Berlin, 25. sept. t. Europa Press: Jutri dopotuje v Berlin italijanski zun. minister grof Ciano. Odpotoval je že nocoj iz Rima. O bivanju grofa Ciana na nemških merodajnih mestih ničesar ne povedo, toda poročila o njegovem obisku ne zanikajo, a ga tudi nocoj potrditi. Poučeni krogi smatrajo, da je prihod grofa Ciana v Berlin v tesni zvezi z vprašanjem Španije. Španski notranji minister Sener Suner je še vedno v Nemčiji. Danes se je vrnil iz Madrida, kamor je odhitel z letalom pred nekaj dnevi h generalu Franku, vrhovni poveljnik španske oborožene sile v španskem Maroku, ki se nahaja v spremstvu ministra Senerja. Danes je imel Sener dva razgovora z zunanjim ministrom Ribbentropom in je bil eno uro tudi pri voditelju Nemčije Hitlerju. Prihodnje dni se bo v prisotnosti grofa Ciana stališče Španije popolnoma pojasnilo in bo verjetno objavljena na slovesen način izjava, ki bo natančno določila bodoče stališče Španije do Nemčije in Italije. Na poučenih mestih izjavljajo, da o kakšnem vstopu Španije v vojno sicer ni govora, ampak Španija bo svoje sodelovanje z Nemčijo in Italijo izpovedala na ta način, da bo na svojem ozemlju dovolila Nemčiji in Italiji pomorska in letalska oporišča. Verjetno gre za kakšno oporišča na at-

lantski obali Španije, na zahodni obali španske Maroka in na Kanarskih ali Azorskih otokih, da bosta zaveznički osišča mogli na širšem prostoru izvesti blokado Anglije in čim prej izsiliti konec vojne.

Hitler-Mussolini

Budimpešta, 25. sept. t. Jutranji »Magyar Orszag« poroča, da bo v prihodnjih 24 urah prišlo do velikih zunanjepolitičnih odločitev. Isti list tudi trdi, da se bosta Hitler in Mussolini v najkrajšem času sestala in da bo to pomenilo začetek zadnjega poglavja v sedanji vojni.

Gibraltar - otok

Kopenhagen, 25. sept. t. Europa Press: »Berlinske Tidende« poročajo, da Angleži z mrzlično naglico kopljejo na ozkem ozemlju, ki loči trdnjavo Gibraltar od španskega ozemlja, globoke jare, ki jih polnijo z bencinom in razstrelilnimi snovmi. Poročevalec trdi, da hočejo Angleži pognati ta košček suhega pasu v zrak in iz Gibraltarja napraviti trdnjavo, ki bi bila s suhe španske zemlje nedosegljiva.

MARIBOR

Žepar odnesel na sejmišču 21.000 din

Maribor, 24. septembra.

Že večkrat smo pisali o žeparski nadlogi v Mariboru. Dosedaj so se dogajale drzne žepne tatvine samo na mariborskem trgu, kjer pa je storilec dobil le plen manjše vrednosti, saj gošpodinje nimajo navade, da bi nosile s seboj večje zneske na trg. Včeraj, ko je bil v Mariboru živinski sejem, pa se je dogodila tatvina izredno velikega obsega na mariborskem sejmišču. Semenišč Stanko trgovec z živino iz Kamnice, je prišel na sejem, da bi nakupil večje število glav živine ter je v ta namen imel s seboj 21.000 din. Denar je nosil v listnici v zadnjem hlačenem žepu. Naenkrat je listnica pogrešil in z njo seveda tudi denar. Imel je 13 bankovcev po 1000 din, 3 po 500 din, 53 pa po 100 din. Prav nič ne ve, ali je denar izgubil, ali pa mu je bil ukraden, najbolj verjetno pa je poslednje. Tatvina je bila izvršena tako spretno, da prizadeti niti najmanj ni čutil posega tuje roke.

m Anton Tavčar. V včerajšnjem »Slovenec« smo že poročali, da je v Gradcu v tamošnji kliniki umrl mariborski industrijec gosp. Anton Tavčar. S pokojnikom je izgubil Maribor markantno gošpodarsko osebnost, zavednega narodnjaka in srčno dobrega človeka. Bil je iz znane Tavčarjeve rovine v Poljanski dolini. Njegov oče se je preselil v Sarajevu, kjer je imel veliko lesno industrijsko podjetje. V Sarajevu se je spoprijateljil s pokojnim slovenskim škofom dr. Jegličem, ki je bil takrat še kanonik in pozneje pomožni škof vrhbovanske nadškofije. Dr. Jeglič je bil pokojnemu Antonu Tavčarju tudi krstni oče, ter se je osebno vedno zanimal za svojega varovanca. Sam ga je peljal na Dunaj ter mu našel trdno, v kateri se je izučil za mesarja. Pokojnik je ustanovil najprej svojo trdnico leta 1911 v Sarajevu. Ob izbruhu vojne je moral v Gradec, po prevratu pa se je naselil v Mariboru, kjer je ustanovil znano mesarijo in prekajevnico. Z redko žilavostjo je svoje podjetje

vedno bolj izpopolnjeval ter je pred tremi leti zgradil najmodernejšo tovarno za mesne izdelke in konzerve v Bohovi pri Mariboru. Bil je tip pravega slovenskega podjetnega selfmademana. Udeleževal se je jako agilno v gospodarskem življenju, bil je več let predsednik Zdrženja mesarjev in prekajevalec v Mariboru ter član nadzorstva Zveze industrijcev za Slovenijo. Zapušta soprogo, dva sinova in hčerko. Podjetje bodo vodili mati in sinova naprej. Za njim žalujejo tudi bratje Franc, lesni trgovec v Vučenici, Jožko, lesni industrijalec v Han Pijesku v Bosni, in Luka, lesni trgovec v Petrogradu v Banatu. K večnemu počitku bodo položili pokojnika danes popoldne ob petih. Bodi ohranjen plemenitemu možu trajen spomin.

m Dosti krompirja po maksimirani ceni. Mariborske gosposdine so se ustrašile, da kmetje ne bodo hoteli zaradi maksimirane cene dovažati na trg krompirja. Strah pa ni bil upravičen. Včeraj na smali tržni dan je bilo na trgu krompirja dovolj po maksimirani ceni 1.50 din za kg, merica pa po 11 din.

m Namesto venca na grob blagopokojnega mestnega zdravstvenega svetnika dr. Alf. Wankmüllerja je poklonil Fantovski odsek II Karitativni zvezi 150 din. Posnemajte!

m Fantovski odsek Maribor II ima v ponedeljek, 30. t. m., ob 8. zvečer v mali dvorani Zadrzne gospodarske banke občini zbor. Za člane obvezno, prijatelji iskreno vabljeni.

m Šahovsko prvenstvo Maribora se nadaljuje ter je bilo v torek odigrano tretje kolo. Profesor Stupan je premagal Marotja, Regoršek Čertaliča. Dasko Breša. Marvin Biena. remis je bila partija Gerželj : Ketš, prekinjena pa Kukovec : Babič. V drugem kolu prekinjene partije so se končale: Gerželj je premagal Biena, Regoršek Daska, remis je bila partija Breš : Bien. Stanje po tretjem kolu je naslednje: Regoršek 3, Kukovec 2 (1), Dasko, Gerželj, Stupan 2, Babič 1 in pol (1), Breš 1 in pol, Maroti, Marvin 1. Bien. Ketš pol, Čertalič 0. — Prihodnje kolo se bo igralo drevi v katarni Orient.

m Umrl je v bolnišnici upokojeni inšpektor drž. žel. Habjan Rok, star 59 let. — Naj počiva v miru.

LJUBLJANA

Plavalne tekme srednješolcev

O plavalni tekmi srednješolcev smo dobili še tole pojasnilo:

Clanka v »Slovenskem domu« in »Slovenec«, ki se bavit s srednješolskim plavalnim prvenstvom, si nasprotujeta. V tem, ko prvi poudarja težave, ki so prireditvi nastala zaradi »ozkosrčnih predpisov«, se drugi huduje, da je bila sploh dovoljena.

Plavalna zveza se je obrnila na pristojno mesto za dovoljenje tekmovanja, a je bila opozorjena na predpise, da smejo srednješolske tekme prireditvi samo srednješolski zavodi pod nadzorstvom svojih profesorjev — kakor se je potem tudi zgodilo.

Vse dnevno časopisje slavi slovenske uspe-

he v plavalnem sportu in poudarja, kako je plavanje za zdravje koristno. Vojno ministrstvo in ministrstvo za telesno vzgojo zahtevata gojitev športa, prosvetno ministrstvo vsako leto odreja telovadne in športne prireditve šolske mladine.

Dopisnik naj bi pomislil, da se je sicer mladina kopala vse poletje brez šolske nadzorstva v kopališču »Ilirij« in drugod. Bolje je, če srednješolci tekmujejo kot taki, kakor pa da se odtegujejo nadzoru.

Sedaj se niso mogle dogajati nikake neurednosti, ko so bili tekmovalci in tekmovalke pod nadzorstvom profesorjev in so res nedelj-ske tekme potekle v najlepšem redu.

l Ban dr. Natlačen obiskal razstavo Rika Debenjaka, Včeraj je g. ban dr. M. Natlačen obiskal v spremstvu svojega tajnika, svetnika dr. Kovačiča, v opoldanskim urah razstavo slikarja Rika Debenjaka v Jakopičevem paviljonu. G. ban se je podrobno zanimal za razstavljene umetnine in se zelo dolgo zamudil v paviljonu. Posebno zanimanje g. bana je vzbudila slika goriške Madone.

l Vse ljubljanske naročnike našega lista opozarjamo, da bodo inkasanti naročnine za list pobirali tudi naročila in naročnino za veliki »Slovenec« kolektor. — Ne pozabite, da vam bo ta lepa knjiga prinesla mnogo zanimivega in koristnega branja — zato jo pravočasno naročite! Opozorjamo na objavo o vsebini kolektarja v nedeljskih številkah »Slovenca«.

l Na orglarski šoli Cecilijanskega društva v Ljubljani se šolsko leto 1940-41 prične v ponedeljek, 30. septembra t. l. Ta dan bo ob 10 dopoldne vpisovanje vseh učencev. Vpisnina je 40 din, šolnina mesečno 80 din, 1. oktobra bo ob 7 v stolnici šolska masa, ob 8 v šolskih prostorih razdelitev pouka in vaj. Popoldne prične redni pouk.

l FO Sv. Peter ima drevi ob osmih redni sešatek s predavanjem. Udeležba obvezna za vse redne člane. Vabljeni so tudi novi člani.

l Film »Minjin in Požarski«. Uprava kina Union je včeraj dopoldne povabila častnike in druge goste, naj si ogledajo sovjetski film »Minjin in Požarski«. Film sam je bil izdelan v velikem slogu ne glede na stroške. Se samo igralci dokazujejo, da so bile za ta film izbrane najboljše moči. Vsebinska filma in njegova tendenca pa jasno izpričujejo, kdaj je bil izdelan. Film je bil namenjen pripravi ruskega naroda na dogodke, ki so se odigrali lansko leto v septembru in ki naj bi pripravili Ruse na nastop proti Poljski. Protipoljska tendenca filma, ki veže iz slehernega prizora, naj bi prepričala tudi najbolj preprostega mušaka, kako star in neumiljen sovražnik ruske države so Poljaki. Glede na dejstvo, da je druga glavna teza filma poudarjanje sloga in skupnosti, se gledalec ne more ubraniti vtisa, da si obe glavni tezi nasprotujeta, saj bi poudarek skupnosti moral tudi veljati za slovanske brate, ki so v zgodovini prav zaradi nesloge že tolikokrat delili žalostno usodo podjarmljenih narodov. Toda boljševidi za slovansko idejo očitno nimajo nobenega razumevanja. Celoten razplet filma je razmeroma primitiven, tako da gledalec iz vsega poteka ne odnese drugega močnejšega vtisa kakor neprestane vojske in spopade. O kakšni izraziti marksistični propagandistični tendenci v tem filmu ni govora, nasprotno, film je rusko nacionalističen, pri čemer so nekatere osebe sicer poskus personifikacije vodilnih osebnosti v današnji Rusiji, vendar prevladuje v vsem dejanju vzgojna tendenca, ki naj bi vplivala na množice. Poleg pozivanja na skupno delo in skupno obrambo pred sovražnikom od zunaj, je najbolj izrazito tudi poudarjanje misel, da je za skupnost in za obrambo države treba žrtvovati. Žrtvovati premoženje, in če treba, tudi življenje. Ves film je prav za prav izpolnjen s samimi prizori, v katerih nastopajo mase. Vojništvo se srečava v spopadih skoraj ves čas, tako da to gledalca utruja. Ne glede na to pa moramo priznati, da je masovna režija odlična in da so režiserji pokazali, da se v masnih režijah lahko merijo z Američani. Dosej smo morda tako veličasten spopad konjenice videli v enem samem kratkem prizoru v znanem ameriškem filmu »Poročnik indijske brigade«. Prav tako ameriške velikopotezne prizori, ko gori Moskva in ko mase branijo Mosko pred zažigajočimi Poljaki. Spopadi konjenice so bili prikazani dovršeno. Tudi zvočna spremljava burnih dogodkov je odlična, prav tako pa glasbene in zborne točke.

l Pri zaprtju, močnej v prebavi — vzemite jutraj za prazen želodec en kozarec naravnega »FRANZ-JOSEF« grenčice.

l Blagajna Poštnice hranilnice, podružnica v Ljubljani, posluje za stranke od 1. oktobra dalje od 8 do 13.

LEKARNA USTAR

nasproti glavne pošte — Ljubljana

ponovno obvešča p. n. občinstvo, da z današnjim dnevom zaradi rušenja stare stavbe Bata prekinja svoje poslovanje, dokler se ne uredijo lekarniški prostori v novi palači tvrde Bata. — Cenjenemu občinstvu se lekarna zahvaljuje za zaupanje in naklonjenost in se za bodoče priporoča. — O otvoritvi, ki bo v najkrajšem času sledila, bo občinstvo pravočasno obveščeno.

l Zašel je na kriva pota. Jože K. je star 30 let. Dosej ni imel nikdar opravka s kazenskim paragrafi. Letos sredi maja je reveža zmotila prilika, da je nekemu pobral iz zaklenjene hiše razno obleko, klobuk, čevlje in druge stvari. Jože K. je pred sodniki malga senata skesano in odkrito priznal svoje nepošteno dejanje in krivdo. Jože si je pa prilastil tudi večjo zalogo bukovih drv na škodo Ivana Languša in jih prodal. Izposodil si je tudi 900 din vredno kolo, ki ga je kmalu nato prodal za 200 dinarjev. Zaradi vseh teh nepoštenih dejanj je bil obsojen na 9 mesecev strogega zapor.

l Obsojen izsiljevalec. Mali kazenski senat v Ljubljani je obsojil trgovskega pomočnika I. Domjane stanujočega v Zagrebu, na 1 leto in 2 meseca strogega zapor zaradi izsiljevanja, zaradi zločina proti nemorali in zaradi drugih deliktov. Izgovarjal se je, da je bil v stiski, da je bil na vojaških orožnih vajah in nato brez sredstev. Prilastil si je nekatere predmete nekega znanca in jih potem prodal.

Njegov sostanovalec je imel drugače 10 lepih oblek in je lahko eno pogrešal.

l Krompir na trgu. Na trgu je sedaj živahno povpraševanje po krompirju. Nekateri kmetje skušajo doseči višje cene krompirja pri prodaji na drobno. To je preprečilo tržno nadzorstvo. Na Sv. Petra nasip je bilo včeraj pripeljanih do 8 voz krompirja. Prodajen je bil po 150 din kg na debelo. Krompir je bil hitro pokupljen. Sredi živilskega trga je tržno nadzorstvo objavilo na veliki črni deski, da prodaja mestna občina krompir na perutinskem trgu po 150 din kg na drobno, na debelo pa po 140 din. Na debelo lahko stranke kupujejo krompir v hiši Mestne hranilnice ljubljanske v Prešernovi ulici. Na trgu sta bila tudi 2 vozička zeljnatih glav. Cene so bile po 1 din glava in več. Po teži pa po 0.80 do 0.90 din kg. Na trgu, ko je sedaj nastopilo prav toplo jesensko vreme, je bilo na izhro mnogo lepih in zdravih paradižnikov, pridelanih v okolici. Ti paradižniki so bili 3—4 din kg. Novosadski paradižniki pa po 5 din kg. Naši pridelovalci paradižnikov letos zaradi deževnega poletja niso prišli na svoj račun. Dež jim je ta dobri pridelek zelo izkvaril. Drugače so dobili gojitelji paradižnikov ob tem času prav čedne denarce, letos so se v splošnem vračunali. Sadje se je splošno nekoliko pocenilo. Gob je na trgu malo. Lepi jurčki so bili po 4 do 5 din merica, slabši cenejši.

Posebno pazite, kaj bolnik pije!

Pitje ni le za zdravega človeka zelo važno, temveč tudi za bolnika mnogokrat važnejše od hrane!

Zato pijte Vi in Vaš bolnik čim česše našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna

ono z rdečimi srci!

Prospekte in vsa potrebna navodila pošlje zastonj in z veseljem: Uprava zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

l Avtobus Ljubljana-Bled preneha s 30. septembrom do nadaljnjega obratovati. R. Hojak, avtopodjetje, Domžale.

l Nesreča pri delu. V tovarni za sedeže koles v Šiški se e včeraj popoldne zgodila tam uslužbeni delavki Pintar Ivanki huda nesreča. Stroj za krivljenje peres ji je odrgal dva prsta na roki. Prepeljali so jo v ljubljansko bolnišnico.

l Tatvina avtomobilskih gumijastih plašev. Zastopstvo škodovih zavodov ima na Dolenjski cesti št. 24 veliko skladišče, iz katerega je neznan tat te dni odnesel 10 gumijastih plašev za tovarne automobile. Plašči so zimskega tipa znamke Pirelli in so vredni 14.000 din. Verjetno, da jih bo tat skušal spraviti v denar kje na deželi.

Celje

c Stražnik ustrelil podivjanega vola. Iz Rebevskega hleva pri restavraciji »Pošta« je ušel danes popoldne debel pital vol, katerega so hoteli odpeljati v klavnico. Vol katerega so lovili po ulicah, je zbežal na Sotinovo lesno skladišče in tam lažje pokodoval nekega moškega. Delavci so skušali podivjano žival zadrževati. Ker pa je bil vol zelo besen, se mu niso upali približati in so zaradi varnosti poklicali policijo. Na skladišču je prišel stražnik Gašperič in vola trikrat ustrelil, nato so pa ga že zaklali.

c Celjska cikarna ustanavlja konzum za delavstvo, kdaj pa se še niso odločili.

c Nekaj celjskih nemških državljanov je dobilo danes pozive, naj se do 1. oktobra priklase v posameznih nemških kasarnah.

c Seja celjskega mestnega sveta bo dne 4. oktobra v mestni posvetovalnici.

c Zanimivo filmsko predavanje bo v nedeljo ob 8 jutraj v dvorani Delavske zbornice v Celju. Film nosi naslov »ZZD in njen razvoj«. Vse članstvo ZZD in nameštence, člane DZZT Slovenije, podružnice v Celju, vljudo vabimo, da se tega zanimivega filmskega predavanja polnoštevilno udeleže. S seboj lahko pripeljejo tudi svoje prijatelje in prijateljce naše organizacije.

c Zadnja pot Andreja Medveda. O nesreči znanega celjskega vrtnarja Andreja Medveda v Novi vasi pri Celju, katerega je pritisnil k vozu blizu železniškega podvoza neki tovorni avtomobil, smo že poročali. Medved je dal časa ležati v celjski bolnišnici in mnogo trpel, dokler ga ni rešila smrt. K večnemu počitku bodo položili pokojnika v četrtak, dne 26. septembra na okoliškem pokopališču. Sprevod bo šel iz hiše žalosti iz Nove vasi ob 5 popoldne. Pokojnika, ki je bil naročnik našega lista in drugih nabožnih tednikov, bomo ohranili v najlepšem spomine. Svojem izrekamo naše iskreno sožalje!

c Celjski šah. Rezultati 7. kola spominskega turnirja dr. Ant. Schwaba: Hahenšus—Ahtik 0:1, Pukmajster—Hajšinger 0:1, Rojček—Gelja 0:1, Medved—Fajš 0:1, Regner—F. Schneider 1:0, Mirnik—J. Schneider 0:1, Eshl—Domanjic prekinjeno, Slimšek—F. Csörgő prekinjeno, E. Csörgő—Verčkovnik 0:1.

c Frankoviča Miloša so pripeljali v celjsko bolnišnico. Pri nesrečnem karambolu v Parizljah, kjer je našel smrt njegov tovariš Drev iz Arjevsi, si je zlomil, kakor so ugotovili v bolnišnici, desno roko, dobil huje poškodbe po glavi in pretres možganov. Frankovičovo stanje je zelo resno, vendar upajo, da bo fant še okrevale.

c Predstojništvo policije

Kriminalni oddelek celjske policije je stalno na delu in posveča pozornost vsakemu opozorilu občinstva, obenem pa tudi sam zasleduje protizakonito kupčenje blaga in zvišanje cen.

c Iz celjske uprave. Inzerentinja naj dvigne v naši podružnici v Celju ponudbo pod »Resno«.

KULTURNI OBZORNIK

Hrvatska ocena slovenskih slikarjev v Zagrebu

Zagrebske Novosti (22. t. m.) so prinesle izpod peresa umetnostnega kritika Zem široko oceno slovenskih slikarjev Kluba Neodvisnih, ki razstavljajo sedaj v Zagrebu. Prej kot prehaja Zem k oznaki vsakega slovenskega umetnika posebej, je napisal ob splošnem vtisku nekaj misli o splošni problematiki slovenskega slikarstva, ter pri tem poudarjal prav to, kar je smisel ...zagrebške slikarske šole: prava sama na sebi, nekakšni slikarski l'art pour l'artizem. Takole govori med drugim: »Razstavljena dela vodijo do zaključka, da so mladi slovenski umetniki resnično šli po potih likovne oblike zapada, točneje: likovnega pojmovanja, ter da so na ta način svoje dela (iz nekaj izjemami) prišli v nasprotje z nečem, kar leži morda v samem njihovem temperamentu in položaju, v katerem se ta temperament rojeva. Ako je namreč tajnovita teorija miljeja kdaj dobila svoje opravičilo, ga je sedaj v slovenskem slikarstvu. Ne direktno in mehnično, temveč s posredovanjem mnogih elementov, ob katerih gremo čisto mimo. Prav na tej izločki je vidno, da je plastični občutek pri njih močnejši kakor slikarski, ter da se ni rodil samo iz »kri v tala, temveč tudi iz tradicije, ki ne more trajati še niti sto let. Toda ta delna manifestacija celotne slovenske sodobne umetnosti kaže, da so pri njih doseženi večji uspehi v plastični kakor pa v slikarstvu. V čisto slikarske probleme modre oca kolorizma — in v tem krogu se v glavnem gibljejo težnje te slikarske skupine — se lahko poglabljamo racionalno, ali po programu ali nuj časa, pa tudi v silo doživljanja, v znanost, zanje pa leži v temperamentu izhod njihove rešitve. Gibati se neprestano med begovi, doživljati trajno in neposredno plastične vrednote pejzaža, rodne pokrajine, onih čistih od dežja in vetra opranih oblik ter jih izražati z koloristično modulacijo, je precej težko. Atmosfera ni najgostejša k temu, zlasti ne v pokrajini. Reducirati vso temo na mrtvo naravo, se ne da, preoblikovati jo na figuralno kompozicijo manjšega ali večjega obsega, kakor so to poskušali nekateri slovenski slikarji, je naloga, ki zahteva več precejšnje likovno izgrajenosti in rutino, pa tudi rešitev mnogo odprtih problemov, ki čemur naš čas ni naklonjen. Figura ali mrtva priroda kot koloristična naloga, jabolka kot simbol, niso vedno znak propadanja velike umetnosti, izčrpanosti ali kakor so čisto hoteli sterilnega problema: dati v enem dihu spontano, doživljeno in v večščino, z vso tehnično spretnostjo, obliko in vso bogato in komplicirano bistvo predmeta, vso resnico atmosfere okrog njega, da se tako ustvari njegova nova stvarnost, njegova slikarska realnost. Za današnji razdramni čas, ki ne prenese sinteze, je to eden izmed težkih potoj.

Pri nas pa kakor tudi drugod v včerajšnji Evropi se še čisto postavljajo s pretenciozno lahko kot navedbo zasnovane teme. Z neizgrajeno likovnim jezikom, z množičnimi neresenimi čisto slikarskimi problemi, so natezali vsebinsko ter s tem postavljali vez med vsebino in obliko. Hoteli so rešiti sliko v njeni literarni, neslikarski ali boljše rešeno izven slikarski vrednosti ter so pri tem prečesto pozabljali na vprašanje kvalitete slikarskega izražanja, njegove avtonomije ter na to, da s kvaliteto raste tudi izrazna moč. Vrednote so se postavljale od zunaj in ne od znotraj. V nekaterih umetnostnih središčih se to občuti bolj kakor drugje. In to je tudi primer v slovenskem slikarstvu, kakor se to predstavlja na izločki slikarskih umetnosti v Zagrebu.

Nato karakterizira kritik s par stavki umetnost vsakega razstavjalca izmed osem slikarjev, ki nastopajo na tej razstavi. Na prvem mestu je postavljen Zorana Mušiča, o katerem pravi, da je pokazal predvsem smisel za racionalni kolorizem, ki ga izraža v visoki stopnji bleščatih barv. Mora se priznati tudi danes, da je Mušič od slovenskih slikarjev imenovan skupine šel najdalje v problematiko čiste barve in njenih razmerij. K tej barvi pristopa s posebno zvestostjo, naravnost z veseljem nad možnostmi, ki mu jih pravi barva, ko prenaša svoja opazovanja na platno. Njegovi slikarski posnetki, ekice iz življenja dalmatinskih kmetov po trgih, po žarečih krasih potih, kjer se penja, počivajo in gonijo osele — niso z direktnimi prevodi iz narave, z vsemi oblikami, sencami, posoncami, lokalnimi barvami, so večje prenesene v ugoden slikarski jezik, v katerem je svobodno zaigrala močjo likovnega izražanja prirode. Ti »rizori na soncu, razžarjena zemlja, zadimljeni kolodvozi so postali za Mušiča slikarski air, ki ga ustvari z nezvezanim stopenjem subtilnih barv v visokih to-

nih. Njegove kolorirane impresije se vse bolj kondenzirajo v harmonijo po zakonih barve. Prejšnje razporejanje mase, kjer se je posluževal crne barve (Trg v Korčuli) zamenjava z bogatimi razmerji ki se stopnjujejo do močnejše svetlobe pa tako, da ostanejo v okviru barve (gostilnica) in ne zamre v nekih belih prazninah.

Nasprotno tej Mušičevi lahkotni, s katero meša barve, je iskaneje efektov v gostih in težkih potezah ter v gostih kontrastih v barvah pri Zoranu Dileku. Zgodnja dela nosijo še pečat Becičeve šole, za pozneje pa se čuti težnja po svobodnejših polzkusih deloma v impresionističnem duhu, da se končno danes izživlja v nekih kombinacijah že kubičnega značaja. Pri tem mu barva ni prvotno izrazno sredstvo, temveč dobivajo pomen oris in volumen.

Stane Kregar je v svojih slikah pokazal razvoj svoje slikarske poti: od nadrealističnih platen je prešel v realistično kompozicijo velikega formata, da jo končno izpelje na skromnejše razmerje in približa vsebilo likovnim problemom. Ocenjevanje njegovih nadrealističnih del z likovnimi merili ne bi bilo na mestu, ker so oni literarno zanimivi, toliko bolj, ker strogo kritično je po svoji slikarski vrednosti manj vzdrž. Ta nadrealizem je brez velikih slikarskih invencij in zamišlji, brez dognanega risarstva ter likovno izrazitih možnosti naoploh (kar ne velja za vse nadrealistične manifestacije v likovni umetnosti) bolj literatura kot slikarstvo, predvsem Saloma. Zdi se, da je Kregar to tudi sam čutil, pa se je preko velikih realističnih kompozicij (Romarij) precej oglatil in mrtve barve, vnil k iskanju harmonije v tonskih vrednotah. Na tej poti je pokazal največ uspeha v podobi »Deklica počiva«, kjer je več pozornosti posvetil tehničnemu delu ter ga izpeljal v ugodnih tonskih medsebojnih odnosih.

Dela Franceta Mihelića spadajo med pekuške, izraziti socialno stanje Slovenije. Osnovna koncepcija njegovih figuralnih kompozicij je podobna koncepcijam K. Hegedušiča. Primitivizem, ploskovno uporabljen barve, v večini primerov koloristično precej enostavno — temno ozadje, ki po navadi tvori meglej pejzaž, nato pa postavlja v globino figure, noseče koloristične akcente odprtih barv. Navidez literarne invencije je v studiji in izvedbi Mrtvega Kurenta. One macke in obrazci ter vse dogajane okoli njih so prilekali ugodje vsega, kar je hotel Mihelić doseči. Pred gostilno je nepo...edno mala studija z dosti svežosti. Na nekkih pokrajinah se čuti manira, ka...or tudi na nekkih literarno izdelanih grafkah.

Nikolaj Omerza in Marij Pregel sta se oddčila za kolorizem. Omerza operira z večjimi ploskvami ter je bolj določen v koloritu, čeprav pri nekkih delih moti premalo naglašeni kontrast v barvah in njenih vrednotah. Razstavil je zanimivo »Glavo deklice«, zdi se, da je pod vplivom Matice, eno, verjetno že starejšo »Mrtvo prirodo« ter »Priradov, ki izraža zvestost čopica in palete. Te tri podobe se lahko smatrajo za najboljša njegova dela na tej razstavi. Pregel je posebej premalo pozornosti lokalnemu koloritu, tako da podobe izgubljajo na teži ter se pretvarjajo včasih v nekakšen samovoljni spektakel bary. Moral bi bolj poudariti barvo, potem pa v njej iskati prehode in refleksje, kakor je to storil pri Franciškanki cerkvi, kjer je mozaik barv reducirao na osnovni ton.

France Pavlovac in Evgen Sajovic se iščeta, kakor je videti, pravi izraz. Pavlovac bolj nemirno, ki pa se obojaja vse bolj jasno kole, ki je doselej vplivala nanj, Sajovic pa bolj v miru, odločujoč za pejzaže v Sloveniji, s katerimi tehta oblike.

Makeim Sedej se je od nizkih tonov preko odprtih barv spet približal tonem povezanostim. Kakor je pokazal na portretu g. K. To mu je uspelo diskretno povezati dve hladni barvi, zeleno in modro, s toplimi toni v ugodno harmonijo. Sedej se je specializiral za figuralno kompozicijo in na tem področju je dosegel precejšnjo rutino. Toda, kakor smo že prej rekli, je na tem področju tudi največ težko, kar se v nekkih momentih čuti tudi pri Sedeju. Dobro postavljene partije njegovih slik se izgubljajo včasih v prostoru in izgubljajo tudi nekaj vskega bogastva, tonskega in kolorističnega, ki bi se lahko v manjših razmerah samo še poglobilo.

O kiparjih pa to pot ni povedal svojega mnenja ter ga objavlja za drugič.

Mi smo veseli uspehov slovenskih slikarjev, ter zato poročamo o glasovih, ki so jih deležni v Zagrebu.

Drobec Prešerna v Ameriki?

Poročila A. D-ka v »Jutru« 1940, št. 223, me je napotilo, da sem si ogledal v Univerzitetni knjižnici Cankarjev glasnik IV., št. 1., s senzacionalno objavo doslej neznanega »naslovnega lista Prešernovih poezij v rokopisu«. Ze prvi pogled mi je to literarno-zgodovinsko »najdbo« pojasnil.

Primerjava Molkovega posnetka z naslovnim listom Blasnikove faksimilirane izdaje cenzurnega rokopisa (Molek sam je verjetno ni še videl. O njej utegne kaj več zvedeti v Kidričevem Prešernu I. str. 375 —, ki ga navaja v članku) kaže tako presemetljivo podobnost kot jajce jajcu; radi česar e možen en sam eklep: tu ne gre za nikak naslovni list nekega tretjega rokopisnega izvoda Poezij, kakršnega naj bi prešernoslovje doslej še ne imelo v evidenci, nasprotno, Molkov posnetek je napravljen po predlogi, ki je ne le podobna prvemu listu Blasnikove izdaje, ampak je z njo identična. Nekdo je torej ta list iz faksimiliranih Poezij iztrgal ter ga proglasil za original. Kot tak je prišel v Ameriko in bil tu tudi objavljen.

Iz tega sledi, da je vee historijat, kot ga navaja Cankarjev glasnik, napačen, in da se dajo krive informacije prejšnjih lastnikov popraviti v naslednje:

1. Nekdanja listina Franca Hummerja (danes last Camila Zamnika) ni Prešernov original, ampak faksimile, Molekova objava pa zato faksimile faksimila!
2. Franc Hummer lista ni mogel dobiti že leta 1899, ampak v najboljšem slučaju šele spomladi 1909, ker je takrat dal na svetlo Blasnik svojo izdajo (prim. Kidrič: Prešeren I. str. 375.)!
3. Število pravih rokopisnih izvodov Poezij ostaja neopremeno, t. j. dve: cenzurni rokopis (last Martina Perca v Celju) in revizijski (v Narodnem muzeju v Ljubljani).

Pomislike proti našim izvajanjem bi utegnili buditi dva momenta: pečat lo katerem pravi Molek, da je še dobro ohranjen in ki ga v faksimilirani izdaji markira le papirnatost in pa Molkovo molčanje v štirinastem Prešernovem geslu (Sim dolgo upal...), ki ga mora imeti na hrbtni strani tudi njegov dokument, če so naša izvajanja pravila. To pa gre po naši misli na račun nepopolnega poročanja, in bo natančnejši pregled onstran luže dal prav nam. Kajti glavni argument — fotografska točna enakost — drugače sploh ni razločljiv. K. B.

Egiptovski kralj Faruk I.

Mladi kralj Egipta, suveren Nubije, Sudana, Kordofa in Darfurja — Faruk I. — je star 20 let in vlada že od 16. leta. Vendar pa ne smemo uporabljati za vzhod evropskih pojmov: človek prej dozorl pod vročim afriškim soncem kot v evropskem hladu. Na vzhodu gleda vsakdo v 20-letnem mladeniču odraslega, zrelega, polnovrednega moža. Kralj Faruk vlada brez varuha, brez kronskega sveta, da, celo brez svetovalcev. Njegovo okroglo, polno lice ne dobi resnega videza šele takrat, ko je na kraljevem čelu temni fes. Bister opazovalec namreč kaj kmalu opazi, da mu je v temnih sencah pod očmi skrita čudovito resna in zrela poteza. Njegovo ponašanje, geste, besede in dejanja so polna jasne občutja zavesti velike odgovornosti mladega kralja.

Faruk je nastopil težko dediščino. Njegov oče Fuad, veliki monarh, ustanovitelj modernega Egipta, je bil zelo delaven na vseh področjih, posebno še na kulturno-političnem. Vedel je, da bo njegova država le tedaj lahko tekmovala z evropskimi kulturnimi državami, če bo dosegla njihovo kulturno stopnjo. Ko je to dosegel, je hotel doseči na diplomatskem polju popolno suverenost Egipta. Sredi teh priprav ga je doletela smrt, delo je ostalo na pol poti, toda pot je bila mlademu nasledniku jasno nakazana. Mladi Faruk je očetove niti razpел do konca.

Prestol faraonov je zasedel pomladi leta 1936. Avgusta meseca istega leta je bila podpisana pogodba z Anglijo. Anglija opušta nad Egiptom protektorat in ga pripoznava za suvereno državo. Maja meseca 1937 so bile na posvetu v Montreuxu odpravljene »kapitulacije«, predprijave evropskih veleisl v Egiptu: odpravili so posebna konzularna sodišča za Evropejce, prav tako davčne svobodščine, mešana sodišča za spore med Evropejci in domačini. Malo kasneje je bil Egipt sprejet v Zvezo narodov.

Naslednjega leta se je 19-letni kralj Faruk poročil. Za nevesto si je izbral arabsko plemenitašino Farido Zulficar, čez eno leto je bil že oče male hčerke Farial — rodbinsko izročilo egiptovskega kraljevskega doma zahteva, da se morajo v kraljevski rodbini začeti vsa imena na F, kar je spomin na slavne faraone. Danes stoji mladi kralj pred težavno nalogo, kako obvarovati svojo domovino pred požarom, ki že divja okrog in celo v njegovi državi sami.

Sedem in trideseti svetovni rekord je postavila v plavanju danska plavalka Ragnhild Hveger, ki je ponovno dosegla fantastične rezultate. Pri nekem tekmovalstvu v Kopenhagnu je preplavala 3000 m dolgo progo v času 3:42,5 min ter je rabila za 4000 m 5:00,1 min. S tem je popravila lastna svetovna rekorda, katerih si je nabrala doslej že celih 37

ŠPORT

Jugoslovanska atletska reprezentanca za balkanske igre

Atletska zveza kr Jugoslavije je določila za XI. balkanske igre, ki bodo 5. in 6. oktobra t. l. v Carigradu, naslednjo reprezentanco: Stevanović, Račić (100 in 200 m), Despot, Klinar (400 m), Srakar, Oberšek, Marković (800 m), Kosir, Flas (1500 m), Kotnik, Kosir (5000 m), Banšćak, Buratović (110 m zapreke), Gaberšek, Banšćak (400 m zapreke), Kovačević, Vučićević (krogla), Markušić, Mavser (kopje), Stepišnik, Gojić (kladivo), Abramović, Živković (skok v višino), Lazarević, Lenert (skok v daljavo), Vučićević, Lazarević (troskok), Lenert, Bakov (skok s palico), Stevanović, Jovanović, Radonić, Račić 4 krat 100 m.

Vsi atleti, ki so določeni za reprezentanco, morajo takoj poslati vrhovni atletske zvezi po štiri fotografije in potrebne podatke za kolektivni potni list. V Carigrad odpotuje naša reprezentanca 1. oktobra t. l. ob 23.40 iz Belgrada. Glede na to morajo biti vsi atleti na belgrajski postaji dne 1. oktobra ob 23, kjer se morajo takoj javiti vodstvu.

Grški atleti so dobro pripravljeni

Grški atleti so zelo dobro pripravljeni za vrenčanje z nemško reprezentanco, ki bo prihodnje dni v Atenah in s tem seveda tudi za XI. balkanske igre, ki bodo 5. in 6. oktobra v Carigradu. Zadnje nedeljo so imeli pregledne tekme, pri katerih so dosegli nekaj odličnih rezultatov. Znani metalec diska Sillas je dosegel nov rekord v metu diska, katerega je zalutal 50,36 m daleč. Za tek na 5000 m je rabil Mavropostolus 15:25,3 min., v daljavo je skočil Klinis 6,86 m, pri troskoku pa se je pognal Gonatas 14 m in 1 cm daleč. Lukopulos je vrzel kopje 57,27 m daleč, Mantikas pa je rabil za tek čez zapreke na 110 m 15,8 sek. Štafeta 4 krat 100 m je potrebovala 44,3 sek. in s palico je skočil v višino atlet Protosalitis 3,63 m.

Nemški športniki v Belgradu

V Belgrad sta dospela svetovno znana nemška športnika dr. C. Diem in ravnatelj Ohnesorge, da pripravita vse potrebno za prihod nemške telovadne in športne reprezentance, ki bo nastopila po raznih balkanskih mestih. Izbrana skupina nemških telovadcev in športnikov bo nastopala v Budimpešti, Belgradu, Bukarešti, Sofiji, Atenah in Olimpiji. Nastop najboljših nemških športnikov in telovadcev bo športna senzacija povsod, kjer se bodo pojavili, saj so na zelo visoki stopnji in zato vlada za njihov nastop tudi pri nas zelo veliko zanimanje.

Kakšna bo naša reprezentanca napram Madžarom

V nedeljo nastopijo naši nogometaši kar na treh frontah proti Madžarom in sicer dve ekipi nastopita v Budimpešti, ena pa v Belgradu, v tehle postavah:

Moštvo A: Glaser (Urch), Brozović, Belošević, Djanić, Jazbinšek, Lehner, Cimermantić, Vujanović, Lešnik, Petrović, Matekalo, Manola in Kacijan.

Moštvo pomladka: Bjelić, Švaljek, Čukić, Krstić, Čajkovski, Janić, Rosandić, Peštaj, Dimitrijević, Batinić, Nedeljković, Petrović, Jovanović.

B moštvo, ki bo z Madžari igralo v Belgradu, je takole:

Mirkušić, Stojiljković, Dubac, Atanacković, Bročić, Čirić, Simonović, Cabrić, Savić, Požega, Djanić, Stevkov, Božović.

Po sklepu vrhovne nogometne zveze je dobil za enkrat suspens za nedoločen čas Raljić od sarajevskih Slavije, ker je prišel na nedeljsko tekmo z Rumunijo z hušo poškodbo, pa športnih funkcionarjev ni o tem obvestil.

Atletski troboj v Belgradu

Akcijski odbor za ustanovitev slovenske lahkoatletске zveze v Ljubljani obvešča vse klube in atlete, da bo atletski troboj Belgrad-Zagreb-Ljubljana gotovo od 18.—20. oktobra t. l. v Belgradu. Naprosajo se vsi klubi, ki so ustanovili ta akcijski odbor, da pošljejo svoje delegate na sestanek, ki bo v Ljubljani v nedeljo, dne 29. t. m. ob pol 11 dopoldne v prostorih kluba SK Ilirije. (Kavarna Evropa, I. nadst. v svrhu izvolitve odbora za izvedbo tega troboja. Klubi: Bratstvo, Celje, Ilirija, Maraton, Planina, Železničar, Korotan, Hermes si-gurnol.

Velika medklubska kolesarska dirka okoli Pohorja

Koroška kolesarska podzveza priredi v nedeljo dne 29. septembra t. l. veliko medklubsko

dirko okoli Pohorja za A in B skupino. Proga vodi od Slovenj Gradca skozi Dravograd-Marenberg do Maribora, kjer je poletapa. Po dvehurnem odmoru bodo dirkači ob pol 12 nadaljevali vožnjo od Maribora skozi Slovensko Bistrico, Slov. Konjice, Vitjanca, Gornjega Dolica nazaj v Slovenj Gradec, kjer bo takoj po prihodu v restavraciji pri Golobu razdelitev nagrad in objava rezultatov. Za dirko vlada med kolesarji veliko zanimanje. Na dirki bodo startali naši zmagovalci z dirke okoli Srbije s slavnim popularnim Peternelom na čelu. Pričakuje se tudi nastop mariborskih dirkačev in bo gotovo ostra borba med njimi in Ljubljanci, v kateri pa se bo skušal izkazati domačin Gregorič, ki je letos v odlični formi. Čas prijave je do 26. septembra. Prijave pošiljajte na naslov: Koroška kolesarska podzveza Slovenj Gradec.

Začetniški tečaji v sabljanju

Radi velikega zanimanja, ki ga je ljubljansko občinstvo, predvsem mladina, pokazalo na zadnjem državnem prvenstvu, se je vodstvo sablaške šole SK Ilirije odločilo, da odpre začetniške tečaje za ženske in moške. Tečaj je omejen za sedaj na floret, ker je vezbanje s tem orožjem osnova za poznejšo borbo s sabljo in mečem. Tečaj bo vodil priznani strokovnjak g. polkovnik Cvetko, ob strani pa mu bodo stali naši starejši tekmovalci, da bodo lažjasi začetnikom prve, težke korake v spoznavanje umetnosti sabljanja.

Sabljanje je pri Slovencih malo znana športna panoga, čeprav imamo šolo, najboljšo v državi, ki goji pravi, klasičen sablaški stil. Morda se še nismo prepričali, da je ta umetnost, osvobodjena aristokratskega značaja, ena izmed najbolj upoštevanih pri drugih narodih. Predvsem je priljubljena v krogih duševnih delavcev, ker nudi okrepitev telesa in duha brez velike zamude časa.

Začetniški dobe informacije v telovadnici učiteljskega na Resljevi cesti vsak torek in četrtek od 19. do 21. ure.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

STTZ javlja, da bo danes 26 t. m. točno ob 8 zvečer v prostorih SK Mladike seja upravnega odbora Prosim vse gg. odbornike, zlasti g. Djinovski Voja, da pridejo točno in sigurno! Tajnik.

ZFO

Dvignite diplome od letošnjih tekem!

Od zadnjih ZFO tekem — telovadnih in lahkoatletskih — naj dvignijo v prostorih ZFO (Miklošičeva c. 7/I) s pooblastilom odseka diplome zastopniki sledečih odsekov: Brezovica p. Lj., Čatež, Črnuče, Dev. Mar. v Polju, Dob p. Domžale, Groblje p. Domžale, Jesenice, Konjice, Koroška Bela, Kranj, Kropa, Lj. Moste, Lj. Sv. Peter, Lj. Rok. dom, Lj. Šiška, Lj. Vič, Maribor, Mengeš, Novo mesto, Radovljica, Št. Vid nad Ljubljano, Št. Vid p. Stična, Trzin, Velike Lašče, Vodice in Zagorje ob Savi.

Lahkoatletski dvboj

kranjskega in kamniškega okrožja bo v nedeljo dne 29. septembra 1940 s pričetkom ob 3 popoldne v Mengšu. (Dvboj je prestavljen zaradi mitinga »Ilirije« in tekem ZFO Objava v »Slovincu«, da bo dvboj dne 22. t. m. ne velja.)

Z razstave slikarja L. Ravnikarja v Galeriji Obersnel

Ljubo Ravnikar: Pravljica (Iz zbirke pravljicnih motivov)

»Slavijac« v Novem Sadu je izdala novo mladinsko delo znanega pisatelja Mata Lovraka z naslovom »Srečna zemlja«. Knjiga je tudi ilustrirana.